

2018 gruodžio 11

ISSN 1392-6098

Nr. 11–12

461–462

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

Bažnyčios žinios

Popiežius

Popiežius Pranciškus	
ŽINIA 2-OSIOS PASAULINĖS VARGSTANČIŲJŲ DIENOS PROGA	2
„DEŠIMT ŽODŽIŲ“	5
DIEVO MEILĖ ĮPRASMINA ĮSTATYMĄ	6
„NETURĖSI KITŲ DIEVŲ, TIKTAI MANE“	7
STABMELDYSTĖ	9
PAGARBA VIEŠPATIES VARDUI	10
„TIKIU, KAD DIEVAS TROKŠTA POKYČIO BAŽNYČIOJE“	
Privatus pokalbis su jėzuitais Baltijos šalyse	11

Lietuvos vyskupų konferencija

LIETUVOS VYSKUPŲ ADVENTINIS LAIŠKAS	14
Lietuvos vyskupų pranešimas KAD VAIKAI IR ŠEIMOS BŪTŲ SAUGŪS	15

Ganytojo žodis

Arkivyskupas Jorge Carlos Patrón Wong	
HOMILIJA ŠV. KAZIMIERO KOLEGIJOS 70-MEČIO PROGA	16
Arkivyskupas Gintaras Grušas	
HOMILIJA AUŠROS VARTŲ GAILESTINGUMO MOTINOS ATLAIĐŲ SEKMADIENĮ	17
PAMOKSLAS ŠV. MIŠIOSE UŽ LIETUVOS KARIUOMENĘ	19

Homilijos

MARANA THA – ATEIK, VIEŠPATIE JĖZAU!“ / I advento sekmadienis (C)	21
DIEVAS ĮBRENDA Į ŽMONIJOS ISTORIJĄ / II advento sekmadienis (C)	22
KĄ MUMS DARYTI, KAD GYVENTUME? / III advento sekmadienis (C)	23
DIEVAS DARO TIK DIDŽIUS DALYKUS / IV advento sekmadienis (C)	23
KALĖDŲ ŽENKLAS / Kristaus Gimimo išskilmė	24
IEŠKOTI ŠEIMOJE / Šventoji šeima: Jėzus, Marija, Juozapas (C)	26
MARIJOS VAISINGA MERGYSTĖ / Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja	27

Ekumeninė savaitė

Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti	
Bažnyčių ekumeninės tarybos tikėjimo ir konstitucijos komisija	
TIK TO, KAS TEISU, TEISINGAI TESIEKSI (įst 16, 18–20)	
Medžiaga 2019-ųjų Maldos už krikščionių vienybę savaitę ir visiems metams	28

Straipsniai

Joseph Ratzinger – Benediktas XVI	
MALONĖ IR PAŠAUKIMAS – NEATŠAUKIAMAI. Pastabos dėl traktato <i>De iudaeis</i>	41

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis	50
---	----

Epitafija

Atsisveikiname su skaitytojais	65
--------------------------------	----

Papilio g. 5
44275 Kaunas, Lietuva
Telefonas (37) 32 38 53
El. paštas lkbic@lcn.lt
www.baznycioszinios.lt

Popiežius Pranciškus

Žinia 2-osios Pasaulinės vargstančiųjų dienos proga

Šis vargšas šaukėsi, ir Viešpats išgirdo

2018 m. lapkričio 18 d.

1. „Šis vargšas šaukėsi, ir Viešpats išgirdo“ (Ps 34, 7). Šie psalmininko žodžiai tampa ir mūsų, kai esame pašaukti susidurti su įvairiomis kančios bei marginalizacijos sąlygomis, kuriomis gyvena daugybė mūsų brolių ir seserų, paprastai apibūdinamų bendra „vargšų“ sąvoka. Šių žodžių autoriui toks būvis nesvetimas, priešingai. Jis pats gyvena skurde ir vis dėlto paverčia tai Viešpaties šlovinimo bei padėkos jam giesme. Ši psalmė padeda šiandien ir mums, apsuptiems gausių skurdo formų, suprasti, kas yra tikrieji vargšai, į kuriuos esame pašaukti kreipti savo žvilgsnį, kad išgirstume jų šauksmą bei pažintume jų poreikius.

Pirmiausia mums pasakoma, kad Viešpats išklauso vargšus, kurie jo šaukiasi, ir kad jis yra geras tiems, kurie ieško pas jį prieglobsčio liūdėsio, vienvėsio ir atstūmimo sudaužyta širdimi. Jis išklauso tuos, kurie, nors jų orumas ir sutryptas, turi jėgų pakelti žvilgsnį aukšty, kad sulauktų šviesos bei paguodos. Išklauso tuos, kurie persekiojami netikro teisingumo vardu, engiami teisingumo nevertos politikos, įbauginti smurto, bet vis dėlto žino, jog jų Gelbėtojas – Dievas. Šioje maldoje pirmiausia išryškėja atsidavusio pasitikėjimo išklausančiu bei priimančiu Tėvu jausmas. Turėdami šiuos žodžius priešais akis, galime labiau suprasti, ką Jėzus skelbė palaiminimu: „Palaiminti beturčiai dvasia, nes jų yra Dangaus Karalystė“ (Mt 5, 3).

Tokios nepakartojamos, daugeliu atžvilgiu neužtarautos bei tinkamai išreikšti neįmanomos patirties galia pajuntamas troškimas perteikti ją kitiems, pirmiausia, kaip psalmininkas, vargstantiems, atstumtiems ir išstumtiesiems. Mat niekas negali jaustis išskirtas iš Tėvo meilės, ypač pasaulyje, kuris dažnai pirmutiniu tikslu iškelia turtingumą ir skatina žmogų užsisklęsti.

2. Vargšo nuostatą ir jo santykį su Dievu psalmininkas apibūdina trimis veiksmazodžiais. Pirmiausia, „šauktis“. Vargo būvio neįmanoma nusakyti žodžiu, jis tampa šauksmu, perskrodžiančiu dangų ir pasiekiančiu Dievą. Kas kita išreiškiama vargšo šauksmu, jei ne jo kančia ir vienvė, nusivylimas ir viltis? Galėtume paklausti: kaip yra, kad tas šauksmas pakyla iki Dievo akivaizdos, bet neįstengia pasiekti mūsų ausų ir

palieka mus abejingus bei nejautrius? Tokią *Pasaulinę dieną* kaip ši esame pašaukti rimtai išsitiirti sąžinę, kad būtų aišku, ar gebame išgirsti vargšus.

Norint atpažinti jų balsą klausančiajam būtina tylą. Jei kalbėsime per daug, jų išgirsti nepavyks. Dažnai baiminuosi, jog daugelis pagyrimo vertų ir būtinų iniciatyvų skirtos ne išgirsti vargšų balsą, bet patikti patiems sau. Tada mūsų reakcija į jų šauksmą yra nenuosekli, nepajėgianti įsijausti į jų būvį. Esame taip pagauti kultūros, verčiančios dairytis į veidrodį ir be saiko rūpintis savimi, jog manome, kad pasitenkinimui pasiekti užtenka altruistinio gesto tiesiogiai neįsitraukiant.

3. Antras veiksmazodis yra „atsakyti“. Viešpats, pasak psalmininko, ne tik išgirsta vargšo šauksmą, bet ir atsako. Jo atsakas, kaip liudija visa išganyimo istorija, yra meilės kupinas dalyvavimas vargšo būvyje. Taip įvyko, kai Abraomas išreiškė Dievui savo troškimą turėti palikuonių nepaisydamas to, kad jis ir jo žmona Sara, jau sulaukę garbaus amžiaus, dar buvo bevaikiai (plg. *Pr* 15, 1–6). Taip nutiko, kai Mozei iš degančio ir nesudegančio krūmo buvo apreikštas Dievo vardas ir duota užduotis išvesti tautą iš Egipto (plg. *Iš* 3, 1–15). Ir toks atsakas patvirtintas per visą ilgą tautos kelionę dykumoje, kai ji jautė kankinamą alkį bei troškulį ir įpuolė į dar didesnę vargą, būtent – į neištikimybę sandorai ir stabmeldystę (plg. *Iš* 32, 1–14).

Dievo atsakas vargšams visada yra gelbstintis įsikišimas siekiant užgydyti sielos ir kūno žaizdas, atkurti teisingumą ir padėti iš naujo imti gyventi oriai. Dievo atsakas taip pat yra kiekvienam skirtas raginimas, kiek leidžia žmogiškosios galimybės, elgtis lygiai taip, kaip ir Jis. *Pasaulinė vargšų diena* turėtų būti visos po pasaulį pasklidusios Bažnyčios nedidelis atsakas visų kategorijų ir bet kurios vietovės vargšams, kad jie negalvotų, jog šaukiasi bergždžiai. Tai tikriausiai bus tik vandens lašas skurdo dykumoje, ir vis dėlto pasitarnaus kaip dalijimosi su stokojančiais ženklu, padedantis jiems pajusti veiklą brolio ir sesers artumą. Vargšams reikia ne tarpininkų, bet tų, kurie girdi jų šauksmą, asmeninio įsitraukimo. Tikinčiųjų rūpinimasis negali apsiriboti kokia nors pagalbos forma, nors pirmą akimirką ir būtina bei apvaizdinga, bet reikalauja „meilės kupino dėmesio“ (*Evangelii gaudium*, 199), gerbiančio kitą kaip asmenį ir ieškančio jo gėrio.

4. Trečias veiksmazodis yra „išlaisvinti“. Biblijos vargšas gyvena tikrai žinodamas, jog Dievas įsikiš jo naudai ir atkurs jo orumą. Skurdo neieškoma, jį sukelia savanaudiškumas, puikybė, godumas ir neteisingumas. Šitos blogybės yra senos kaip žmogus, bet vis dėlto ir nuodėmės, įstumiančios bėdon gausybę nekaltųjų bei

atnešančios dramatiškų socialinių padarinių. Veiksmas, kuriuo Viešpats išlaisvina, yra išgelbėjimo aktas visiems, kurie Jam parodo savo liūdesį ir baimę. Skurdo kalėjimas sugriaunamas Dievo įsikišimo galia. Daugelyje psalmių pasakojama bei aukštinama išgelbėjimo istorija asmeniniame vargšo gyvenime: „Juk jis nepaniekino, jis neatmetė vargšo maldavimo, jis nenusuko nuo jo savo veido, – išgirdo, kai varguolis šaukėsi“ (Ps 22, 25). Galėjimas regėti Dievo veidą yra jo draugystės, artumo, išgelbėjimo ženklas. „<...> tu pažvelgei į mano kančią – rūpinaisi manimi didžiame varge. <...> išvedei mane į laisvę“ (Ps 31, 8–9). Išvesti vargšą į laisvę yra tas pat, kas ir išgelbėti jį „nuo medžiotojo kilpos“ (Ps 91, 3), ištraukti jį iš žabangų jo kelyje, kad jis galėtų keliauti sparčiai ir į gyvenimą žvelgti giedromis akimis. Dievo išgelbėjimas įgyja vargšui ištistos rankos, siūlančios priimti bei apginti ir leidžiančios pajusti draugystę, kurios jis stokoja, pavidalą. Būtent nuo tokio konkretaus ir apčiuopiamo artumo prasideda tikrasis išlaisvinimo kelias: „Visi krikščionys ir visos bendruomenės pašaukti būti Dievo įrankiais išlaisvinant ir skatinant vargšus taip, jog jie galėtų pilnatviškai išitraukti į visuomenę; šitai reikalauja mūsų nuolankumo ir atidumo, kad išgirstume vargšo šauksmą ir atskubėtume jam padėti“ (*Evangelii gaudium*, 187).

5. Mane jaudina faktas, kad tiek daug vargšų tapatinasi su Bartimiejumi, apie kurį kalba evangelistas Markus (plg. 10, 46–52). Aklas elgeta Bartimiejus „sėdėjo prie kelio“ (46 eil.) ir, išgirdęs, kad pro šalį eina Jėzus, „pradėjo garsiai šaukti“ ir prašyti „Dovydo Sūnaus“ jo pasigailėti (plg. 47 eil.). „Daugelis jį draudė, kad nutiltų, bet jis dar garsiau šaukė“ (48 eil.). Dievo Sūnus išgirdo jo šauksmą: „Ko nori, kad tau padaryčiau?“ Neregys atsakė: „Rabuni, kad praregėčiau!“ (51 eil.). Šiame Evangelijos puslapyje parodoma tai, kas psalmėse skelbta kaip pažadas. Bartimiejus yra vargšas, stokojantis tokių pamatinių dalykų kaip regėjimas ir gebėjimas dirbti. Kiek daug kelių ir šiandien veda į tokias kebias situacijas! Pagrindinių priemonių pragyventi stygius, atsidūrimas paribyje, kai ima nebeužtekti jėgų darbui, įvairios socialinės vergijos formos, nepaisant žmonijos pažangos... Kaip Bartimiejus daugybė vargšų šiandien yra kelio pakraštyje ir ieško savo situacijos prasmės! Gausybė klausia savęs, kodėl jie atsidūrė tokioje gilioje prarajoje ir kaip iš jos ištrūkti! Laukia, kad kas nors prie jų prisitartintų ir pasakytų: „Drąsos! Kelkis, jis tave šaukia“ (49 eil.).

Deja, dažnai pasitaiko, jog girdimi balsai tik priekaištauja ir ragina tylėti bei susitaikyti su savo dalia. Balsai šiurkštūs, dažnai įkvėpti vargšų baimės, nes į juos žiūrima ne tik kaip į stokojančius, bet ir kaip į nesaugumo, nestabilumo kėlėjus bei kasdienių įpročių trik-

dytojus, todėl atmestinus ir laikytinus per atstumą. Linkstame kurti atstumą tarp jų ir mūsų nepaisydami, jog šitai nutolina mus nuo Viešpaties Jėzaus, kuris jų neatstumia, bet pasišaukia juos ir paguodžia. Šiuo atveju ypač tinkami pranašo žodžiai apie tikinčiojo gyvenimą: „Nuimti neteisėtai uždėtus pančius, atrišti jungo valčius, pavergtiesiems duot laisvę, sulaužyt bet kokį jungą. Dalytis su alkstančiu savo duona, priglobti vargšą ir benamį, aprengti, ką pamačius, nuoga“ (Iz 58, 6–7). Tokia elgsena atveria galimybę atleisti nuodėmę (plg. 1 Pt 4, 8), eiti savo keliu teisingumui ir, mums šaukiantis Viešpaties, sulaukti atsako ir ištaros: „Aš čia!“ (Iz 58, 9).

6. Vargšai pirmi geba pažinti ir paliudyti Dievo artumą savo gyvenime. Dievas lieka ištikimas savo pažadams ir net nakties tamsoje neleidžia stokoti savo meilės bei paguodos šilumos. Vis dėlto tam, kad jie įveiktų engiantį skurdo būvį, būtina leisti jiems patirti jais besirūpinančių brolių bei seserų artumą ir, atveriant savo širdžių bei gyvenimų duris, pasijusti draugais bei šeima. Tikrai taip galime atrasti „jų egzistencijos išganomąją galią“ bei „pastatyti juos į Bažnyčios kelio vidurį“ (*Evangelii gaudium*, 198).

Šią *Pasaulinę dieną* esame kviečiami sukonkretinti psalmės žodžius: „Vargšai valgys, kiek norės, ir bus sotūs“ (Ps 22, 27). Žinome, kad Jeruzalės šventykloje po aukojimo apeigų vykdavo pokylis. Daugelyje vyskupijų tokia patirtis praėjusiais metais praturtino pirmos *Pasaulinės vargstančiųjų dienos* šventimą. Daugelis patyrė namų šilumą, šventiško valgymo džiaugsmą ir solidarumą tų, kurie panoro paprastai ir broliška pasidalyti valgiu. Norėčiau, kad ir šiais metais bei ateityje ši *diena* būtų švenčiama ženklinama džiaugsmo dėl atgauto gebėjimo būti drauge. Melstis drauge bendruomenėje ir dalytis valgiu Viešpaties dieną yra patirtis, grąžinanti mus į pirmųjų krikščionių bendruomenę, kurią evangelistas Lukas aprašo išryškindamas visą jos savitumą bei paprastumą: „Jie ištvermingai laikėsi apaštalo mokslo ir bendravimo, duonos laužymo ir maldų. <...> Visi tikintieji laikėsi drauge ir turėjo visa bendra. Nuosavybė bei turtą jie parduodavo ir, ką gavę, padalydavo visiems, kiek kam reikėdavo“ (Apd 2, 42. 44–45).

7. Krikščionių bendruomenė kasdien nesuskaičiuojamomis iniciatyvomis stengiasi parodyti artumą bei palengvinti bet kokias priešais akis turimas skurdo formas. Bendradarbiaujant su kitų pastangomis, įkvėptomis ne tikėjimo, bet žmogiškojo solidarumo, dažnai pavyksta padėti taip, kaip vieni nepajėgtume. Pripažinimas, jog milžiniškame skurdo pasaulyje ir mūsų įsikišimas yra ribotas, menkas ir nepakankamas, skatina tiesti ranką kitiems, kad abipusiu bendradarbiavimu tikslo galėtume siekti veiksmingiau. Esame

akinami tikėjimo ir meilės imperatyvo, tačiau galime pripažinti ir kitas pagalbos bei solidarumo formas, nukreiptas į iš dalies tokius pat tikslus; svarbu tik neapleisti to, kas yra mūsų savastis, t. y. vesti visus Dievo ir šventumo link. Tinkamas ir visiškai evangeliškas atsakas, kurį galime įgyvendinti, yra dialogas tarp įvairių patirčių ir mūsų nuolankių pastangų siūlyti savo bendradarbiavimą nesusireikšminant.

Tarnaujant vargšams, svarbu nesivaržyti dėl to, kas geriausiai suteiks pagalbą, bet veikiau nuolankiai pripažinti, jog būtent Dvasia paskatina veiksmams, kurie yra Dievo atsako bei artumo ženklai. Atradę būdą priartinti prie vargšų, suvokiame, jog pirmenybė teiktina Jam, atvėrusiam mūsų akis ir širdį atsivertimui. Vargšams reikia ne norinčiųjų susireikšminti, bet meilės, kuri moka pasislėpti ir užmiršti, ką padarė gera. Tikrieji pagrindiniai veikėjai yra Viešpats ir vargšai. Kas imasi tarnauti, tas yra Dievo rankų įrankis Jo artumui bei išgelbėjimui pažinti. Rašydamas Korinto krikščionims, besivaržantiems, kieno charizma garbingiausia, šventasis Paulius priminė: „Akis negali pasakyti rankai: „Man tavęs nereikia“, galva kojoms: „Man jūsų nereikia.““ (1 Kor 12, 21). Apaštalas pateikia rimtą mintį pastebėdamas, kad kūno nariai, kurie atrodo silpnesni, yra kur kas reikalingesni (plg. 22 eil.) ir kad „mūsų gėdingesnieji nariai gaubiami didesnio padorumo, kurio neprivalo mūsų padorieji nariai“ (23–24 eil.). Mokydamas pamatinių dalykų apie charizmas, Paulius sykiu ugdo bendruomenės nuostatą savo silpniausių ir labiausiai vargstančių narių atžvilgiu. Kristaus mokiniams turėtų būti svetimi paniekos ir apsimestinio dievobaimingumo jausmai jiems; priešingai, esame pašaukti atiduoti pagarbą, teikti pirmenybę įsitikinusi, kad jie tarp mūsų yra realus Kristaus artumas. „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40).

8. Tai leidžia mums suprasti, kaip labai mūsų gyven-sena turi skirtis nuo gyvensenos pasaulio, kuris aukština ir pamėgdžioja galinguosius bei turtinguosius, o vargšus nustumia į paribį bei laiko juos atliekomis ir gėdingu dalyku. Apaštalo žodžiai kviečia solidarumui su silpniausiais ir mažiausiai apdovanotais Kristaus kūno nariais suteikti Evangelijos pilnatvę: „Jei kenčia vienas narys, su juo kenčia ir visi nariai. Jei kuris narys yra pagerbiamas, su juo džiaugiasi visi nariai“ (1 Kor 12, 26). To paties siekti esame raginami ir Laiške romiečiams: „Džiaukitės su besidžiaugiančiais, verkite su verkiančiais. Sutarkite tarpusavyje. Nesiveržkite prie aukštų dalykų, bet pasitenkinkite kukliais“ (12, 15–16). Būtent toksai yra Kristaus mokinio pašaukimas; nuolatos siektinas idealas yra vis labiau būti „tokio nusistatymo kaip Kristus Jėzus“ (Fil 2, 5).

9. Tikėjimas savaime kreipia į vilties žodį. Dažnai kaip tik vargšai supurto mūsų abejingumą, kylantį iš perdėm imanentinio ir su dabartimi susijusio požiūrio į gyvenimą. Vargšo šauksmas yra ir vilties šauksmas, juo išreiškiamas tikrumas, jog vargšas bus išlaisvintas. Ta viltis grįsta meile Dievo, neapleidžiančio to, kuris Jam save patiki (plg. Rom 8, 31–39). Šventoji Teresė Avilietė savo „Tobulumo kelyje“ rašė: „Neturtas yra gėris, apimantis visas pasaulio gėrybes; jis yra didžiulė valda, noriu pasakyti, jog visų žemiškųjų gėrybių šeiminku tampama nuo akimirkos, kai jų imama nebevertinti“ (2, 5). Juo labiau gebame pažinti tikrąjį gėrį, juo turtingesni tampame Dievo akyse ir juo išmintingesni savo ir kitų atžvilgiu. Yra būtent taip: juo labiau turtams suteikiame teisingą ir tikrą prasmę, juo labiau augame žmogiškumu ir tampame gebantys dalytis.

10. Brolius vyskopus, kunigus ir ypač diakonus, kuriems buvo uždėtos rankos tarnauti vargšams (plg. *Apd* 6, 1–7), taip pat pašvęstuosius asmenis ir pasauliečius bei pasaulietes, kurie parapijose, asociacijose bei sąjūdžiuose konkrečiai padeda pajusti Bažnyčios atsaką į vargšų šauksmą, kviečiu šią *Pasaulinę dieną* patirti kaip tinkamą naujosios evangelizacijos akimirką. Vargšai mus evangelizuoja padėdami kasdien iš naujo atrasti Evangelijos grožį. Nepraleiskime šios malonės progos neišnaudotos. Tą dieną visi pasijuskime vargšams skolingi, kad, ištiesiant vieni kitiems rankas, tikrove taptų išganingasis susitikimas, sustiprinantis tikėjimą, padarantis artimo meilę veiksmingą ir įgalinantis viltį saugiai žengti ateinančio Viešpaties link.

Vatikanas, 2018 m. birželio 13-oji, Šv. Antano Paduviečio liturginio minėjimo diena

Pranciškus

Popiežius Pranciškus

„Dešimt žodžių“

2018 m. birželio 20 d.

Ši audiencija vyksta dviejose vietose: mes esame aikštėje, taip pat Pauliaus VI auloje yra daugiau kaip 200 ligonių, dalyvaujančių audiencijoje per vaizdo ekraną. Mes visi drauge sudarome vieną bendruomenę. Aplo-dismentais pasveikinkime tuos, kurie yra auloje.

Praėjusį trečiadienį pradėjome naują katechezių ciklą apie Dievo įsakymus. Matėme, kad Viešpats Jėzus atėjo ne panaikinti Įstatymo, bet jį įvykdyti. Tačiau mums reikia geriau suvokti šią perspektyvą.

Biblijoje įsakymai nėra savitiksliai – jie yra *santykio, ryšio dalis*. Viešpats Jėzus atėjo ne panaikinti Įstatymo, bet jį įvykdyti. Yra *Sandoros ryšys* (1) tarp Dievo ir jo tautos. Išėjimo knygos 20 skyriaus pradžioje skaitome – ir tai yra svarbu: „Tada Dievas ištarė visus šiuos žodžius“ (1 eil.).

Atrodo, jog tai įžanga, kaip bet kuri kita, tačiau Biblijoje nėra nieko banalaus. Tekste nesakoma: „Dievas ištarė tuos įsakymus“, bet sakoma: „šiuos žodžius“. Žydų tradicija Dekalogą visuomet vadina „dešimtimi Žodžių“. Sąvoka „Dekalogas“ būtent tai ir reiškia (2). Tačiau jie turi įstatymų formą; objektyviai tai yra įsakymai. Kodėl tuomet biblinis autorius būtent čia pavartoja sąvoką „dešimt žodžių“? Kodėl? Kodėl jis nesako „dešimt įsakymų“?

Ar yra skirtumas tarp įsakymo ir žodžio? Įsakymas – komunikavimo forma, nereikalaujanti dialogo. O žodis yra *dialoginio santykio* esminė priemonė. Dievas Tėvas kuria per savo žodį, o jo Sūnus yra Žodis, tapęs kūnu. Meilė maitinama žodžiais, panašiai kaip ugdymas ar bendradarbiavimas. Du žmonės, nemylintys vienas kito, negeba bendrauti. Kai kas nors kalba mūsų širdžiai, liaujasi vienatvė. Priimamas žodis, komunikuojama, o įsakymai yra Dievo žodžiai: Dievas bendrauja per tuos dešimtį žodžių, jis laukia mūsų atsako.

Vienas dalykas yra gauti įsakymą, o visiškai kitas – suvokti, kad kažkas nori su mumis kalbėtis. Dialogas yra daug daugiau negu tiesos pranešimas. Galiu jums pasakyti: „Šiandien – paskutinė pavasario diena, pavasaris šiltas, tačiau šiandien paskutinė diena.“ Tai tiesa, bet ne dialogas. Tačiau jei aš jūsų paklausčiau: „Ką manote apie šį pavasarį?“, prasidėtų dialogas. Dievo įsakymai yra dialogas. Bendravimas kyla „iš malonu-

mo kalbėtis ir dėl to, kad konkrečiai praturtina tuos, kurie vienas kitą myli. Šio dalyko esmė yra ne daiktai, bet patys asmenys, per dialogą dovanojantys save vienas kitam“ (plg. apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 142).

Tačiau šis skirtumas nėra dirbtinis. Matėme, kas įvyko pradžioje. Gundytojas, velnias, čia nori vyrą ir moterį apgauti: įtikinti juos, kad Dievas uždraudė jiems valgyti nuo gėrio ir blogio pažinimo medžio, siekdamas juos išlaikyti pavaldžius. Būtent čia yra iššūkis: ar pirmoji Dievo duota žmogui taisyklė yra priverčiančio bei uždraudžiančio despoto primetimas, ar tėčio rūpinimasis savo mažutėliais ir jų apsaugojimas nuo savigriovos? Ar tai žodis, ar įsakymas? Tragiškiausias tarp kitų žalčio Ievai sakomų melų yra kaltinimas dėl dievybės pavydo: „Betgi Dievas jums pavydi“, pasisavinančios dievybės: „Dievas nenori, kad būtumėte laisvi.“ Faktai įspūdingai liudija, kad žaltys melavo (plg. *Pr* 2, 16–17; 3, 4–5); jis privertė patikėti, kad meilės žodis yra įsakymas.

Žmogus atsiduria šioje kryžkelėje: ar Dievas man pri-meta dalykus, ar rūpinasi manimi? Ar jo įsakymai yra tik įstatymas, ar juose glūdi mane maitinantis žodis? Ar Dievas yra valdovas, ar Tėvas? Dievas yra Tėvas: niekuomet to nepamirškite. Net sunkiausiose situacijose atsiminkime, kad turime Tėvą, kuris mus visus myli. Ar mes pavaldiniai, ar vaikai? Ši mūsų viduje ir išorėje vykstanti kova yra nuolatinė: tūkstančius kartų turime rinktis tarp vergiškos mąstysenos ir suvokimo, kad esame vaikai. Įsakymai kyla iš valdovo, o žodis yra iš Tėvo.

Šventoji Dvasia yra vaikų Dvasia, ji Jėzaus Dvasia. Vergystės dvasia į Įstatymą žvelgia tik kaip į priespaudą ir dėl to kyla du tarpusavyje priešingi padariniai: arba toks gyvenimas, kurį sudaro prievolės bei pareigos, arba kyla smurtinga reakcija ir atmetimas. Visa krikščionybė yra perėjimas nuo Įstatymo raidės į gaivinančią Dvasią (plg. 2 *Kor* 3, 6–17). Jėzus yra Tėvo žodis, jis nėra Tėvo pasmerkimas. Jėzus su savo žodžiu atėjo gelbėti, o ne smerkti mūsų.

Galima matyti, ar vyras, moteris jau išgyveno šį perėjimą, ar dar ne. Žmonės suvokia, ar krikščionis samprotuoja kaip krikščionis, ar kaip vergas. Mes patys prisimename, ar mūsų tėvai mumis tėviškai ar motiniškai rūpinosi, ar jie tik primesdavo taisykles. Dievo įsakymai yra kelionė į laisvę, tai Tėvo žodžiai, kurie mus išlaisvina šiame kelyje.

Pasauliui reikia ne legalizmo, bet rūpinimosi. Jam reikia krikščionių, turinčių vaikų širdis (3). Jam reikia krikščionių su vaikų širdimis: nepamirškite to.

(1) Prieš Išėjimo knygos 20 skyrių siūloma sandora 19 skyriuje, kur yra esminės svarbos ištara: „O dabar, jei paklusi- te mano balsui ir laikysitės mano sandoros, jūs būsite mano nuosavybė, brangesnė man už visas kitas tautas. Iš tikrųjų man priklauso visa žemė, bet jūs būsite mano kunigiška kara- lystė ir šventa tauta“ (Iš 19, 5–6). Ši terminologija simboliškai apibendrinama *Kun* 26, 12: „Visada būsiu arti jūsų: aš būsiu jūsų Dievas, ir jūs būsite mano tauta“, taip pat siejama su Me- sijo, Emanuelio, vardo paskelbimu *Iz* 7, 14, ir tai vėliau cituoja evangelistas Matas: „Štai mergelė nešios iščiose ir pagimdys sūnų, ir jis vadinsis Emanuelis, o tai reiškia: „Dievas su mu- mis“ (*Mt* 1, 23). Visa tai rodo, kad žydų – ir dar didesniu mas- tu krikščionių – tikėjimas esmiškai grindžiamas santykiu.

(2) Plg. taip pat *Iš* 34, 28b: „Jis užrašė ant lentelių Sandoros žodžius – Dešimt įsakymų“.

(3) Jonas Paulius II. Enciklika *Veritatis splendor*, 12: „Dekalogo dovana yra pažadas ir ženklas *Naujosios Sandoros*, per kurią įstatymas bus dar kartą ir galutinai įrašytas žmogaus širdyje (plg. *Jer* 31, 31–34) vietoj nuodėmės įstatymo, sugadinusio tą širdį (plg. *Jer* 17, 1). Tada žmogus gaus „naują širdį“, nes jame apsigyvens „nauja dvasia“, Dievo Dvasia (plg. *Ez* 36, 24–28).“

Dievo meilė įprasmina įstatymą

2018 m. birželio 27 d.

Šiandien ši audiencija vyks panašiai kaip ir praėjusį trečiadienį: Pauliaus VI auloje yra daug ligonių, kad būtų apsaugoti nuo kaitros ir jaustųsi patogiau. Ta- čiau jie seka audiencijos eigą ekrane, taigi visi esame kartu, tai ne dvi audiencijos, bet viena. Pasveikinkime ligonius Pauliaus VI auloje. Dabar tęskime aptardami Dievo įsakymus, kurie, kaip jau minėjau, yra veikiau ne tiek įsakymai, kiek Dievo žodžiai savo tautai, kad padėtų jai keliauti; tai meilės pilni Tėvo žodžiai.

Dešimt žodžių prasideda šitaip: „Aš esu Viešpats, tavo Dievas, kuris išvedžiau tave iš Egipto žemės, iš vergijos namų“ (*Iš* 20, 2). Ši pradžia atrodo nesusijusi su tikrais ir tiksliais po to einančiais įstatymais. Tačiau taip nėra.

Kodėl Dievas taip paskelbia apie save ir apie išlaisvi- nimą? Nes perėjus Raudonąją jūrą pasiekiamas Sina- jaus kalnas. Izraelio Dievas pirmiausia išgelbėja, po to kviečia pasitikėti (1). Kitais žodžiais tariant, Dekalogas prasideda nuo Dievo didžiadvasiškumo. Dievas nie- kuomet neprašo pirmiau pats nedavęs. Niekuomet. Pirmiausia jis išgelbėja, pirmiau duoda, po to prašo. Toks yra mūsų Tėvas, gerasis Dievas.

Supraskime pirmojo pareiškimo svarbą: „Aš esu Vieš- pats, tavo Dievas.“ Jis nurodo savinimąsi, santykį, tarpusavio priklausymą. Dievas nėra svetimas: jis yra *tavo* Dievas (2). Tai nušviečia visą Dekalogą ir atsklei- džia krikščioniškojo veikimo slėpinį, nes toks požiūris būdingas ir Jėzui, kuris sako: „Kaip mane Tėvas mylė- jo, taip ir aš jus mylėjau. Pasilikite mano meilėje!“ (*Jn* 15, 9). Kristus yra Tėvo mylimas ir myli mus ta meile. Jis pirma iškelia ne save, bet Tėvą. Dažnai mūsų dar- bai žlunga, nes pradedame nuo savęs, o ne nuo dėkin- gumo. Jei žmogus pradeda nuo savęs, kuo baigia? Jis baigia savimi. Jis neina pirmyn; sukasi apie save patį. Būtent apie tokį egoistinį požiūrį žmonės juokaudami sako: „Tas žmogus yra tik „aš“, aš su savimi ir dėl sa- vęs.“ Jis pradeda ir baigia savimi.

Krikščioniškasis gyvenimas pirmiausia yra dėkingas atsakas didžiadvasiškam Tėvui. Krikščionis, kuris vien tik vykdo savo „pareigas“, neturi asmeninės „mūsų“ Dievo patirties. Privalau padaryti tą, tą ir aną... Tiktai pareigos. Tačiau tau kažko trūksta! Koks yra šios par- eigos pamatas? Šios pareigos pamatas yra Dievo Tėvo meilė; Jis pirma duoda, tik po to įsako. Jei įstatymas yra pirmiau už santykį, tai nepadeda tikėjimo kelionei. Kaip gali jaunas žmogus norėti būti krikščioniu, jei pra- dedame nuo priedermių, įsipareigojimų, sąryšių, o ne nuo išlaisvinimo. Juk būti krikščioniu yra išlaisvinimo kelionė! Dievo įsakymai išlaisvina tave nuo tavo sava- naudžiškumo, išlaisvina todėl, kad Dievo meilė veda tave pirmyn. Krikščioniškasis ugdymas grindžiamas ne valios jėga, bet išganymo priėmimu, tuo, kad leidžiama- si būti mylimam: pirma Raudonoji jūra, po to Sinajaus kalnas. Pirma išgelbėjimas: Dievas išgelbėja savo tautą Raudonojoje jūroje; tada ant Sinajaus jis pasako jiems, ką jie privalo daryti. Tačiau ši tauta žino, kad daro tuos dalykus, nes yra mylinčio Tėvo išgelbėta.

Dėkingumas yra Šventosios Dvasios aplankytos širdies būdinga savybė. Siekiant paklusti Dievui, pirmiausia būtina atsiminti jo geradarybes. Šventasis Bazilijus sako: „Kas neleidžia toms geradarybėms būti pamirštoms, kreipia save į gerą dorybę ir į teisumo darbus“ (*Regulae brevius tractatae*, 56). Kur visa tai mus nuveda? Pamankš- tinkime atmintį: (3) kiek daug nuostabių dalykų Dievas padarė kiekvienam iš mūsų! Koks dosnus yra mūsų dangiškasis Tėvas. Norėčiau pasiūlyti jums tyloje atlikti mažą pratybą. Kiekvienas atsakykite savo širdyje. Kiek daug gražių dalykų Dievas padarė man? Tai klausimas. Kiekvienas teatsako į jį tyloje. Kiek daug gražių dalykų Dievas padarė man? Tai yra Dievo išlaisvinimas. Dievas daro daugelį gražių dalykų ir mus išlaisvina.

Vis dėlto kai kas gali jausti, kad dar nepatyrė tikro Die- vo išlaisvinimo. Taip gali būti. Kartais žmogus žvelgia į

save ir aptinka tik pareigos jausmą, tarno dvasingumą, o ne sūnaus ar dukros jauseną. Ką daryti tokiu atveju? Tai, ką darė išrinktoji tauta. Išėjimo knygoje skaitome: „Izraeliečiai dejavo lažo slegiami ir šaukėsi pagalbos. Jų šauksmas iš vergijos pakilo iki Dievo. Dievas, išgirdęs jų dejonę, atsiminė savo sandorą, sudarytą su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu. Dievas pažvelgė į izraeliečius ir atkreipė į juos savo dėmesį“ (Iš 2, 23–25). Dievas galvoja apie mane.

Išlaisvinantis Dievo veikimas eina pirma Dekalogo – tai yra Dievo įsakymų, – ir tai yra atsakas į dejonę. Mes patys savo jėgomis neišsigelbėjame, bet iš mūsų gali kilti *pagalbos šauksmas*: „Viešpatie, gelbėk mane; Viešpatie, parodyk man kelią; Viešpatie, glamonėk mane; Viešpatie, duok man truputį džiaugsmo.“ Tai yra pagalbos šauksmas. Tai mūsų užduotis: prašyti, kad būtume išlaisvinti iš savanaudiškumo, iš nuodėmės, iš vergijos grandinių. Šis šauksmas yra reikšmingas, tai malda; tai suvokimas, kad mummyse kažkas prislėgta ir dar neišlaisvinta. Daug dalykų mūsų sieloje dar nėra išlaisvinti. „Išgelbėk mane, padėk man, išlaisvink mane.“ Tai graži malda Viešpačiui. Dievas laukia šio šauksmo, nes jis gali ir nori sutraukti mūsų grandines. Dievas pašaukė mus į gyvenimą ne tam, kad liktume prislėgti, bet kad būtume išlaisvinti ir gyventume dėkingumu, su džiaugsmu paklūsdami Tam, kuris tiek daug mums davė, be galo daugiau už tai, ką galėtume Jam duoti. Tai yra gražu. Tebūna Dievas palaimintas už visa tai, ką jis padarė, daro ir darys dėl mūsų!

(1) Rabinų tradicijoje yra ši dalyką nušviečiantis tekstas: „Kodėl dešimt Žodžių nebuvo paskelbti Toros pradžioje? <...> Su kuo galėtume tai palyginti? Su žmogumi, atėjusiu karaliauti mieste. Jis paklausė gyventojų: „Ar galiu jus valdyti?“ Tačiau jie atsakė: „Ką gero esi padaręs, kad pareiški norą mums karaliauti?“ Taigi, ką darė tas žmogus? Jis pastatydino jiems apsauginę sieną, įrengė kanalus, kad vanduo atitekėtų į miestą; jis už juos kovojo karuose. Po to jis dar kartą paklausė: „Ar galiu jums karaliauti?“ Jie atsakė: „Taip! Taip!“ Panašiai Viešpats išvedė Izraelį iš Egipto, dėl jų perskyrė jūrą, padarė, kad kristų mana ir ištrykštų versmė vandens, atsiuntė jiems putpelių ir galiausiai kovojo karus prieš Amaleką dėl jų. Ir tuomet jis paklausė jų: „Ar galiu jums karaliauti? Ties atsakė: „Taip! Taip!“ (Il dono della Torah. Commento al decalogo di Es 20 nella Mekilta di R. Ishamael. Roma 1982, p. 49).

(2) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est*, 17: „Dievo ir žmogaus meilės istoriją sudaro būtent tai, kad ta valios bendrystė išauga į mąstymo ir jautimo bendrystę, taip mūsų ir Dievo valiai vis labiau sutampant: Dievo valia man jau nebėra svetima valia, primetanti man įsakymus iš išorės, bet yra mano paties valia, patirianti, kad Dievas manyje yra „giliau nei pati giliausia mano gelmė“ (10). Tada atsidavimas Dievui didėja, ir Dievas tampa mūsų džiaugsmas.“

(3) Plg. homilija Šv. Mortos namuose (2014 m. spalio 7 d.): „Ką reiškia melstis? Tai reiškia Dievo akivaizdoje prisiminti mūsų istoriją. Nes mūsų istorija yra Jo meilės mums istorija.“ Plg. *Apophthegmata Patrum*: „Užmarštis yra visų blogybių šaknis.“

„Neturėsi kitų dievų, tik tai mane“

2018 m. rugpjūčio 1 d.

Girdėjome pirmą Dekalogo įsakymą: „Neturėsi kitų dievų, tik tai mane“ (Iš 20, 3). Dera sutelkti dėmesį į stabmeldystės temą, kuri yra svarbi ir nūdienė.

Šis įsakymas draudžia mums dirbdintis stabus (1) ar atvaizdus (2) bet kokia forma (3): iš tikrųjų viskas gali būti panaudota kaip stabas. Mes kalbame apie žmogiškąją tendenciją, apimančią tiek tikinčiuosius, tiek ateistus. Pavyzdžiui, mes, krikščionys, galime savęs klausiti: kas iš tikrųjų yra mano Dievas? Ar tai Viena ir Trivienė Meilė, ar mano įvaizdis, mano asmeninė sėkmė, gal net Bažnyčios viduje? „Stabmeldystė nėra vien klaidingi pagonių kultai. Ji yra nuolatinė pagunda ir tikinčiam žmogui. Stabmeldystė esti tada, kai žmogus vietoj Dievo garbina ir lenkiasi kūriniui, kad ir kas jis būtų“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2113).

Kas yra „dievas“ egzistencine plotme? Tai yra tai, kas žmogaus gyvenimo centre ir nuo ko priklauso žmogaus veiksmai bei mintys (4). Žmogus gali užaugti vadinamojoje krikščioniškoje šeimoje, bet kurioje remiamasi dalykais, svetimais Evangelijai (5). Žmonės negali gyventi nesutelkę dėmesio į ką nors. Taigi pasaulis siūlo stabų „supermarketą“, kurį gali sudaryti objektai, vaizdai, idėjos ir vaidmenys. Pavyzdžiui, net malda. Turime melstis Dievui, mūsų Tėvui. Atsimenu, vieną dieną ėjau į parapiją Buenos Airių vyskupijoje švęsti Mišių, po to turėjau teikti Sutvirtinimą už kilometro esančioje kitoje parapijoje. Ėjau pėsčias per gražų parką. Tame parke stovėjo apie penkiasdešimt stalų, prie kiekvieno iš jų susėdė vienas priešais kitą sėdėjo po du žmonės. Ką jie darė? Būrė Taro kortomis. Ten jie „meldėsi“ savo stabui. Užuoat meldėsi Dievui, kuris yra ateities Apvaizda, jie atėjo iš kortų pamatyti ateitį. Tai viena iš mūsų laikų stabmeldystės formų. Klausiu jūsų: kiek iš jūsų ėjote iš kortų sužinoti savo ateities? Kiek iš jūsų, pavyzdžiui, būrėtės iš delno savo ateitį, užuoat meldėsi Viešpačiui? Štai kur skirtumas: Viešpats yra gyvas; kitkas yra stabai, stabmeldystė, kuri niekam nenaudinga.

Kaip vystosi stabmeldystė? Įsakymas aprašo fazes: „Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslo <...>. Jiems nesilenksi ir jų negarbinsi“ (Iš 20, 4–5).

Graikų kalbos žodis *eidolon* – „stabas“ kyla iš veiksmažodžio „regėti“ (6). Stabas yra „regėjimas“, turintis tendenciją tapti fiksacija, apsidėmimu. Iš tikrųjų stabas yra savęs paties projekcija į objektus ar užmojus. Šia dinamika naudojamosi, pavyzdžiui, reklamoje: nematau paties objekto, tačiau galiu suvokti šį automobilį, šį išmanųjį telefoną, šį socialinį vaidmenį – ar kitus dalykus – kaip savęs realizavimo būdą, atliepiantį esminių mano poreikius. To siekiu, apie tai kalbu ir galvoju: mintis apie to objekto įsigijimą ar to sumanymo įvykdymą, tos padėties pasiekimą atrodo tarsi nuostabus kelias į laimę, bokštas, galintis pasiekti dangų (plg. *Pr* 11, 1–9), ir tuomet viskas tarnauja tam tikslui.

Prieiname prie antrosios fazės: „jiems nesilenksi“. Stabams reikia garbinimo, tam tikrų ritualų. Žmogus jiems lenkiasi ir viską aukoja. Senovėje stabams aukotos žmonių aukos, tačiau taip daroma ir šiandien. Vaikai aukojami karjerai, jų nepaisoma arba tiesiog jie negimdomi. Grožis reikalauja žmogiškųjų aukų. Kiek daug valandų praleidžiama priešais veidrodį! Kiek kai kurie žmonės, kai kurios moterys išleidžia makiažui?! Tai taip pat yra stabmeldystė. Nėra bloga pasidaryti makiažą, tačiau normaliu būdu, ne taip, kad taptum dievaite. Grožis reikalauja žmogiškųjų aukų. Prestižas reikalauja nužudyti save, pražudyti savo nekaltumą ir autentiškumą. Stabai reikalauja kraujo. Pinigai pagrobia gyvenimą, o malonumas veda į vieatvę. Ekonominės struktūros aukoja žmonių gyvenimus dėl didesnės naudos. Pagalvokime apie bedarbius. Kodėl? Nes kartais įmonės ar firmos verslininkai nusprendžia atleisti žmones, kad uždirbtų daugiau pinigų. Tai pinigų stabas. Mes gyvename veidmainystėje veikdami ar kalbėdami tai, ko kiti iš mūsų laukia, nes taip mus įtaigojo savęs patvirtinimo dievaitis. Gyvenimai pražudomi, šeimos suardomos, o jauni žmonės tampa destruktivių modelių grobiu siekiant padidinti pelną. Narkotikai taip pat yra stabai. Kiek daug jaunimo sužaloja savo sveikatą, net gyvenimą, garbindami narkotikų stabą?

Čia ateiname prie trečios, tragiškiausios fazės: „jų negarbinsi“ – sakoma, kad jiems netarnausi. Stabai pavergia. Jie žada laimę, bet jos nesuteikia, ir atsitinka taip, kad gyvename dėl to dalyko ar įvaizdžio, vizijos įtraukti į savigriovos sūkurį, laukdami rezultato, kurio niekada negauname.

Brangūs broliai ir seserys, stabai žada gyvenimą, tačiau iš tikrųjų jį atima. Tikrasis Dievas nereikalauja gyvenimo, bet dovanoja jį kaip dovaną. Tikrasis Dievas

nesiūlo mūsų sėkmės projekcijos, bet moko mus mylėti. Tikrasis Dievas nereikalauja vaikų, bet dėl mūsų atiduoda savo Sūnų. Stabai projektuoja ateities hipotezes ir verčia mus niekinti dabartį. Tikrasis Dievas moko gyventi kasdienos tikrovėje, konkrečiuose dalykuose, o ne iliuzijose apie ateitį; šiandien, rytoj ir poryt žengiant į ateitį. Tai tikrojo Dievo konkretumas prieš stabų efemerškumą. Šiandien kviečiu jus pamąstyti: kiek turiu stabų ir kuris iš jų mano mėgstamiausias? Savo stabmeldystės formų atpažinimas yra malonės pradžia, ir tai mus atveda į meilės kelią. Iš tikrųjų meilė nesuderinama su stabmeldyste. Jei kas nors tampa absoliutu ir viršija viską, tuomet tai pasidaro svarbiau už sutuoktinį, vaiką ar draugystę. Prisirišimas prie objekto ar idėjos žmogų apakina ir jis nemato meilės. Sekant stabais, vienu stabu, galima net atsižadėti tėvo, motinos, vaikų, žmonos, vyro, šeimos... pačių brangiausių dalykų. Prisirišimas prie objekto ar idėjos padaro mus aklus meilei. Įsidėmėkime tai širdimi. Stabai išplėšia iš mūsų meilę, apakina ir mes nebeatome meilės, o kad iš tikrųjų mylėtume, turime būti laisvi nuo stabų.

Kas yra mano stabas? Pašalink jį ir išmesk pro langą!

(1) Sąvoka *pesel* reiškia „dievišką atvaizdą, pirmiausia drožtą iš medžio, kaltą iš akmens, ypač lietą iš metalo“ (L. Koehler - W. Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 3, p. 949).

(2) Sąvoka *temunah* turi labai plačią reikšmę, kuri gali reikšti ir „panašumas, forma“; draudimas yra labai platus, o atvaizdai gali būti visokių rūšių (plg. L. Koehler - W. Baumgartner, *Op. Cit.*, vol. 1, p. 504).

(3) Įsakymas draudžia ne pačius atvaizdus kaip tokius – pats Dievas lieps Mozei nukalti iš aukso kerubus ant Sandoros skrynios dangčio (plg. *Iš* 25, 18), taip pat padirbti iš vario žaltį (plg. *Sk* 21, 8), – tačiau draudžia juos garbinti ir jiems tarnauti, taigi draudžiamas daikto *sudievinimas*, o ne pati atvaizdo gamyba.

(4) Hebrajų Biblijoje kanaanietiška stabmeldystė nusakoma sąvoka „Ba'al“, reiškiančia „viešpatavimą, vidinį ryšį, tikrovę, nuo kurios priklauso“. Stabas yra tai, kas dominuoja, užvaldo širdį ir tampa gyvenimo ašimi (plg. *Theological Lexicon of the Old Testament*, vol. 1, 247–251).

(5) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2114: Stabmeldystė yra žmogui įgimto religinio jausmo iškrypimas. Stabmeldys yra tas, kuris „į sielą tvirtai įspaustą Dievo suvokimą kreipia į bet ką, tik ne į Dievą (Origenas. *Contra Celsum*, 2, 40)“.

(6) Graikiškas žodis *eidolon* kyla iš *eidos* ir turi bendrą šaknį *ueid* („regėti“) (plg. *Grande Lessico dell' Antico Testamento*, Brescia 1967, vol. 3, p. 127).

Stabmeldystė

2018 m. rugpjūčio 8 d.

Šiandien tęsiame apmąstymus Dekalogo tema ir įdėmiau apžvelgsime *stabmeldystės* temą; apie tai kalbėjome praėjusią savaitę. Dabar vėl grįžkime prie šios temos, nes ji svarbi. Pradėkime nuo aiškaus stabo, aukso veršio, kuris aprašomas Išėjimo knygoje (32, 1–8) – ką tik girdėjome šią ištrauką. Šis epizodas turi apibrėžtą kontekstą: tai dykuma, kur žmonės laukia Mozės, užkopusio ant kalno gauti Dievo nurodymų.

Kas yra *dykuma*? Tai vieta, kur vyrauja stygius ir netikrumas – dykumoje nieko nėra, čia trūksta vandens, trūksta maisto, trūksta priedangos. Dykuma vaizduoja žmogaus gyvenimą, kuriam būdingas netikrumas, kai nėra jokių nepažeidžiamų garantijų. Šis netikrumas sukelia žmogaus pirminį nerimą, apie kurį Jėzus užsimena Evangelijoje: „Ką valgysime? Ką gersime? Kuo vilkėsime?“ (plg. Mt 6, 31). Tai pirminis nerimastavimas. Ir dykuma sukelia šį nerimą.

Dykumoje įvyksta tai, kas paskatina stabmeldystę: „Mozė uždelsė nulipti nuo kalno“ (Iš 32, 1). Jis ten užtruko 40 dienų, ir žmonės ėmė nekantrauti. Trūko atramos taško: Mozės – vedlio, viršininko, patikinančio vadovo; tai tapo nepakeliama. Taip žmonės šaukėsi regimo dievaičio – tai spąstai, į kuriuos jie papuolė norėdami su kažkuo tapatintis ir rasti orientyrą. Tai gi jie sakė Aaronui: „Padirbk mums dievą, kuris mus vestų“ (1 eil.); „Padaryk mums vadovą, duok mums vedlį.“ Žmogaus prigimtis, bėgdama nuo netikrumo – netikrumas yra dykuma, siekia susikurti „savadarbę religiją“. Jei Dievas nepasirodo, pasidarysime jį savo nuožiūra. „Stabo akivaizdoje išvengiama rizikos išgirsti pašaukimą atsisakyti susikurto saugumo, nes: „Burnas jie turi, bet nekalba, turi akis, bet nemato“ (Ps 115, 5) (Enciklika *Lumen fidei*, 13).

Aaronas neįstengia atsispirti žmonių prašymui ir padaro *aukso veršį*. Veršis senovės Artimuosiuose Rytuose turėjo dvejopą prasmę: viena vertus, jis vaizdavo vaisingumą ir gausumą, o kita vertus – energiją ir jėgą. Bet pirmiausia jis buvo iš aukso, taigi simbolizavo turta, sėkmę, galią ir pinigus. Tai didieji stabai: sėkmė, galia ir pinigai. Šios pagundos egzistavo visada! Štai kas yra aukso veršis: jis simbolizuoja visus troškimus, suteikiančius laisvės iliuziją, tačiau iš tikro pavergiančius, nes stabas visuomet pavergia. Jis patraukia savo žavesiu, ir tu pasiduodi traukai; tai žavesys gyvatės, žiūrinčios į mažą paukštelį – paukštelis neįstengia pajudėti ir gyvatė jį pačiumpa. Aaronas neįstengė pasipriešinti.

Tačiau visų pirma tai kyla iš negebėjimo pasitikėti Dievu, juo grįsti savo saugumo užtikrinimą ir leisti jam suteikti tikrą gelmę mūsų širdžių troškimams. Tai taip pat leidžia mums įveikti silpnumą, netikrumą ir nesaugumą. Atrama į Dievą padaro mus stiprius silpnybėje, netikrume, taip pat nesaugume. Be Dievui teikiamos pirmenybės galima lengvai įkliūti į stabmeldystę ir kliautis menkais patikinimais. Tačiau tai yra pagunda, apie kurią visada skaitome Biblijoje. Įdėmiai pasvarstykime: Dievui nereikėjo didelių pastangų išlaisvinant žmones iš Egipto: jis tai įvykdė galybės ir meilės ženklais. Tačiau didysis Dievo darbas buvo išnaikinti Egiptą iš žmonių širdžių, tai yra iš jų širdžių pašalinti stabmeldystę. Dievas tęsia savo darbą šalindamas ją iš mūsų širdžių. Tai didis Dievo darbas: pašalinti „tą Egiptą“, kurį nešiojamės savyje ir kuris yra potraukis į stabmeldystę.

Kai priimame Jėzaus Kristaus Dievą, kuris buvo turtingas ir dėl mūsų tapo vargdieniu (plg. 2 Kor 8, 9), suvokiame, jog atpažinti savo silpnumą nėra žmogiškojo gyvenimo nelaimė, bet būtina sąlyga atsiverti Tam, kuris iš tikrųjų stiprus. Taip Dievo išganymas įžengia pro silpnumo vartus (plg. 2 Kor 12, 10). Dėl savo nepakankamumo žmogus atsiveria Dievo tėvystei. Žmogaus *laisvė* kyla iš to, kad tikrajam Dievui leidžiama būti Viešpačiu. Tai leidžia *priimti savo trapumą ir iš širdies atmesti stabus*.

Mes, krikščionys, atkreipiame savo žvilgsnį į *nukryžiuotąjį Kristų* (Jn 19, 37), kuris buvo silpnas, paniekintas ir iš jo buvo viskas išplėšta. Tačiau jame buvo apreiškintas tikrojo Dievo veidas: tai meilės šlovė, o ne žibanti apgavystė. Izaijas sako: „Mes buvome išgydyti jo žaizdomis“ (Iz 53, 5). Mes esame išgydyti silpnumu žmogaus, kuris buvo Dievas, jo žaizdomis. Per mūsų silpnumą galime atsiverti Dievo išgelbėjimui. Mūsų išgydymas kyla iš To, kuris tapo vargšu, priėmė žlugimą, kuris iki pačių gelmių persiėmė mūsų netikrumu, idant pripildytų jį meilės ir jėgos. Jis ateina apreišksti mums Dievo tėvystės. Kristuje mūsų trapumas nebėra prakeikimas, bet susitikimo su Tėvu vieta ir iš aukštybių kylančios naujos stiprybės versmė.

Pagarba Viešpaties vardui

2018 m. rugpjūčio 22 d.

Tęsiame katechezes apie Dievo įsakymus, o šiandien sutelkiame dėmesį į įsakymą „Nenaudosi piktam Viešpaties, savo Dievo, vardo“ (Iš 20, 7). Mes teisingai suprantame šiuos žodžius kaip raginimą neįžeisti Dievo vardo ir vengti netinkamai jį naudoti. Ši aiški prasmė parengia mus gilesnei įžvalgai į šiuos brangius žodžius: nevertoti Dievo vardo tuščiai ar netinkamai.

Įdėmiau įsiklausykime. Nurodymas „Netarsi“ tiek hebrajų, tiek graikų kalbomis pažodžiui reiškia „neužsidedi ant savęs, nesiimsi“.

Pasakymas „piktam“ yra aiškesnis ir reiškia „tuščiai, veltui“. Jis nurodo tuščią apvalkalą, formą be turinio. Tai būdinga veidmainystei, formalumui ir melui: tarti Dievo vardą tuščiai, be tiesos.

Biblijoje *vardas* yra giliausia vidinė tiesa apie daiktus ir pirmiausia apie asmenis. Vardas dažnai reiškia misiją. Pavyzdžiui, Pradžios knygoje Abraomas (plg. 17, 5) ir Simonas Petras Evangelijose (plg. Jn 1, 42) gauna naują vardą, rodantį jų gyvenimo krypties pasikeitimą. Dievo vardo tikras pažinimas veda į gyvenimo perkeitimą: nuo tada, kai Mozė sužino Dievo vardą, jo istorija pasikeičia (plg. Iš 3, 13–15).

Žydų apeigose Dievo vardas iškilmingai skelbiamas Atgailos dieną; tautai atleidžiama, nes vardas susieja su pačiu Dievo gyvenimu, – o Jis yra gailestingumas.

Taigi „užsidėti Dievo vardą“ reiškia priimti jo tikrovę, užmegzti stiprų, glaudų ryšį su juo. Mus, krikščionis, šis įsakymas ragina prisiminti, kad esame pakrikštyti „Vardan Dievo – Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“, kaip sakome kiekvieną kartą žegnodamiesi, kad galėtume vykdyti savo kasdienius veiksmus nuoširdžiai bendraudami su Dievu, jo meilėje. Kalbėdamas šia tema apie kryžiaus ženklą noriu dar kartą pakartoti: išmokykite savo vaikus žegnotis. Ar matėte, kaip vaikai tai daro? Jei sakote vaikams: „Persižegnokite“, jie padaro kažką, ko patys nesupranta. Vaikai nemoka persižegnoti! Išmokykite juos, kaip tai padaryti: vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios. Kryžiaus ženklas yra vaiko pirminis tikėjimo aktas. Tai yra jų namų darbas. Išmokykite vaikus žegnotis.

Kas nors galėtų paklausti: ar įmanoma Dievo vardą panaudoti veidmainiškai, formaliai ir tuščiai? Deja, atsakymas teigiamas: taip, tai įmanoma. Žmogus gali

gyventi netikrame santykiyje su Dievu. Jėzus taip sakydavo apie Įstatymo mokytojus. Jie darė kai kuriuos dalykus, tačiau nedarė to, ko norėjo Dievas. Jie kalbėjo apie Dievą, bet nevykdė Dievo valios. Štai koks Jėzaus patarimas: „Darykite, ką jie sako, o ne tai, ką jie daro.“ Galimas toks neteisingas santykis su Dievu, kaip anų žmonių. Šis Dekalogo žodis kviečia į tokį santykį su Dievu, kuris nebūtų apsimestinis, būtų be veidmainystės; tai santykis, kuriuo mes patikime Jam save su viskuo, kas esame. Iš esmės liksime tik teorijos skelbėjai iki tos dienos, kol buvimas su Viešpačiu mums taps vieninteliu pasirinkimu ir asmeniškai patirsime, kad Jame yra gyvenimas.

Tokia krikščionybė, kuri jaudina širdis. Kodėl šventieji geba paliesti širdis? Nes šventieji ne tik kalba, jie mus sujaudina! Kai šventas žmogus mums kalba, sujaudina mūsų širdis. Jie gali tai daryti, nes žiūrėdami į juos matome, ko giliai trokšta mūsų širdis: autentiškumą, tikrus santykius, radikalumą. Šitai matome taip pat „greta gyvenančiuose“ šventuosiuose: tokie yra, pavyzdžiui, daugelis tėvų, rodančių savo vaikams nuoseklų, paprastą, dorą ir didžiadvasišką gyvenimo pavyzdį.

Jeigu daugiau krikščionių priimtų Dievo vardą be apsimitimo, pagerbdami pirmą *Tėve mūsų* prašymą „teesie šventas Tavo vardas“, Bažnyčios skelbimas sulauktų daugiau dėmesio ir būtų tikėtinesnis. Jei mūsų kasdienis gyvenimas rodytų Dievo vardą, matytume, koks gražus yra Krikštas ir kokia didelė dovana yra Eucharistija! Taip pat kokia aukščiausia vienybė sieja mūsų kūną su Kristaus Kūnu; Kristus mumyse ir mes jame! Suvienyti! Tai ne veidmainystė, tai yra tiesa! Tai nereiškia kalbėti ar melstis kaip papūgai. Tai malda iš širdies, mylint Viešpatį.

Po Kristaus kryžiaus niekas negali niekinti savęs ir būti prastos nuomonės apie savo gyvenimą. Niekas ir niekada! Kad ir ką būtų padaręs. Nes *kiekvieno iš mūsų vardas yra uždėtas ant Kristaus pečių*. Jis mus neša! Verta imti ant savęs Dievo vardą, nes jis pasiėmė mūsų vardus, apimdamas taip pat ir mumyse esantį blogį. Jis tai priėmė, kad mums atleistų, kad į mūsų širdis įdėtų savo meilę. Štai kodėl šiame įsakyme Dievas skelbia: „Imk mane ant savęs, nes aš tave užsidėjau ant savęs.“

Kiekvienas bet kokioje situacijoje gali šauktis šventojo Viešpaties vardo: jis yra gailestinga ir ištikima Meilė. Dievas niekuomet nesakys „ne“ širdžiai, kuri nuoširdžiai jo šaukiasi. Grįžkime prie namų užduoties: išmokyti vaikus tinkamai žegnotis.

„Tikiu, kad Dievas trokšta pokyčio Bažnyčioje“

Privatus pokalbis su jėzuitais Baltijos šalyse

Popiežius įžengia į kambarį nunciatūroje ir pasveikina jėzuitus, vieną po kito, pradėdamas nuo provincijolo t. Vidmanto Šimkūno. Susitikime dalyvauja 28 jėzuitai. 22 iš Lietuvos ir Latvijos provincijos, 2 iš JAV, kurie palaiko artimus ryšius su Lietuva, ir 4 jėzuitai vyskupai: Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas; jo pirmtakas, KGB kalintas, Sigitas Tamkevičius; Telšių vyskupas emeritas Jonas Boruta ir Novosibirsko vyskupas Josephas Werthas, noviciatą atlikęs Lietuvoje. Popiežius kalba itališkai, o jo žodžius į lietuvių kalbą verčia arkivyskupas L. Virbalas.

Popiežius: Dėkoju už apsilankymą! Man prisimena posakis *Si cum Iesuitis itis, non cum Iesu itis...* (lot. „Jei einate su jėzuitais, neinate su Jėzumi“) [visi juokiasi]. Dėkoju! Šiandien buvo ypač užimta diena, bet manau, ji pasitarnavo Bažnyčios gėriui. O dabar, kalbant apie mūsų susitikimą, manau, geriausia bus, jei jūs užduosite klausimus, o aš atsakysiu. Gerai?

Arkivyskupas Virbalas pasiūlo: „Jei norėtų, galbūt provincijolas galėtų pasakyti pradžioje keletą žodžių.“

Popiežius atsako: „Taip, žinoma. Darykite viską hierarchiškai!“ [Vėl pasigirsta juokas.]

Provincijolas pakyla ir pristato Jėzaus Draugijos situaciją Lietuvoje ir Latvijoje. „Mes labai džiaugiamės Jūsų apsilankymu. Esame dėkingi už tai, ką pasakėte kunigams ir pašvęstiesiems. Jėzuitus tai įkvėpė. Mūsų provincija nedidelė. Turiu ypatingą rūpestį, kad jėzuitai neperdegtų. Iš tiesų kiekvienas iš mūsų atliekame tris ar keturis darbus ir tikrai nesame tinginiai. Ir noriu Jums padėkoti, kad atnešėte mums džiaugsmo ir stiprybės. Iki Draugija atsidūrė priespaudoje, Lietuvos provincijoje buvo daugiau negu tūkstantis narių. Dabar mūsų tik 34, ir greitai jungsimės į vieną provinciją kartu su Austrija, Vokietija, Šveicarija ir Vengrija. Lietuvoje turime tris mokyklas ir keturias bažnyčias. Neseniai atidarėme namus Rygoje, mieste, kurį aplankysite rytoj. Dirbame, kad skleistume ignaciškąjį dvasingumą. Šis darbas yra gražaus ekumeninio bendradarbiavimo su liuteronais patirtis. Taip pat turiu išreikšti ypatingą dėkingumą vyresniems mūsų provincijos nariams. Sovietų valdymo metu jie išsaugojo noviciatą ir seminariją dieceziniais kunigams. Žinoma, visa tai buvo daroma slaptoje. Dalis jėzuitų atsidūrė už provincijos ribų – Jungtinėse Amerikos Valstijose. Ten buvo sukurta viceprovincija. Atgavus Nepriklausomybę, kai kurie JAV buvę jėzuitai grįžo į Tėvynę ir padėjo mums gyventi pa-

gal Vatikano II Susirinkimo dvasią. Tuo metu žinojome, kaip reikia gyventi suvaržytos laisvės sąlygomis. Dabar turime išmokyti deramai išgyventi savo laisvę. Prašome palaiminti mus ir mūsų misiją. Dėkojame. Esame jums labai dėkingi.“

Popiežius: Manau, jėzuitams nėra sunku dirbti slaptoje, pogrindyje. Tėvas Hugo Rahneris sakydavo, kad jėzuitas turi gebėti tirti tiek Dievo, tiek ir velnio lauką. Manau, dvasių skyrimas suteikia mums šį gebėjimą, šį antgamtės pajutimą, leidžia pajusti tiek dieviškus, tiek velniškus dalykus žmonių gyvenimuose ir istorijoje. Turime prašyti malonės, kad pažintume tiek Viešpaties, tiek ir žmonijos priešų ketinimus bei apgaulės. Jėzuitas privalo žinoti, kaip eiti pirmyn net ir bjauriausiais momentais. Kitas dalykas, kurį pasakė provincijolas ir man jis patiko, yra rūpestis dėl to, kad jėzuitai dirba tris ar keturis darbus. Yra pavojus perdegti. Tai gi reikia skirti dvasias. Piktoji dvasia veda mus į tam tikrą „dirbu nepakankamai“ kompleksą. Kartais imame jaustis kalti, kad pasirūpiname savo sveikata! Tai pagunda. Jėzuitas turi dirbti neprarasdamas ramybės, neprarasdamas susitikimo su Viešpačiu, neprarasdamas poilsio. Tai svarbu. Pirmiausia jėzuitas turi daryti tai, ko kiti nedaro ar negali daryti. Tai pirmas darbo įstatymas jėzuitams. Antrasis – darbas neturi trukdyti artimam ryšiui su Viešpačiu. Trečiasis – darbas neturi atimti ramybės. Ketvirtasis – nedaryk to, ką gali deleguoti kitiems. Štai kas ateina į galvą atsiliepiant į Jūsų rūpestį. Tačiau gerai darote, kad tuo rūpinatės.

Toliau kalba arkivyskupas Tamkevičius: „Jei prieš 35 metus, kai buvau įkalintas KGB, būčiau išsivaizdavęs, jog vieną dieną tas kameras aplankys popiežius, būtų buvę daug lengviau pakelti kančią. Dėkoju jums, Šventasis Tėve! Man tai kaip sapnas. Jūs atvykote aplankyti mūsų lietuviškos Golgotos!“

Popiežius: Leiskite štai ką pasakyti: skelbiame, kad Jėzus nužengė į pragarą, tad patariu ir jums nebijoti nužengti į žmonių pragarą. Kartais tai reiškia įžengti į velnio teritoriją. O kentėjimai, ar žmogiški, ar socialiniai, ar sąžinės... reikia nužengti į pragarą, turime ten pabūti. Prisiliesti prie žaizdų. Prisiliesdami prie žmonių žaizdų, paliečiame Kristaus žaizdas. Jėzuitas niekada neturėtų to bijoti. Tai malonė, kurią gauname iš Viešpaties rankų. Šios žaizdos buvo atvertos ne tik Vilniuje ir jos susijusios ne vien su praeitimi. Tokie patys dalykai vyksta šiandien daugelyje socialinių ir politinių aplinkų visame pasaulyje. Prisimenu filmą, kur liudijama apie Šiaurės Afrikoje esančius kalėjimus, kuriuos pastatė prekeiviai žmonėmis. Kai vyriausybės gražina atgal tuos, kurie išliko gyvi, prekeiviai juos uždaro į šiuos kalėjimus, kur vyksta baisiausi kankinimai. Štai kodėl svarbu kalbėti apie kalėjime praleistą

laiką. Žmonės turi žinoti, ką tai reiškia. Svarbu apie tai kalbėti. Mes mušamės į krūtinę dėl to, ką darė komunistai, naciai ir fašistai... bet kaip yra šiandien? Ar tai nevyksta šiandien? Žinoma! Tačiau visa tai daroma užsimovus baltas šilkines pirštines! Ignaco siūloma mums trečioji savaitė gali atrodyti pernelyg voliuntaristiška, bet taip nėra. Tai tėra žmogiška. Žinote, šv. Ignacas kviečia prisiversti išgyventi, pajusti skausmą, verkti dėl Jėzaus, kuris kenčia. Tai ne pelagianizmas, ne. Ignacui buvo pažįstamas mūsų priešinimasis priimti į savo širdį kitų skausmą. Todėl jis kviečia prisiversti. Štai kodėl svarbu įsimastyti, medituoti Viešpaties kančią. Noriu su jumis pasidalinti. Savo kišenėje visada nešiojuosi šį *via crucis*, kad prisiminčiau Viešpaties kančią [išsitraukia iš kišenės]. Tai kančia daugelio žmonių šiandien, tų, kurie yra kankinami, kurie yra kalėjime. Man labai padeda mąstyti Kryžiaus kelį. Ačiū Jums, Tėve! Ačiū už Jūsų liudijimą!

Arkivyskupas Tamkevičius pridėjo: „1994 m. dalyvavau Sinode, skirtame pašvęstajam gyvenimui, ir ten buvo jaunas vyskupas jėzuitas iš Argentinos. Tai buvote Jūs!“

Popiežius: Taip, jau dvejus metus buvau vyskupas. Jie išrinko mane, nes kiti du pasirinkti buvo dieceziniai, o šiam Sinodui reikėjo pašvęstojo. Taigi pasirinko mane. 1994-aisiais buvome kartu!

Vienas iš dalyvių atsistoja ir sako: „Noriu paprašyti paslaugos mūsų naujiems namams Rygoje. Tai Dvasinių pratybų namai. Jų globėjas yra šv. Petras Faberis. Brolis jėzuitas iš Varšuvos nutapė jo portretą. Noriu jūsų paprašyti palaiminti šį paveikslą ir visą mūsų misiją, kuri yra svarbi ekumenine prasme. Iš tiesų, kaip jau sakė provincijolas, liuteronai Latvijoje tikrai domisi pratybomis. Rygos liuteronų arkivyskupas yra atlikęs 30 dienų pratybas Anglijoje ir Ispanijoje, Manrezoje. Jam ignaciškosios pratybos labai svarbios. Ir tai yra reikšmingas ekumeninis ženklas mūsų sekuliariais laikais.“

Popiežius: Taip, pažįstu vieną jėzuitą, kuris kartu su liuteronais veda pratybas. Gerai, kad namų globėjas yra Faberis: jis dialogo, klausymosi, artumo, kelionės drauge žmogus. Skirtingai nuo Kanizijaus, jis nebuvo konfrontacijos, debatų vyras. Turėjo tą dvasinį švelnumą, kurį galima gerai suprasti skaitant jo *Memoriale* (*Atsiminimus*). Beje, jis dirbo angelų padedamas, prašydavo savo angelą, kad pasikalbėtų su angelais tų, su kuriais turėdavo susitikti. Didžioji angelų mafija! Stokholmo kardinolas Arborelijus veda dvasines pratybas liuteronų kunigams. Prisiminkime: dialogas papildo, jis nieko neatima. Linkiu jums geros darbuotės vedant pratybas. Jauni žmonės, kurie trokšta atlikti pratybas, gauna gražią patirtį. Taigi pirmyn!

Kitas jėzuitas pakyla ir sako: „Matau, kad ypač mylite jaunimą ir jaunimo apaštalavimą. Jūs skiriate ypatingą dėmesį tiems, kurie neatrodo svarbūs, yra nuklydę, atimesti...“

Popiežius: Džiaugiuosi, jog pagyvenęs jėzuitas gali taip gražiai kalbėti apie jaunus. Jaunų ir senų susitikimas yra labai svarbus. Nes seneliai perduoda anūkams žmonių atmintį, jų patirtį ir tikėjimą. Tėvai yra pusiau-kelėje, jie duoda kai ką, tačiau šaknys yra seneliuose. O jaunuoliai turi dėti pastangas, kad klausytųsi vyresnių taip, kaip jūs stengiatės išgirsti jaunus. Ačiū jums!

Dar vienas jėzuitas kalba Pranciškui: „Šventasis Tėve, buvau labai paliestas šią popietę Katedroje, kai kalbėdamas ypač pabrėžėte artumą. Man atrodo, būtent šito trūksta mūsų šalyse. Kartais mes sukuriame atstumus iš baimės susitikti žmones. Taip pat tai, ką pasakėte apie išpažintį, man ypač stipru. Klausykla yra vieta, kur gyvena gailestingumo tarnystė. Esu dar diakonas ir neturiu šios patirties. Tačiau tai, ką pasakėte, pribloškė mane kaip išskirtinai stiprus dalykas. Taip pat jūsų žodžiai, jog reikia būti priimančiais, net ir tais atvejais, kai išrišimas negali būti suteiktas.“

Popiežius: Artumas yra seniausia Dievo nuostata. Jis pats ateina pas mus tokiu būdu: artumu. Pakartoto Įstatymo knygoje Dievas sako: „Kuri iš didžiųjų tautų turi tokius sau artimus dievus, kaip Viešpats jūsų Dievas yra artimas jums kiekvieną kartą, kai tik jo šaukiatės?“ Jis pristato save kaip Dievą, kuris yra arti. Tuomet Jis atėjo dar arčiau: tapo vienu iš mūsų. *Synkatabasis*: Dievas tapo viena su mumis, artimas kūne. Visa pastoracinė veikla turi tai atminti arba kitaip ją ištiks nesėkmė. Dievas tapo artimas marginalizuotiesiems, mirusiems, kuriuos prikėlė, nusidėjėliams, muitininkams, prostitutėms... Tyrieji, religijos profesionalai pasipiktino. Jei kunigas paniekinančiai nuveja penitentą, vyskupas turėtų paklausti savęs, ar nederėtų šiam kunigui uždrausti klausytis išpažinčių, nes išpažinčių klausytojas privalo būti tėviškas. Nuodėmklausys turi apglėbti sūnų palaidūną, prarastą vaiką. Ir visada, visada, jei esi tėvas, rasi būdą atleisti. Kurijos kardinolas, reguliariai klausantis išpažinčių vienoje Romos bažnyčioje, kartą man pasakė: „Nesuprantu, kaip kai kurie nuodėmklausiai nuveja žmones. Visada stengiuosi, kad penitentas jaustųsi laisvai, galėtų sakyti viską, kaip yra. Niekada neklausiu keistų dalykų. Ir jei negaliu duoti išrišimo, o penitentas maldauja atleidimo, pasakyk man: koks tėvas neatleidžia vaikui?“ Jo liudijimas palietė mane. Aišku, mes neturime nuolaidžiauti. Vienas dalykas yra gailestingumas, o kitas – nuolaidžiavimas. Mes privalome būti tėvai, gailestingi tėvai. Buenos Airėse yra garsus kapucinų nuodėmklausys. Prie jo klausyklos visada ilga eilė. Pas jį ateina įvairiausių žmonių: pasauliečiai, kunigai, seserys, turtingi, vargšai... Jis yra didis

„atleidėjas“. Kad būtum geras nuodėmklausys, turi būti didis „atleidėjas“... arba kurčias! Kartais šis nuodėmklausys pasiduoda skrupului, kad yra pernelyg tėviškas, per daug atleidžiantis. Taigi jis eina prie tabernakulio ir sako: „Viešpatie, atsiprašau, atleisk man. Aš per daug atleidau. Bet Tu man davei tokį blogą pavyzdį!“ Šis nuodėmklausys nepataikauja, bet jis iš tiesų yra tėvas.

Jaunas lietuvis jėzuitas, kuris studijavo teologiją Afrikoje, klausia: „Kai buvote išrinktas popiežiumi, aš studijavau teologiją. Prieš trejus metus, kai buvau išventintas kunigu, Jūs mano gyvenimui suteikėte įkvėpimo kaip jėzuitų kunigui. Jūs tiek daug davėte Bažnyčiai. Noriu paklausti, kaip mes galime padėti Jums?“

Popiežius: Dėkoju! Nežinau, ko galėčiau paprašyti iš Jūsų konkrečiai. Bet šiandien reikia lydėti Bažnyčią į gilų dvasinį atsinaujinimą. Tikiu, jog Viešpats nori pokyčio Bažnyčioje. Daugybę kartų sakiau, kad šiuolaikinis Bažnyčios iškrypimas – klerikalizmas. Prieš 50 metų Vatikano II Susirinkimas aiškiai pasakė: Bažnyčia yra Dievo tauta. Paskaitykite *Lumen gentium* 12 paragrafą. Žinau, kad Viešpats nori, jog Susirinkimas vestų Bažnyčią į pažangą. Pasak istorikų, reikia 100 metų Susirinkimo nutarimams įgyvendinti. Esame pusiaukelėje. Taigi, jei norite man padėti, darykite viską, kad pastūmėtumėte į priekį Susirinkimo nutarimų įgyvendinimą Bažnyčioje. Ir padėkite man savo malda. Man reikia daug maldu.

Kitas jėzuitas klausia: „Mūsų provincijoje prioritetas yra švietimas. Turime dvi mokyklas, kuriose dirba 220 mokytojų ir mokosi 1 500 mokinių. Kokią žinią norėtumėte perduoti mūsų mokytojams ir mokiniams?“

Popiežius: Norėčiau pasakyti apie švietimą tai, kas galėtų padėti mokytojams ir jėzuitams, dirbantiems šioje srityje. Turime palikti tą negatyvų Apšvietos amžiaus paveldą, kuris išivaizdavo švietimą kaip galvų pripildymą idėjų. Šiandien yra mokyklų ir universitetų, kurie ruošia mokinius vieninteliui tikslui – vadinamajai „sėkmei“. Ir jie tai daro užpildydami jų galvas žinių gausa. Tačiau ugdymas apima visą žmogų, ne vien galvą. Jau esu sakęs tai daugybę kartų ir pakartosiu dar sykį: yra proto kalba, bet taip pat yra ir širdies, jausmų kalba. Reikia ugdyti širdį. Būtinai jausmų ugdymas. Taip pat yra rankų kalba. Šios trys kalbos eina išvien. Jauni žmonės kviečiami mąstyti apie tai, ką jie jaučia ir daro, taip pat jausti tai, ką mąsto ir daro, ir daryti tai, ką jaučia ir mąsto. Turime reikalą su žmonėmis, taigi rasime čia visko, taip pat ir rūpestį dėl kitų, įsitraukimą. Bet nepamirškime jausmų. Ignacas buvo didis jausmų ugdytojas. Tai turi būti ugdymo kelias.

Aišku, jėzuitų, kurie darbuojasi švietimo srityje, užduotis taip pat rengti gabius ugdytojus. Būtina kurti tokią ugdymo bendruomenę, kuri gebėtų skirti situacijas ir mokytis ugdyti šiomis trimis kalbomis: širdies, proto ir rankų. Ir prašau, neleiskite jėzuitams apleisti švietimo. Draugija niekuomet neturėtų apleisti šios srities, tai yra labai stiprus kelias.

Pagyvenęs jėzuitas klausia: „Ar galime Marijos litanijoje pridėti kreipinį 'Karaliene Lietuvos, melski už mus'?“

Popiežius: Žinoma! Čia tarpusavy tikrai galite, taip, kaip mes, jėzuitai, sakome: „Karaliene Jėzaus Draugijos, melski už mus.“ Darykite tai!

Popiežius atkreipia dėmesį, kad yra laiko dar vienam klausimui. Jaunas jėzuitas atsistoja ir paklausia: „Šventasis Tėve, sakėte, jog turime išeiti į kelią, pas žmones. Sakėte, jog Bažnyčia yra karo lauko ligoninė. Sakėte, kad neturėtume bijoti chaoso. O pasaulis, regis, yra didžiuliame chaose. Kaip galime leisti į tai be baimės?“

Popiežius: Žiūrėk, jei eisi į chaosą vienas pats, turi teisę bijoti, nes baigsis tikrai blogai. Bet jei eini ten su dvasinio patarimo malone, kurią gauni iš savo provincijolo, savo bendruomenės, jei imiesi to kaip misijos ir kartu su Viešpačiu, tuomet ta ateinanti baimė kyla iš piktosios dvasios. Esi teisingas, šiandien daug chaoso. Tikrai matome tą ugnies ir dūmų sostą, apie kurį šv. Ignacas kalba meditacijoje apie dvi vėliavas. Bet su Viešpačiu nėra reikalo bijoti. Su Viešpačiu, bet ne su mūsų troškimais. Dievas stiprus. Jis pats stipriausias! Jau sakiau tai, prisimindamas Hugo Rahnerį: turite gebėti įeiti į abi teritorijas, net ir į mūsų priešo, į chaosą. Noriu šiuo klausimu pasinaudoti ir pasakyti labai svarbų dalyką, kurį norėjau su jumis aptarti šiandien. Sakiau, kad reikia žengti į chaosą ir į sunkias situacijas. Bet ne vieniems, o su Viešpačiu ir palaikant dialogą su savo vyresniaisiais bei bendruomene. Čia kalbu apie „sąžinės ataskaitą“. Nebijokite! Provincijolas yra brolis. Galbūt rytoj jis turės tau duoti savo sąžinės ataskaitą. Šio atsivėrimo malonė yra ta, kad ir vyresnysis, ir pavaldinys yra broliai, kurie dalijasi vienas su kitu, kad geriau tarnautų Viešpačiui. Tai nėra klausimų ir atsakymų sesija. Provincijolas turi įžengti į brolio, kurio klausosi, gyvenimą. O jėzuitas, kuris atveria savo širdį, įsitraukti į savo vyresniojo gyvenimą. Tai yra tarpusavio santykių dialogas, kur bet koks konfliktas su vyresniaisiais yra išsprendžiamas. Ir Draugija tampa kūnu, pajėgiu atremti chaosą. Taigi eikime pirmyn bendruomenėje ir brolystėje.

Artėjant prie pabaigos, popiežius sako: Ačiū! Dėkoju jums, kad atvykote manęs aplankyti ir už visa, ką darote dėl Bažnyčios. Patarsiu jums perskaityti

du dalykus, kaip dažnai patariu jėzuitams. Perskaitykite Pauliaus VI kalbą, kurią jis pasakė 1974 m. gruodžio 3 d. Draugijos tėvams, susirinkusiems į 32-ąją Generalinę Kongregaciją. Man tai yra geriausias dalykas, kurį kada nors popiežius yra pasakęs jėzuitams. Tai lobis. Imkite jį ir mąstykite. Taip pat patariu perskaityti paskutinę t. Pedro Arrupe' s kalbą: tai kalba jėzuitams, kurie dirbo Tailande pabėgėlių stovyklose. Tai buvo jo gulsės giesmė. Grįždamas lėktuvu į Romą jis patyrė insultą. Šios kalbos, kurią jis pasakė su pabėgėliais dirbantiems jėzuitams, esmė: neapleiskite savo maldos gyvenimo! Perskaitykite šiuos du dokumentus. Jie yra

daug svarbesni ir vertingesni negu dalykai, kuriuos galėčiau pasakyti. Melskitės už mane! Dėkoju jums. Dabar pasimelskime su Marija, Jėzaus Draugijos Karaliene...

Malda ir keletu asmeninių pasveikinimų šis susitikimas pasibaigė praėjus valandai nuo jo pradžios.

Antonio SPADARO SJ

Tekstas verstas iš *La Civiltà Cattolica*, 2018 m. spalio 17 d. Vertė ses. Evelina Lavrinovičiūtė MVS.

LIETUVOS VYSKUPŲ ADVENTINIS LAIŠKAS

Brangūs broliai ir seserys,

Viešpats mums padovanojo ypatingus metus: šventėme Valstybės atkūrimo šimtmetį, minėjome Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos metus, šv. Jono Pauliaus II vizito Lietuvoje dvidešimt penktąsias metines ir su džiaugsmu savo krašte sulaukėme popiežiaus Pranciškaus.

Dabar pradedame adventą ir įžengiame į naujuosius liturginius metus. Ko jais tikėtis, kokių darbų imtis? Kasmetinis advento palydovas Jonas Krikštytojas kviečia: „Taisykite Viešpačiui kelią! Ištiesinkite jam takus! Kreivi takai taps tiesūs, o duobėti – išlyginti“ (Lk 3, 4–5). Popiežius Pranciškus Kaune pabrėžė tą pačią mintį: „iš naujo turime savęs klausti: ko Viešpats iš mūsų prašo? Kas tos periferijos, kurioms labiausiai reikia mūsų buvimo, idant ten atneštume Evangelijos šviesą?“

Per daugelį metų tautiečiai atpažino, ko Viešpats iš jų prašė, ir apsisprendė eiti ten, kur sąžinė juos ragino. Jie žinojo, jog rizikuoja, tačiau aukojosi suprasdami, kad yra gėris, pranokstantis asmeninę gėrį, ir nauda, pranokstanti asmeninę naudą. Mūsų didvyrių pavyzdys skatina ir mus, besinaudojančius jų aukos vaisiais, nepasiduoti pagundai susikoncentruoti į save. Būtina priešintis individualizmui, kuris izoliuoja mus nuo kitų, ir galvoti apie kitus, rūpintis mažiausiais ir atstumtaisiais, dažnai net ir savo kasdiene auka. Per šimtą metų nueitas mūsų laisvės kelias ne kartą paliudijo, kad naujas gyvenimas įmanomas tik dėka žmonių pasiryžimo aukotis dėl kito žmogaus ir dėl Dievo. Šventasis Tėvas tai įvardijo homilijoje Kauno Santakoje: „Ten, Vilniuje, Vilnelė plukdo savo vandenį ir netenka vardo įtekėdama į Nerį; čia, Kaune, Neris praranda savo vardą atiduodama vandenį Nemunui. Tai mums kalba apie tai, kad

būtume save dovanojanti Bažnyčia, nebijotume išeiti ir eikvoti savęs net tada, kai atrodo, kad ištirpstame, prarandame save dėl pačių mažiausių, užmirštųjų, dėl tų, kurie gyvena egzistencijos pakraščiuose.“

Kiekvieno, net visų atmesto, žmogaus širdyje yra įspaustas Dievo Sūnaus atvaizdas, vertas būti atpažintas. Įvairios gerumo akcijos šiuo advento laikotarpiu padės užmegzti bendrystę su vargstančiais. Dalyvaujant akcijose pastebėkime Kristaus veidą tuose, kurie atstumti ir kuriems stinga gailestingosios meilės.

Tokia bendrystė su žmonėmis padės susitikti Dievą. Popiežius Pranciškus šeimoms, pasirinkusioms globoti vaikus, liudijo: „Kiekvienas vyras ir kiekviena moteris mums suteikia galimybę susitikti Dievą, nes Jėzaus atvaizdas įspaustas kaip antspaudas kiekvieno žmogaus širdyje.“ Nėra nė vieno nereikalingo, nė vieno svetimo, tėra tik „keliavimo kartu, kovojimo kartu, mylėjimo kartu tapatybė“. Nuo susitikimo ir bendrystės su kitais žmonėmis prasideda šventumo kelias.

Šiame kito atpažinimo kelyje popiežius mums užtikrina ypatingą Mergelės Marijos – dar vienos advento bendrakeleivės – pagalbą, Aušros Vartuose tardamas: „Ši Motina, paveiksle pavaizduota be Kūdikio, auksu karūnuota, yra visų Motina; kiekviename, kuris čia atvyksta, ji mato tai, ko labai dažnai net mes patys nepajėgiame suvokti: ji išvelgia savo Sūnaus Jėzaus veidą, įspausdą mūsų širdyse.“

Įsiklausykime į mums kalbėjusio popiežiaus Pranciškaus darsinimus. Palaiminto advento kelio išvelgiant kitame Jėzų!

Lietuvos vyskupai

2018 m. gruodžio 2 d.
Pirmasis advento sekmadienis

Lietuvos vyskupų pranešimas

KAD VAIKAI IR ŠEIMOS BŪTŲ SAUGŪS

2018 m. lapkričio 21 d.

Jau kuris laikas susirūpinę girdime apie vaikų paėmimus iš šeimų siekiant apsaugoti juos nuo smurto ar nepriežiūros. Visi norime, kad vaikai galėtų augti sveikoje ir saugioje aplinkoje, tačiau taip pat suprantame, jog geram tikslui pasiekti reikia ir tinkamų priemonių.

Pirmiausia ir svarbiausia vaikui palanki bei saugi aplinka yra šeima. Tai Kūrėjo numatyta, laiko patikrinta mažoji visuomenės ląstelė, kurioje ne tik užauga naujoji karta, bet ir tėvai, nuolat bręsdami ir mokydamiesi, vykdo savo kilnų pašaukimą. Tad rūpinimasis vaiku turi apimti ir jo tėvus, turi būti atsižvelgta į tai, kaip intervencijos iš šalies paveiks šeimos narių tarpusavio santykius ir pasitikėjimą vienu kitais. Vaiko paėmimas iš šeimos prieš tėvų valią tėra krašutinė priemonė, taikytina tik tada, kai nėra jokio kito veiksmingo pasirinkimo.

Tėvai yra pirmieji ir pagrindiniai savo vaikų ugdytojai, o valstybė ir Bažnyčia, švietimo ir kitos institucijos – jų pagalbininkės. Kai šitai pamirštame, jau „atimame“ vaikus iš tėvų, sužeisdami tiek vienus, tiek kitus, o galiausiai – ir pačią visuomenę.

Smurtas skatina gintis, ir tai suprantama. Tačiau viena yra gintis ar kitą ginti nuo agresoriaus ir kas kita – įsisukti į užburtą ratą, kuriame neadekvatus atsakas į kito veiksmą priimamas kaip naujas smurtas. Taip pasidaliama į priešiškas stovyklas ir pametamas iš akių bendras tikslas, kurio siekia ir vieni, ir kiti. Tada, užuot sukūrę

saugesnę aplinką, pasijuntame mažiau saugūs: nereikalingą įtampą patiria ir šeimos, ir institucijų darbuotojai, kurie šią įtampą parsineša į savo namus ir šeimas.

Sveikiname kiekvieną pastangą rasti konstruktyvių sprendimų tobulinant šeimos ir vaikų apsaugos įstatymus bei jų įgyvendinimo būdus. Nė vienas vaikas tegul netampa priemone emocijų ar ambicijų kovoje.

Kviečiame šeimų tėvus skirti daugiau laiko, dėmesio vienas kitam ir savo vaikams, taip pat ir toms šeimoms, kurios gyvena kaimynystėje ir galbūt yra reikalingos pagalbos, patarimo, palaikymo ar tiesiog bičiuliško artumo. Kviečiame psichologijos, socialinių mokslų specialistus ir kitus pagal savo gebėjimus atrasti naujų ir lengviau prieinamų galimybių šeimoms pasisemti žinių, patirties ir sulaukti reikiamos pagalbos.

Dėkojame Šeimos centrų ir įvairių institucijų darbuotojams, kurie rūpestingai stengiasi padėti šeimoms kurti ar atgaivinti tarpusavio santykius.

Visus tikinčiuosius kviečiame drauge melstis savo šeimose ir už šeimas. Netrukus pradėsime advento laikotarpį, kuris iš naujo pakvies taisyti kelią (plg. Lk 3, 4) ruošiantis Dievo Sūnaus Gimimo iškilmei ir Šventosios Šeimos šventei. Leiskime Viešpačiui užpildyti nuoskaudų slėnius ir nulyginti nesantaikos kalnus, kad į namus ir šeimas ateitų ramybė mums visiems – nors ir klystantiems, netobuliems, bet Jo mylimiems žmonėms.

Lietuvos vyskupai

Arkivyskupas Jorge Carlos Patrón Wong

Homilija Šv. Kazimiero kolegijos 70-mečio proga

2018 m. lapkričio 28 d. Romoje švęsta Eucharistija Popiežiškosios Šv. Kazimiero kolegijos steigimo 70-mečio proga. Homiliją pasakė Dvasininkijos kongregacijos sekretorius seminarijoms arkivyskupas Jorge Carlos Patrón Wong.

Garbingasis Eminencija,
Ekscelencijos, vyskupystės broliai,
brangūs kunigai ir seminaristai,
brangūs broliai ir seserys,

Apreiškimo knygoje apaštalo Jono nupasakota „didinga ir nuostabi“ vizija mus įveda į Eucharistijos šventimą, kuriuo minime Lietuvių kolegijos įsteigimo 70-ąsias metines, ir šia proga taip pat švenčiame Kolegijos dvasios tėvo mons. Stasio Žilio kunigystės 70-ąsias metines.

Jonas danguje regi džiugiai giedančiuosius Mozės ir Avinėlio giesmę, švenčiančius didingus Dievo darbus istorijoje; esame pašaukti žvelgti tikėjimo žvilgsniu, nors žinome, jog tai, ką išgyvensime danguje, galutinai susitikę su Viešpačiu ir dangiškąja Jeruzale, tam tikru mastu jau dabar iš anksto yra numatoma ir vaizduojama šioje žemėje – asmeninio, bažnytinio ir istorinio gyvenimo situacijose, kuriose galime užčiuopti Dievo išganymą per Dievo Karalystės darbus ir ženklus, esančius tarp mūsų.

Todėl susibūrę apie Viešpaties altorių ir būdami tarsi dangiškosios Bažnyčios ženklas ir provaizdis, švęsdami šiuos du jubiliejus savinamės šią Apreiškimo giesmę: „Didingi ir nuostabūs tavo darbai, Viešpatie, visagali Dieve.“ Tai būdas ištarti „ačiū“ Viešpačiui už tai, ką jis nuveikė per ilgą Lietuvių kolegijos ugdymo istoriją ir kunigiškajame mons. Žilio gyvenime.

Brangieji, ši tikrovė iš arti žvelgia į jūsų krašto istoriją, į tuos vargus, kuriuos jūsų tautos tikėjimas turėjo pereiti per gausius kentėjimus. Daugelį metų jūsų gyvenimą ir atkaklumą kelyje sunkiai bandė vyskupų, kunigų ir tikinčiųjų patiriami areštai, smurtas ir deportacijos – tai vykdyta iš neapykantos tikėjimui. Kai kurie, kaip Telšių vyskupas Vincentas Borisevičius, dabar vykdomas jo beatifikacijos procesas, už ištikimybę Kristui sumokėjo savo gyvybe.

Taip pat jūsų Kolegija Romoje patyrė Bažnyčiai Lietuvoje tekusių persekiojimų padarinius. Uždarius beveik

visas jūsų šalies seminarias, pradėjo mažėti kunigų, o daugiau kaip per keturiasdešimtį metų kunigų sumažėjo beveik perpus. Tarp jų kai kuriems buvo trukdoma vykdyti tarnystę.

Jei tikrai dėl Jėzaus vardo buvote nekenčiami, kaip ką tik girdėjome Evangelijoje – buvote tāsomi po tribunolus, o daugeliui tikinčiųjų teko stoti mirties akivaizdon, – galutinę pergalę šventė jūsų tikėjimo ištvermė, pasitikėjimas Kristaus kryžiaus galia ir tvirtumas pasikliaujant Dievu. Lietuviai kunigai, pasklidę tremtyje visame pasaulyje, Romoje galėjo rasti vietą studijuoti, o laikui bėgant tai tapo tikra Kolegija; tuo tarpu diktatūra subyrėjo ir užleido vietą atgautai laisvei, kuria galite džiaugtis nuo 1991 metų.

Dieviškosios apvaizdos ekonomijoje, kuri lydėjo ir lydi Lietuvos Bažnyčios kelią, atsiranda Šv. Kazimiero figūra – jam dedikuota jūsų Kolegija. Reikšminga ir simboliška, kad Vilniuje jo garbei pastatyta bažnyčia 1965 m. buvo paversta ateizmo muziejumi. Tolimais 1636 metais popiežius Urbonas VIII paskelbė šv. Kazimierą pagrindiniu Lietuvos globėju, o 1948-aisiais, jūsų Kolegijos įsteigimo metais (tai yra taip pat mons. Žilio kunigystės šventimų metai), popiežius Pijus XII išplėtė šv. Kazimiero kultą, paskirdamas jį ypatinguoju jaunimo globėju.

Mūsų girdėtoje Evangelijos ištraukoje pabrėžiama, jog Dievo darbų didybė, skirta mums, Bažnyčios ir mūsų gyvenimui, nors yra išganymo darbas, vedantis į džiaugsmo ir prisikėlimo pilnatvę, – vis dėlto įgyvendinamas per istorijos vargus ir mūsų kūno trapumą tose situacijose, kuriose esame pašaukti gyventi. Tikrumas dėl meilingos Dievo globos, kuria jis lydi kiekvieną mūsų gyvenimo dieną, ir viltis dėl būsimąjo džiaugsmo, kurį jis sėja mūsų širdyje, nereiškia, kad mūsų žemiškasis gyvenimas savaime bus be sunkumų ir išbandymų. Priešingai, tas, kuris renkasi priklausyti Viešpačiui ir juo sekti, kuris Evangeliją padaro savo kelrodžiu ir asmeninio gyvenimo bei pasaulėvaizdžio pamatiniu kriterijumi, stoja tarsi pranašas įvairiose kasdienos situacijose, ir jam neretai tenka susidurti su nuodėmės ir blogio galybėmis, patirti nesupratimą, abejingumą, priešišumą, o kartais persekiojimą.

Jėzus įspėja savo mokinius: dėl mano vardo būsite nekenčiami, persekiojami, tāsomi į kalėjimus, o kai kurie iš jūsų eis į mirtį; tuo pat metu jis nepalieka saviškių neviltčiai, priešingai, užtikrina galutinę pergalę, pranašiančią žaizdas, kurias priešai gali padaryti kūnui; Šventoji Dvasia teikia mūsų gyvenimui apsaugą, tai yra duoda mokinio širdžiai ir gyvenimui žodžius bei gestus, gyvenimo liudijimą, pastovią ištikimybę,

tvirtumą priešybėse ir gilų džiaugsmą, spinduliuojantį iš jo veido, kad niekas negalėtų jam atsispirti ir jo įveikti. Galiausiai – tai guodžiantis Jėzaus žodis – neprąsus nei plaukas nuo jūsų galvos, už jūsų išvermę bus atlyginta. Kas paranda ar paaukvoja savo gyvybę dėl Evangelijos, nors būtų persekiojamas ir pasmerktas mirti, iš tikrųjų nemiršta; jo tikėjimas ir liudijimas tęsiasi ir tampa vešliu, besiplečiančiu pasaulyje Dievo Karalystės daigu, o jo gyvenimas ir toliau amžinai spindi Dievo akyse.

Evangelijos ir tikėjimo lobis saugomas moliniame inde, o tai yra mūsų kūnas ir situacijos, paženklintos trapumu, ribotumu bei mūsų gyvenamo pasaulio priešišku; šiame slėpinyje švyti Kristaus ir jo išganymo darbo spindesys. Šv. Paulius sako: „Mes visaip slegiami, bet nesugniuždyti; mes svyruojame, bet neprarandame vilties. Mes persekiojami, bet neapleisti; mes parbloški, bet nežuvę. Mes visuomet nešiojame savo kūne Jėzaus merdėjimą, kad ir Jėzaus gyvybė apsireikštų mūsų kūne...“ (2 Kor 4, 8–10).

Šiandien galime švęsti Kolegijos vaisius – ji išugdė beveik du šimtus kunigų, kurie gražinti jūsų šaliai kaip Evangelijos džiaugsmo skelbėjai, tautos žaizdų guodėjai, gailestingumo tarnai ir vilties pranašai. Tarp jų yra ir mons. Žily. Norėčiau visus pakviesti padėkoti Viešpačiui už jo kunigystės turtingumą, už jo išvermę tamsiausiais jūsų šalies momentais, taip pat už jo didelį indėlį dirbujantis Šventajam Sostui ir šv. Jonui Pauliui II, ypač už nuo penktojo dešimtmečio jo vykdytą Kolegijoje gyvenusių lietuvių kunigų dvasinį palydėjimą.

Brangieji, apaštališkojo vizito į Lietuvą metu kreipdamasis į kunigus popiežius Pranciškus kalbos pradžioje sakė: „Žvelgdamas į jus, už jūsų matau daug kankinių. <...> Pirmiausia į galvą ateina vienas žodis – *nepamirškite, saugokite atminimą*. Esate kankinių vaikai. Tai – jūsų stiprybė. Ir pasaulio dvasia tenesako jums ką nors kita, kas skirtinga, nei tai, ką išgyveno jūsų protėviai. Prisiminkite savo kankinius. Imkite pavyzdį iš jų. Jie nebijojo“ (Susitikimas su kunigais, pašvęstaisiais ir seminaristais, 2018 m. rugsėjo 23 d.).

Ir šiandien susidurdami su naujais mūsų laikų ir jūsų krašto iššūkiais turėkite ištikimo ir išvermingo tikėjimo drąsos, kad tai būtų jūsų gyvenimo dovana ir auka. Taip pat dėkodami už tėvų atminimą būkite be baimės. Pasitikėkite Viešpačiu ir eikite kaip mokiniai misionieriai jo pėdomis, o aš meldžiu jums Kankinių Karalienės Mergelės Marijos užtarimo, kad jus saugotų ir nušviestų jūsų kelią.

Arkivyskupas Gintaras Grušas

Homilija Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atleidų sekmadienį

2018 m. lapkričio 18 d.

Brangūs broliai ir seserys Kristuje – broliai ir seserys per Marijos motinystę,

„Štai tavo motina“, – girdime šiandien Kristaus žodžius (plg. Jn 19, 27). O ką reiškia turėti motiną? Kad galėtume tai iki galo suprasti, tiktų susimąstyti, ką gi reiškia jos neturėti. Ką reiškia būti našlaičiu, tuo, kuris niekada nepažinojo savo tėvų arba neteko jų vaikystėje. Tai gili meilės trūkumo žaizda, taip pat ir savo kilmės nežinojimo žaizda.

Pirmiau nei įgyju profesiją, pirmiau nei užsitarnauju statusą, netgi pirmiau nei sužinau savo paties vardą, aš jau esu sūnus ar dukra. Štai dėl ko patirtis, susijusi su tėvų netektimi, yra tokia skaudi. Vaikas, kuris dėl įvairių – kartais neišvengiamų – aplinkybių netenka tėvų, jaučia, tarsi iš jo būtų atimta giliausia teisė. Juk dar prieš įkvėpdamas pirmą oro gurkšnį, kiekvienas jau yra sūnus arba dukra motinos iščiose. Būti sūnumi ar dukra – tai būti kilusiam iš Kito. Tai pamatinė žmogiškoji patirtis. Saugoti, ginti, ir, jei reikia, gydyti šį ryšį – tai išlaikyti žmogaus gyvenimo pamatą.

Ši regima tikrovė kviečia žvelgti giliau ir suprasti, kokia yra dvasinė tikrovė. Apaštalas Paulius antrajame skaitinyje mums sako, kad Dievo valia esame tapę Jo išūniais (plg. Gal 4, 7). Kaip galėtume tapti Dievo išūniais, kaip Dievas galėtų mus įvaikinti, jei pradžioje nebūtume buvę našlaičiai? Šiandienos skaitiniai atskleidžia, kad dvasine prasme iki krikšto kiekvienas esame našlaitis.

Ieva ir Adomas, pirmieji tėvai, iš tiesų buvo ir pirmieji našlaičiai. Tokie jie tapo nusidėdami: per nuodėmę jie prarado Dievo vaikų laisvę, neteko ryšio su Tėvu ir gilaus savo tapatybės pažinimo. Kaip su gimtąja nuodėme mes paveldime pirmųjų tėvų – levos ir Adomo – našlaičių būklę, taip per naująją Ievą ir naująjį Adamą – per Mariją ir Kristų – atgauname išūnystę, krikšto metu tapdami po Kryžiumi gimusios Bažnyčios nariais.

Kristaus ant Kryžiaus ištarti žodžiai: „Štai tavo motina“ reiškia daugiau nei: „Štai toji, pas kurią tu gali ieškoti paguodos ir meilės.“ Jie reiškia: „Nuo šiol tu nebesi našlaitis, nebesi tas, kuris nežino savo kilmės,

tas, kuris turi negyjančią meilės trūkumo žaizdą. Nuo šiol tu esi mano Motinos sūnus, o per Ją, nuolat gimdančią Bažnyčią, tu tampi ir mano Tėvo sūnumi. Taigi jau nebesi nuodėmės vergas, bet Dievo įsūnis ir Jo Karalystės paveldėtojas“ (plg. *Gal 4, 4–7*).

Čia, šioje koplyčioje, popiežius Pranciškus kreipėsi į Aušros Vartų Mariją prašydamas: „Pagelbėk mums, kad nepaliautume laukti Dievo Karalystės – taikos, teisingumo ir meilės Karalystės atėjimo į mūsų šeimas, miestus, tautas ir visą pasaulį.“ Šis prašymas – tai kreipimasis į Motiną meldžiant, kad ji neleistų savo vaikams užmiršti jų tikrosios kilmės.

Broliai ir seserys, kai mąstote apie savo kilmę, ar galvojate, kad mano kilmė – tai Dangaus Karalystė? Ganytojišką vizitą popiežius Pranciškus pradėjo būtent čia, Aušros Vartuose, dalyvaujant našlaičiams ir įvairintiems vaikams su šeimomis, tuo mums visiems tarsi primindamas: „Štai, kas yra jūsų Motina. Žvelgdami į ją suprasite, kas Jūs patys esate.“ Popiežius mokė atarsti save Marijos akyse, nes „ji išvelgia savo Sūnaus Jėzaus veidą, išpaustą mūsų širdyse“.

Popiežius Pranciškus sūniškai pasitiki dangiškąja Motina – prieš išvykdamas į ganytojiškąją kelionę jis kas kart aplanko ją Didžiojoje Marijos bazilikoje Romoje, o sugrįžęs vėl užsuka ten jai padėkoti. Taip jis parodo labai konkretų meilės dangiškajai Motinai gestą. Šventasis Tėvas Pranciškus moka, kaip ir Marija, kiekvieno žmogaus širdyje pastebėti Jėzaus Veido išpaudą. Patyrėme tai iš arti, kai Šventasis Tėvas buvo pas mus. Dabar esame kviečiami patys užmegzti tokį patį santykį su artimu. Į tai kviečia ir šiandien pasaulyje minima Vargstančiųjų diena – kviečia pamatyti vargstančiuosius kaip savo brolius ir seseris Kristuje ir nenustoti jiems tiesti pagalbos rankos.

Marija yra ne tik Motina, bet ir Karalienė. Taigi ir mes, jos sūnūs ir dukros, Karalystės paveldėtojai, turime karaliauti kartu su ja savo šeimose ir aplinkoje. Turime būti Karalystės paveldėtojai – orūs, prisiimantys atsakomybę. Tačiau karaliauti turime ne vien su Marija, bet ir tokiu pačiu būdu kaip ji. O koks tai būdas? Viena seniausių Europos karūnų yra saugoma Italijos mieste Moncoje. Ši karūna vadinama Geležine Lombardijos karūna. Ji pagaminta iš aukso plokštelių, puoštų brangakmeniais, tačiau vadinama Geležine, nes vidinė tos karūnos pusė juosia siauras pilkos spalvos metalo žiedas. Ilgą laiką buvo tikima, kad šis vidinis karūnos žiedas yra nukaltas iš tikros Kristaus kryžiaus vinies, kurią Lombardijos valdovams padovanojo imperatorius Konstantinas.

Giliausia prasme karaliauti – tai elgtis Kristaus, Visatos Karaliaus, būdu. O Jis pasirinko Kryžių kaip savo sostą. Taigi karaliauti su Kristumi, o kartu ir su Marija, – tai tarnauti kitam. Ne tik atlikti vieną ar kitą patarnavimo darbą, bet leisti, kad tarnystės dvasia persmelktų visą gyvenimą. Pradedant šeima, kurioje vyras tarnauja žmonai, o žmona – vyrui; kurioje tėvai laisva širdimi ir su meile patarnauja savo vaikams, o vaikai – tėvams. Taip pat ir mūsų darbovietėse ir valdžios institucijose. Daug problemų išsispręstų, jei pradėtume gyventi šia tarnystės dvasia. Galvoju apie socialinį darbuotoją, kuris ateina ne valdyti, o tarnauti šeimai. Galvoju apie valdininką, kuris ateina ne tam, kad valdytų socialinį darbuotoją, o kad patarnautų jam, siekdamas sudaryti geresnes darbo sąlygas. Gal sakysi: aš ir taip nuolat visur tarnauju, tarnauju namuose, tarnauju darbe, o kada gi kas nors patarnaus man? Sakau tau: Dangaus Karalystėje pats Kristus susijuos, pasodins tave prie stalo ir tau patarnaus (plg. *Lk 12, 37*).

Brangūs broliai ir seserys, netrukus žvelgsime į Mariją, vainikuojamą popiežiaus Pranciškaus palaiminta karūna. Melskime, karštai maldaukime jos ne tik, kad ji patarnautų mums, išklaustų mūsų prašymus, bet kad leistų karaliauti kartu su ja, jos būdu mūsų šeimoje, darbe, aplinkoje. Būkime pačiais didžiausiais karaliais – tais, kurie ateina tarnauti.

Marija, Gailestingumo Motina, mūsų Motina ir Karalienė, šiandien vainikuosime Tave aukso karūna, pagaminta iš mūsų pačių suaukotų votų – padėkos Tau ženklų. Padaryk, kad į mūsų šeimas, mūsų miestus, mūsų tautas ir visą pasaulį kuo greičiau ateitų Dievo Karalystė – taikos, teisingumo ir meilės Karalystė. Padaryk, kad ji ateitų man tarnaujant – kad mano šeimoje, mano mieste, mano tautoje ir visame pasaulyje Dievo Karalystė ateitų greičiau, nes aš, Karalystės paveldėtojas, užėmiau savo sostą ir ėmiau tarnauti. Amen.

Arkivyskupas Gintaras Grušas

Pamokslas šv. Mišiose už Lietuvos kariuomenę

2018 m. lapkričio 24 d.,
Vilniaus arkikatedra bazilika

Brangūs broliai ir seserys Kristuje,

Šiandien Evangelijoje girdime žodžius: „Juk Dievas nėra mirusiųjų Dievas, bet gyvųjų, nes visi jam gyvena“ (Lk 20, 38). Dievas dovana amžinąjį gyvenimą. Tai guodžianti mintis. Ypač Jums, kariai, ir ypač šiandien, kai švenčiame Lietuvos kariuomenės šimtmetį, kartu meldamiesi už visus žuvusius kovos brolius. Žuvusius per Nepriklausomybės kovas, partizanus, žuvusius misijose. Šiandien jiems tariame: „Esate gyvieji, esate kartu su mumis.“ Taigi mūsų gretos didesnės, nei galime suskaičiuoti. Noriu Jums, kariai, priminti, kad ir vyskupas Teofilus, prieš porą metų paskelbtas palaimintuoju, buvo Kariuomenės ordinaras. Taigi šiandien ir jis yra su Jumis, šiandien ir jis švenčia, o dar svarbiau – šiandien ir jis užtaria Jus pas Dievą.

Noriu Jums parodyti šį žibintą, kurį popiežius Pranciškus padovanojo kariuomenių ordinarams, kai 2014 metais sukvietė juos į Redipuglia kapines, kuriose palaidota daugiau nei dešimt tūkstančių Pirmojo pasaulinio karo aukų. Ši mėnesį kaip tik minėjome šio karo pabaigos šimtmetį; karo, kuris, nepaisant viso jo žiaurumo, tapo mums galimybe atkurti savo valstybę. Redipuglia kapinėse popiežius Pranciškus padovanojo kariuomenės ordinarams po tokį žibintą tam, kad parvežtume jį į savo šalį ir kad tas žibintas būtų ženklas, jog turime nešti taikos šviesą į pasaulį, turime būti taikdariai, taikos įrankiai ir kad privalome prisiminti, kokia yra taikos kaina.

Broliai ir seserys, šis žibintas yra ženklas. Jis liudija, primena, neša žinią. Bet taip pat ir jūs kiekvienas esate ženklas, kuris liudija. O ką liudija? Šios dienos pirmasis skaitinys kalba apie du Dievo liudytojus, „du žibintuvus“, kurie liudija žmonėms tiesą: „Štai mano du liudytojai: jie yra du alyvmedžiai ir du žibintuvai, stovintys visos žemės Viešpaties akivaizdoje. Jei kas panorės juos skriausti, iš jų burnos išsiverš ugnis ir praris jų priešininkus“ (Apr 11, 3–5). Ugnis, einanti iš šių liudytojų burnos, – tai tiesa. Tiesa yra ginklas. Jūs labai gerai žinote, kad melas taip pat yra ginklas, propaganda yra ginklas, kuriuo siekiama suklaidinti, susilpninti, suvedžioti. Ar žinote, kas dažniausiai griebiasi šio ginklo? Tai Šėtonas.

Tačiau jei melas yra ginklas, tai šis ginklas duoda tik laikiną pergalę – pergalę mūšyje, bet ne kare. Tikrąją pergalę, amžinąją pergalę, garantuoja vien buvimas tiesos pusėje. Pirmajame skaitinyje regime: Dievo, Tiesos, liudytojai yra nužudyti, palikti negyvi miesto aikštėje; blogiui leidžiama laikinai laimėti, jis turi istorijoje savo momentą, tačiau galutinė pergalė visada priklauso tiesai, nes tie, kurie yra tiesos pusėje, jie yra Dievo pusėje, o Jis nepralaimi. Tokia yra dvasinė tikrovė.

Bet tas pats galioja ir šiai regimai tikrovei. Kariuomenės istorijoje tą ypač liudija partizanų pavyzdys. Pagalvokite apie savo vadą Adolfą Ramanauską-Vanagą. Juk buvo momentas, kai jo gyvenimas atrodė absoliutus pralaimėjimas, kai atrodė, kad melas tiesiog triumfuoja. Atrodė, kad Vanagas žuvo, kaip ir visa Lietuva. Tačiau Vanagas niekada neperėjo į melo pusę, o mes esame liudininkai, kad galiausiai jis laimėjo – galutinė pergalė visada yra tiesos pusėje.

Štai dėl ko popiežius Pranciškus ragino mus atsigręžti į savo šaknis: kad Lietuvos istorijoje išvystume, kaip kiekvieną kartą, kai atrodydavo, kad jau viskas, tai jau pralaimėjimas, padėtis beviltiška, mes nebeatsistosisime, kiekvieną kartą ta blogio persvara būdavo laikina – ji netveria, melo sistemos neišsilaiko, po jų ateina atgimimas, prisikėlimas ir gyvenimo pergalė. Taip buvo praeityje, tas pats galioja ir šiandien, taip bus ir ateityje. Blogio pergalė visada yra laikina. Štai dėl ko „apsimoka“ būti tiesos pusėje – tai gali kainuoti mums gyvybę, bet ne gyvenimą. Žuvusieji tiesos pusėje yra amžinojo gyvenimo laimėtojai.

Jūs, kariai, gal net patys nesusimąstydami, liudijate kitiems šią tiesą savo gyvenimu – pasirinkimu būti tais, kurie gina Tėvynę ir artimą. Juk šiuo pasirinkimu Jūs tarsi skelbiate: galbūt mes žūsime, bet verta tą daryti, nes yra šventų dalykų ir tie, kurie miršta už šiuos šventus dalykus, jie nepralaimi. Pasiryžimu atiduoti gyvybę už Tėvynę ir artimą Jūs liudijate tikėjimą galutine gėrio pergale. Mūsų visuomenei yra būtina ne tik jūsų gynyba, bet ir jūsų liudijimas.

Jūs liudijate svetingumą ateičiai. Kai popiežius Pranciškus kreipėsi į Lietuvos žmones, vienas iš jo raginimų buvo išlaikyti svetingumą ateičiai. Jis kvietė išlaikyti mūsų tautai būdingą svetingumą svetimšaliui, svetingumą jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms ir neturtingiesiems, o galiausiai – svetingumą ateičiai. Kaip tai suprasti? Pažvelkite į save. Visas Jūsų darbas, kasdienės treniruotės, planavimas, visas sunkus šandienos triūsas, nuovargis ir pastangos yra nukreiptos į ateitį. Ne tik ta prasme, kad Jūs mąstote apie ateitį, mąstote, kaip būti pasirengus, bet ta prasme, kad Jūs

tikite ta ateitimi, tikite Lietuvos ateitimi, tikite, kad varta šiandien triūsti, nuvargti ir stengtis, varta todėl, kad ateitis turi prasmę, todėl, kad Lietuva turi ateitį. Štai kas yra tikrasis svetingumas ateičiai ir Jūs jį liudijate savo gyvenimu, savo pasirinkimu.

Ir Jūs duodate mūsų visuomenei dar vieną labai svarbią pamoką. Tikrasis svetingumas ateičiai yra konkretus. Turėti strategiją – štai kas yra svetingumas ateičiai. Tai ruoštis. Tai sunkiai dirbti. Tas, kuris nesiruošia ateičiai jau šiandien, jis nėra svetingas – kaip nėra svetingas tas, kuris, žinodamas, kad užsuks brangus draugas, net arbatos nepasivargina užkaišti. Būti svetingam ateičiai – tai ruoštis jai. Jūs žinote vieną svarbią taisyklę – jei nori taikos, ruoškis karui. Tačiau yra kita, dar svarbesnė taisyklė – jei nori gyventi, ruoškis mirčiai. Tai taisyklė, kuri veda į amžinąjį gyvenimą.

Ruoštis mirčiai – tai prisiminti, jog vieną dieną reikės peržengti šį slenkstį. Tai kiekvieną vakarą pasitikrinti: ar šiandieną aš stovėjau tiesos, kuriai priklauso galutinė pergalė, ar melo pusėje? Ne tik visuomenėje, bet ir savo širdyje. Ypač savo širdyje. Ruoštis mirčiai – tai gyventi tiesoje. Tai pažinti savo galutinį, giliausią tikslą, kuris yra patirti amžinąją laimę Dievo Veido šviesoje. „Juk Dievas nėra mirusiųjų Dievas, bet gyvųjų, nes visi jam gyvena“ (Lk 20, 38).

Broliai ir seserys, minint Lietuvos kariuomenės šimtmetį, aš linkiu Jums, kad atsirėmę į savo kilnių pirmtakų liudijimą, užantspauduotą jų gyvybės kaina, patys būtumėte tie, kurie liudija šiandienos Lietuvai svetingumą ateičiai, liudija gyvenimo vertę, tikėjimą tiesos ir gėrio pergale ir, svarbiausia, gebėjimą būti pasiruošus mirčiai – ne tik pasiruošus atiduoti savo gyvybę, bet dar labiau – pasiruošus įžengti į gyvenimą, į amžinąjį gyvenimą. Amen.

Nauji leidiniai

Popiežius Pranciškus. Pergalingos meilės šventimas. Trečiadienio katechezės apie Mišias. – Kaunas: VšĮ Caritas leidykla „Artuma“, 2018. – 63 p.

Katechezų ciklu apie šventąsias Mišias – jų vertę bei reikšmę – popiežius Pranciškus kviečia patirti neišblėstantį gyvenimo džiaugsmą, gimstantį kaskart, kai sutinkame ir atpažįstame Viešpatį Eucharistijoje. „Nepamirškite to! Prisiminkite tai! Turime apie tai mąstyti!“ – įkvėpiančiais paraginimais Šventasis Tėvas nuolat primena mums poreikį sąmoningai dalyvauti šv. Mišių šventime. Pradėdamas nuo paprasčiausio aspekto, jog šv. Mišios yra malda – kilniausia, svarbiausia ir tuo pat metu „konkrečiausia“, jis suprantamai ir vaizdžiai aiškina esminius liturgijos momentus, kurių dėl nežinojimo, apsipratimo ar tiesiog išsiblaškymo neretai neįvertiname.

Arkivyskupas Lionginas Virbalas, SJ,
LVK Liturgijos komisijos pirmininkas

Michaelas Gaitley, MIC. 33 dienos iki ryto šlovės: Pasiaukojimo Marijai rekolekcijos. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2018. – 248 p.

33 dienos iki ryto šlovės – tai jaudinanti ir perkeičianti kelionė į mylinčią Švč. Mergelės Marijos širdį, o per ją – į naujo gyvenimo Kristuje pradžią. Kun. Michaelas Gaitley pateikia naują, originalią, 33 dienas trunkančių pasiaukojimo Jėzui per Mariją rekolekcijų programą. Joje meistriškai sujungiamas keturių šventųjų – šv. Liudviko Marijos Grinjono Monforiečio, šv. Maksimilijono Kolbės, šv. Teresės Kalkutietės ir šv. Jono Pauliaus II – dvasinis mokymas. Nors paprastai pasiaukoti rengiamasi vienumoje, galima tai daryti mažoje bendraminčių grupelėje. Kad ir kokį būdą pasirinktumėte, šios rekolekcijos ženklins naują rytą – naują pradžią jūsų dvasinėje kelionėje. Pasiaukojimas Jėzui per Mariją viską pakeičia ir yra tikriausias, patogiausias trumpiausias ir tobiliausias būdas siekti šventumo.

Kun. Michaelas E. Gaitley, MIC gyvena Stokbridže (JAV), garsėjančiame Dievo Gailestingumo šventove, kurioje yra Vilniuje tapyto Dievo Gailestingumo paveikslo kopija, Jurgio Matulaičio, Aušros Vartų Marijos paveikslai.

MARANA THA – ATEIK, VIEŠPATIE JĖZAU!“

I advento sekmadienis (C)

Jer 33, 14–16; Ps 25, 4bc–5ab. 8–9. 10. 14; 1 Tes 3, 12–4, 2; Lk 21, 25–28. 34–36

„Viešpats ateis ir mus išgelbės.“ Šis pažadas, kuris mus be galo džiugina, yra pagrindinė advento tema. Šio laikotarpio, skirto pasiruošti Kalėdų šventei, pradžioje beveik instinktyviai norime jau išgirsti kalbant apie prakartėlę ir Jėzaus gimimą. Tačiau, prieš paminėdama šį pirmąjį išganymo įvykdymo etapą, Bažnyčia kreipia mūsų žvilgsnius į ateitį, primindama laikų pabaigą, kai Kristus sugrįš „debesyse su galybe ir didžia šlove“. Nes tik šiuo momentu pažadėtas išganymas bus atliktas visoje žmonijoje, kai kūrinija bus išlaisvinta iš nuodėmės vergijos ir apsieiks Dievo Sūnaus garbė. Taigi mes laukiame šios dienos, būdami solidarūs su visais žmonėmis, esančiais, buvusiais ir būsimaisiais, ir su visa kūrinija, kuri aimanuoja gimdymo skausmuose.

Ankstyvosios Bažnyčios krikščionys dažnai kalbėdavo ir samprotavdavo, tarsi šis įvykis būtų jau visai arti. Sekmadieniais naktinių susirinkimų metu jie giedojo aramėjiškai: „*Marana tha* – Ateik, Viešpatie Jėzau“, kai kurie iš jų, be abejo, uždegti meilės manė: „Galbūt jis galutinai sugrįš šį ryt švintant!“ Tačiau įsivaizduokite tuo pat metu pranašą (pranašavimo charizma anuomet buvo dažna), kuris atsistoja jų susirinkime ir paskelbia: „Bažnyčios laukimas žemėje prasitęs mažiausia dvidešimt amžių.“ Kokia būtų buvusi dalyvių reakcija? Kai kurie tikriausiai būtų buvę nustebinti arba net priblokšti. Tačiau gilesnė samprata – tokia samprata iš tikrųjų greitai paplito pirmųjų krikščionių bendruomenėse – būtų leidusi suprasti, jog žmogišku požiūriu pratęsto laukimo mintis niekaip neprieštaravo nei Viešpaties pažadams ir žodžiams, nei jų vilties esmei.

Niekas nežino Kristaus sugrįžimo dienos nei valandos. Jei kas beldžiasi į jūsų duris teigdamas, kad tai

tvirtai žino, reikia jį demaskuoti kaip netikrą pranašą. Pats Sūnus neturėjo misijos atskleisti savo sugrįžimo laiko. Tai Tėvo slėpinys. Nuo savo sosto amžinybėje Tėvas vienu žvilgsniu apima visą beribę laikų eigą, nuo visatos sukūrimo pradžios iki pabaigos. Taip, Viešpačiui „tūkstantis metų yra kaip viena diena“ arba daug mažiau nei diena – dalelė sekundės. Savo kantrybe ir gailestingumu Dievas „vėlina“ savo plano įvykdymą, nes jis „laukia“ norėdamas duoti mums ir visiems vaikams, kuriuos jis pažino iš anksto, būtiną laiką gimti, atsiversti ir pasiekti tobulumą.

Dievas nusprendė, kad tiksli paskutinės dienos data ir laikas liktų paslėpti mūsų akims. Vienintelis jo priekasak mums: „Budėkite! Saugokitės, kad jūsų širdis nebūtų apsunkusi nuo gardžių valgių, svaigalų ir kasdienių rūpesčių, kad toji diena neužkluptų jūsų netikėtai.“ Pasaulio pabaigos artėjimo ženklai, išvardyti Kristaus Evangelijoje, jau ilgai yra juntami; jų niekada netrūko jokių istorijos laikmečiu. Nuo Bažnyčios pradžios kiekviena karta daugiau ar mažiau intensyviai kentė gamtos katastrofas, karus, įvairiausius sukrėtimus, persekiojimus. Mums, budintiems krikščionims, tokia realybė, kuri yra nuodėmės pavergto pasaulio dalis, nėra vien tik tragedija, kurią turime iškęsti pasyviai. Tai ženklai, gaivinantys mūsų tikėjimą. Jie mus moko ieškoti tikros ir tvirtos laimės ne šiame pasaulyje, kuris praeina, bet vien tik Dieve, su kuriuo jau galime bendrauti mūsų širdies slaptoje per maldą. Tokia tikrovė taip pat ragina atsiduoti kitiems meilėje, idant pagelbėtume jų varguose ir juos paguostume, kad pakviestume ir juos ieškoti amžinųjų vertybių. Šitaip veikdami, mes remiamės ne žmogiškomis jėgomis, bet Viešpaties pagalba. Taip ne tik ruošiamės patys, bet ir bendradarbiaujame su Dievu, parengdami pasaulį priimti galutinį Išganytojo atėjimą.

Parengė t. Grigalius Casprini OSB

DIEVAS ĮBRENDA Į ŽMONIJOS ISTORIJĄ

II advento sekmadienis (C)

Bar 5, 1–9; Ps 126, 1–2ab. 2cd–3. 4–5. 6; Fil 1, 4–6. 8–11; Lk 3, 1–6

Kiekvienas žemės lopinėlis turi savo istoriją. Kur dabar mes gyvename, kažkas gyveno prieš mus – kūrė, mylėjo, kentėjo. Prieš šimtus ir tūkstančius metų čia kažin kas vyko. Ir po mūsų iki pasaulio pabaigos kažkas vyks.

Evangelistas Lukas labai pagarbiai žvelgia į istoriją ir ją pasakoja preciziškai išsamiai. Kruopščiai sudėtas jo pasakojimas vėlesnėms krikščionių kartoms pasitar-naus įrodinėjant Jėzaus istoriškumą. Luko tikslumas mus moko branginti savo istoriją, fiksuoti ir jos nepa-miršti. Tai mums priminė ir popiežius Pranciškus lan-kydamasis Lietuvoje.

Dievas įbrenda į žmonijos istoriją tokią, kokia ji yra. Tai rodo ir įsikūnijusio Dievo genealogija, kurios nepava-dintume nepriekaištinga, ir istorinės aplinkybės, kurių nelaikytume ramiomis.

Jėzaus laikai nėra nei geriausi žmonijos istorijoje, nei blogiausi. Žydai, nors okupuoti Romos, tačiau turi teisių, šventyklą, kultą. Provincijų valdovai – ne vien romėnai, bet ir žydų tautai giminingi žmonės – Erodo Didžiojo sūnūs. Vienas jų, Pilypas, penktos Erodo žmo-nos – Kleopatros sūnus, geriausias iš jo vaikų, valdo Iturėją bei Trachonitidę. Pastaroji buvo Bašano kara-liaus Ogo karalystė. Lizanijus valdo Abilenės teritori-ją, anksčiau vadintą Kalcio karalyste. Prieš 60 metų jai vadovavo kitas Lizanijus (tai klaidina istorikus), Ptole-majaus sūnus ir įpėdinis. Markas Antonijus jį nužudė ir dalį jo valdų atidavė Kleopatrai, panūdusiai turėti maudykles prie Negyvosios jūros. Vėliau, pralaimė-jęs savo priešininkams, jis nusižudė. Judėja, valdoma Poncijaus Piloto, ir Galilėja, valdoma Erodo, – anuomet garsios ir galingos Izraelio karalystės žemės, suskilausios, o vėliau suvienytos karaliaus Dovydo.

Nebėra tų karalysčių. Jos – praeitis. Nauji valdovų var-dai žymi naują – Romos imperiją. Ji išgyvena ramybės

laikus – *Pax Romana*. Nėra didelių karų ir neramumų. Imperatoriai tituluoja save taikdariais.

Ir kažkur dykumoje, imperijos pakraštyje, pasigirsta Viešpaties žodis ir pasirodo jo šauklis Jonas Krikštytojas.

Evangeliją skaitydami pirmą kartą nustebtume, kad Lukas, šalia tikslų istorinių aplinkybių, mini tokį ne-apibrėžtą ir tarsi nereikšmingą dalyką kaip kažkam pasigirdusį „Viešpaties žodį“. Istorikas nedrįstų šito minėti. Maža kas kam pasigirdo. Bet pati istorija patvir-tins, kad tai ne šiaip sau žodis.

Šis Žodis pakviečia Joną tapti svarbiausiuoju pranašu, pirštu rodančiu į tą, apie kurį pranašavo visi prana-šai, – Mesiją, Išgelbėtoją. Tą, kuris pakeis pasaulio li-kimą. Jam atiteks visa garbė. Anksčiau ar vėliau, jei ne šiame, tai kitame gyvenime prieš jį tikrai suklups kie-kvienas kelis ir visų lūpos jį pašlovins.

Net ir ramybė bus suprantama ne kaip Romos nuopel-nas *Pax Romana*, bet iš Kristaus ateinanti dovana – *Pax Christi*. Ir šis ženklas bus kiekvienoje bažnyčioje. Visa Jam priklauso, jo yra laikai ir amžiai, ir visa istorija.

Dykumoje, imperijos pakrašty, išgirdęs Viešpaties žodį Jonas skelbia naujos Karalystės ir naujos istorijos pra-džią. Ši Karalystė neturi konkrečios teritorijos, neturi kariuomenės. Jai netrukdo jokios politinės ar ekonomi-nės sąlygos. Varge ir nepritekluije ji auga dar geriau nei esant sąsioms, gerovės aplinkybėms.

Ji nenaudos ginklų ir prievartos, kad laimėtų. Dėl šios Karalystės turi apsispręsti. Pasigirdęs Viešpaties žodis provokuos, ves į dykumą ir tylą, kad tavyje šaknytųsi ir augtų Dievo karalystė. Esi laisvas atstumti ar ignoruo-ti ir Viešpaties žodį ir jo Karalystę. Bet juos pasirinkus tavo istorija tampa daug mielesnė tau pačiam, labiau gyveni ir tampi toks žmogus, koks širdies gilumoje vi-sada norėjai būti.

Parengė kun. M. M.

KĄ MUMS DARYTI, KAD GYVENTUME?

III advento sekmadienis (C)

Sof 3, 14–18a; *Iz* 12, 2–3. 4bcd. 5–6; *Fil* 4, 4–7; *Lk* 3, 10–18

Žmonės klausinėjo, ką gi mums daryti? Dažnas klausimas, iš kiekvieno mūsų lūpų nuskambantis įvairiais gyvenimo etapais. Nelengva gyventi nežinant. Nelengva gyventi be pagalbos, nelengva gyventi ir nepadedant, nelengva negaunant, nelengva ir nesidalijant. Ką gi mums daryti?

Šventajame Rašte Dievas prabyla kreipdamasis į žmogų ir viltingai nukreipdamas jį teisingu keliu – gyventi taip, kad gyvenimas taptų visavertis. Tokį atsakymą mes gauname ir šiandienos Evangelijos ištraukoje. Šventasis Jonas Krikštytojas aiškiai kalba apie tai, kaip dera elgtis ir kaip kurti gyvenimą. Gyventi dalijantis, tinkamai atlikti savo pareigas, pasitenkinti mažais dalykais, vykdyti Dievo valią ten, kur esi.

Mesijo ilgesys užkoduotas ne tik to meto žmonių sąmonėje, jo ilgisi ir dabarties žmonės. Jie dažnai lankosi pas burtininkus, raganas, ekstrasensus, bioenergetikus vis norėdami sužinoti ateitį ir ką jiems daryti? Nežinia žmogų vargina ir kankina, tačiau rūpinimasis vien materialiuoju pasauliu užmuša mūsų dvasią ir nualina sielą.

Būtina klausti, ką mums daryti, kad gyventume – ne tik žemėje, bet ir amžinybėje? Gyvename nuolat nerimau-

dami dėl kasdienybės, buities, ateities planų, o reikia tik vieno – pasitikėjimo Tuo, kuriam rūpi žvirbliai ir lauko lelijos, kuris mus glaudžia prie savęs kaip višta viščiukus, kuris tikrai pasirūpins, jei tik Jam patikėsime savo gyvenimą.

Dažnai išgyvename diskusiją ir stiprią abejonę – ar verta? Ar verta būti sąžiningam, atsakingam, besidalijančiam, tikinčiam, besimeldžiančiam? Ar verta, juk daugybė žmonių, kurie taip nesieltgia, gyvena ne blogiau, o dažnai gal ir geriau už mus – pamaldžiuosius, sąžininguosius, tikinčiuosius.

Tai ką gi mums daryti? Pasitikėti Mesiju, nes jis turi vėtyklę, ir toje vėtyklėje kviečiai bus atskirti nuo pelų. Geriau būti tarp kviečių nei tarp pelų. Faktas. Verta. Verta daryti, verta tikėti, verta stengtis, verta laikytis Dievo įsakymų, verta sekmadieniais melstis bažnyčioje dalyvaujant šventosiose Mišiose, verta, nes Dievo pažadas ne juokas. Tai pats rimčiausias dalykas žmogaus gyvenime. Materializmas griauja, nes atima laisvę. Dvasia kuria ir stato suteikdama teisingą suvokimą, padrąsina imtis rimtų užduočių ir nenustoti kelionėje eiti pirmyn.

Adventas mus artina prie Mesijo gimimo ir kviečia atpažinti Jį kaip Išganytoją, Viltį, Paguodą ir Gerosios Naujienos Nešėją. Geroji žinia, skirta mums – Jis mus myli. Mes gimstame, kad gyventume – tiek žemėje, tiek ir amžinybėje. Amen.

DIEVAS DARO TIK DIDŽIUS DALYKUS

IV advento sekmadienis (C)

Mch 5, 1–4a; *Ps* 80, 2ac ir 3b. 15–16. 18–19; *Žyd* 10, 5–10; *Lk* 1, 39–45

Istorija – gyvenimo mokytoja. Šio sekmadienio Evangelijoje, būdami visiškai arti Kalėdų tikrovės džiaugsmo, išgirstame istoriją. Kelionės, susitikimo istoriją. Visas Šventasis Raštas pilnas istorijų, pasakojančių apie keliones bei susitikimus. Mūsų gyvenimai taip pat yra kelionių ir susitikimų istorijų tikrovės tekstai. Labai svarbu, kokį turėdami tikslą ir kur ke-

liaujame, ką ir kaip sutinkame ir kaip tie susitikimai pakeitė mūsų ar kitų žmonių gyvenimus.

Šiandien girdėta istorija išpūdinga. Dvi moterys – paprastos ir kartu neeilinės, nes jų gyvenimai tapo pasaulio pokyčių priežastimi. Dievas turi planą ir jame esame pakviesti dalyvauti kiekvienas.

Susitikime dalyvauja iš pirmo žvilgsnio dvi moterys, tačiau aktyviai įsitraukia ir po jų širdimis nešiojami kūdikiai. Kūdikiai jau vykdo Dievo planą ir jau justai išganyto tikrovė. Istorija mums kalba apie būtinybę likti

aktyviems Dievo plane – moterys viena kitą sveikina, šlovina Viešpatį, kūdikiai džiaugiasi. Tikėjimas visada suteikia jėgų judėti, veikti, džiaugtis, šlovinti, būti jaučiam ir pajėgiam dalytis.

Laimė, kurios taip trokštame, ieškome, siekiame, slypi tikėjime: „Laiminga įtikėjusi, jog išsipildys, kas Viešpaties jai pasakytą“, – sakoma Šventajame Rašte. Palaimintas tas, kuris leidžiasi būti Dievo įrankiu, kaip šios dvi šventosios Moterys. Esame pakviesti atpažinti savo misiją keisti savo ir kitų gyvenimus. Kaip? Ogi stengdamiesi eiti per šį gyvenimą su troškimu kitiems padėti, mūsų lūpose tegul skamba sveikinimo žodžiai, kojos tegul neša į kitų namus su geromis žiniomis. Esame pašaukti nesiliauti prašyti Šventosios Dvasios dovanų ir dalytis jomis su kitais.

Dievas lanko savo tautą nuolat, kalba jai per tuos, kurie jo paties išsirinkti ir paskirti. Šv. Kalėdų išvakarėse

esame pakvieti iš naujo atrasti džiaugsmą būti ištikimais Kristaus sekėjais, t. y. tapti brandžiais žmonėmis, kurie, anot žymaus mąstytojo Ericho Fromo, renkasi ne turėjimą, o buvimą. Šio sekmadienio istorija tegul padeda mums iš tiesų būti suaugusiems, o ne turėti suaugusiajam būdingų požymių, būti tikintiems, o ne vien tik sudaryti tikinčiajam būdingą įvaizdį. Tikintis žmogus keliauja per šį pasaulį ne atrodydamas, o iš tikrųjų būdamas laimingas. Tikroji laimė įgalina žmogų būti gerbiamą, o ne tik turėti tai, kas kelia pagarbą. Gebėjimas sveikinti kitą, džiaugtis dėl kito sėkmės ir laimės, vertinti bendrystės ir bičiulystės džiaugsmą – subrandina Kalėdų žmogų, besidžiaugiantį, jog ir šiais metais Viešpats ir Jo Motina aplankys mus kiekvieną. Nenustokime būti įtikėję Viešpačiu ir dėl to laimingi ne tik per Kūčias ir Kalėdas, bet ir Viešpaties palaimintoje kasdienybėje, kurioje Dievas nuolat daro didžių dalykų. Amen.

-kas-

KALĖDŲ ŽENKLAS

Kristaus Gimimo iškilmė

Koks yra šv. Kalėdų ženklas? Uždavę šį klausimą sulauktume labai skirtingų atsakymų. Vieniems tai bus eglė, kitiems – dovanos, dar kažkas šią šventę sieja su didelėmis sniego pusnimis. Visa tai neretai užgožia tikrąją Kalėdų prasmę.

Didysis šios nakties ženklas tai – mažas Kūdikis. Silpnas, bejėgis Kūdikis tapo žmogaus išsigelbėjimo ženklu. Bet kuris mūsų pastebėtas kūdikis širdyje žadina švelnumą, atjautą, rūpestingumą, troškimą globoti. Taip kas kartą esame žadinami iš savo širdies kietumo, egoizmo, savimeilės. Kartais kūdikis gali sukelti ir pavydo jausmą, konkurencijos baimę. Tai mūsų širdies akligatvis, vedantis ne į bendrystę ir laimę, o vien į graužatį, liūdėsį. Mums reikia pasirinkti kelią, kuris nepaliktų tamsoje, bet vestų į šviesą, į viltį, į gyvenimą. Tai gali tik kito gėriu besidžiaugianti, dovanojanti meilė.

Dievas pas žmones todėl ir ateina kaip silpniausias, mažiausias iš visų šios žemės keleivių, kad visiškai susitapatintų su mūsų sielų trapumu. Savo didžia meile, solidarumu ir bendryste Visagalis Kūrėjas prisiima patį didžiausią žmogaus silpnumą ir pažeidžiamumą. Tai atsakymas tiems, kurie Dievą kaltina neveiklumu, tylą, kai kenčia nekaltieji. Dievas tampa žmogumi, mažu Kūdikėliu ir taip pagerbia kiekvieno žemės vaiko kūdi-

kystę. Taip dar nuostabesnė atrodo Viešpaties dievystė, kuri nepaniekina, neignoruoja žmogiškos kūdikystės silpnumo. Toks Dievas gali būti artimas bet kam, nes pats patyrė mūsų mažumą ir bejėgystę. Tai Viešpaties šlovės laikas, pasižymintis tokia pasiaukojančia, dovanojančia meile, skirta visiems žmonėms. Kalėdų nakties lopšys – gyvulių ēdžios ir prieš Velykų šventės iškeltas grubus rąstas Jėzaus kryžiui – štai Dievo šlovės ženklai, parodantys visišką galingo Viešpaties nusižeminimą, kuklumą ir rūpestį dėl žmogaus likimo. Kalėdos – Velykų įvykio pradžia. Dievas nepalieka mūsų tamsoje, nuodėmėse, silpnume. Jis ateina padėti. Siūlo savo pagalbą ne arogantiškai tiesdamas ranką iš aukštybių, bet būdamas šalia mūsų. Viešpats nebijo susitepti mūsų kasdienybę, nuožmiomis, net žiauriomis mūsų gyvenimo aplinkybėmis.

Gimęs Kūdikis pasitiki žmonėmis ir pats savo buvimu kviečia pasitikėti taip, kaip pasitiki vaikai – nuoširdžiai ir drąsiai. Dievas save atiduoda į žmonių rankas. Jis labai rizikuoja, tačiau ir mus kviečia nebijoti ir nesišlapstyti už turtų, titulų, pripažinimo, pažinčių galios ir savo širdyje vis labiau pasikliauti Dievu, kuris Kūdikis – Dievas Vaikelis tampa suaugusiųjų mokytoju. Mažas tampa visų, net stipriųjų ir galingųjų vedliu. Nes tik tas mažas Kūdikis žino kelią į Dievo Karalystę, Jis žino receptą, kaip amžinai būti laimingam. Tas, kuris gudrus, apsukrus, įtakingas ir galingas žemiškuose keliuose, paklysta prie amžinybės vartų ir savo

pažintimis niekaip nesuras kelio į Viešpaties artumą. Kelias tik vienas – kliautis ne savo įtaka, bet gimusiu Vaikeliu. Juo sekti, iš Jo mokytis. Viešpats gimdamas toks kaip ir visi kūdikiai, prie kurių visai nebijome priėti, ragina ir mus prisiartinti prie jo ir rizikuoti su tikėjimu. Būtent einant šia kryptimi mūsų gyvenimas tampa tyresnis ir šviesesnis, nes jame daugiau Dievo duodamo gerumo, tyrumo, skaidrumo. Tam Viešpats ir gimsta mūsų gyvenimo tamsybėse. Vienintelė Kristaus atėjimo, gimimo Kūdikiu šioje žemėje priežastis – išgelbėti mus visus, kurie sunkiai susirgome nuodėmių liga. Šv. Augustinas sakė, kad „iš dangaus atėjo Didysis Gydytojas, nes sunkus ligonis atsigulė ir sausakimšai užpildė žemę. Tas ligonis yra visa žmonių giminė“. Patikėti šiuo Kūdikiu, atėjusiu atleisti ir priimti mūsų sukrauto blogio naštą, – tai pažinti dievišką tiesą ir išgyventi dievišką meilę, kuri žmogaus gyvenimui suteikia daugiau prasmės ir paguodos.

Prie gimusio Kūdikio Viešpaties pasiuntiniai skelbė ramybę žemėje Dievo mylimiems žmonėms. Koks paradoksas! Skelbė ramybę, kurios taip trūko ne tik Kūdikio gimtinėje, bet ir visoje žemėje. Nuo pat anų laikų iki dabar beveik nuolat kažkur aidai šūviai, skamba barniai, sklinda verksmas, srūva ašaros. Nes žmonės dažnai nepaiso to, į ką kreipė šis gimęs Kūdikis, prie žmonijos priartėjęs Dievas. Jis pasirinko pats būti mūsų sumaištyje, dramose, konfliktuose kaip mūsų brolis, skriaudžiamasis, atstumtasis, nes kitas žmogus mums yra paties Dievo paveikslas. „Kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). Dievas taip dovanoja naują perspektyvą visiems žmonėms pats dalyvaudamas mūsų kryžkelėse. Dievo artumas tarp žmonių nuolat žadina sąžines ir skatina susitaikyti.

Gimdamas Vaikeliu Viešpats trokšta suartinti visus žmones, parodo mūsų visų, Dievo vaikų, pašaukimo kilnumą ir unikalumą. Esame Jėzaus broliai ir seserys ne pjautynėms, vaidams, bet bendradarbiavimui. Die-

vo artumas šiame Vaikelyje mūsų širdyse sėja gerumo, džiaugsmo grūdus, kurie auga ir skatina nepasilaikyti derliaus vien tik sau. Džiaugdamiesi Dievo artumu ir savo pašaukimu būti krikščionimis su dėkingumu galime tapti ramybės nešėjais ten, kur einame. Ramybė perduodama labai paprastai: per pasisveikinimą, šypseną, užkalbinimą, gero palinkėjimą, padėką, pagalbos siūlymą, atleidimą, paguodos žodį, vilties paskatinimą, gėrio ir grožio pastebėjimą, kitų žmonių geros valios pastangų įvertinimą. Taip nešama ramybė teikia daug džiaugsmo ne tik kitiems, bet ir su kaupu grįžta tam, kuris dalijasi taikos vaisiais. Ramybė – tai pasitikėjimas ir susitaikymas su kitu, taip liudijamas broliškumas, seserystė, kuriuose nėra klastos, melo, apgaulės, veidmainystės, stokojimo ir skriaudos. Viešpaties dovanojama ramybė – atleidimo, kito žmogaus priėmimo palydovė. Nė vienas nebūsime laimingas, jei neieškosime to, kas Dievo vaikams teikia tikrąją ramybę.

Į gimusį Kūdikį savo širdimi panašiausi buvo piemenys. Jie ne tik po savo kukliu stogu priėmė besilaukiančią Mariją ir Juozapą, kai kiti juos atstūmė, bet ir pirmieji pagarbino prie jų priartėjusį Dievą. Jėzus Kristus gimė tarp piemenų, kaimenės ganytojų. Piemenys – tai tie, kurių širdis nėra apsunkusi nuo didžiųjų turtų, patogaus gyvenimo, solidžių ryšių. Tai kuklūs, paprasto, neretai visai skurdaus ir vargingo gyvenimo žmonės. Jiems Viešpats pirmiausiai atvėrė kelią prie Įsikūnijimo įvykio, Dievo slėpinio. Tai vilties žinia visiems, kurie vargsta, yra kitų atstumti ir silpni. Viešpats yra arčiausiai silpno žmogaus. O visiems, kurie tariasi esą stiprūs ir galingi, laikui atėjus parodys silpnąsias vietas. Jis pats tapo mūsų visų Ganytoju, sargu ir vedliu. Gimė Kūdikis, kurio gyvenimo istorijoje dalyvauja kiekvienas žmogus. Nes šis Vaikelis atėjo dėl kiekvieno, kad padėtų nepražūti gyvenimo labirintuose. Kaip priimu šį paprastą ir kartu ypatingą Vaikelį, ką noriu jam visiškai atvirai pasakyti? Jis gali keisti mano gyvenimą. Dievas Vaikelis – tai ženklas ir dovana man ir tau.

IEŠKOTI ŠEIMOJE

Šventoji Šeima: Jėzus, Marija, Juozapas (C)
Sir 3, 2–6. 12–14; Ps 128, 1–2. 3. 4–5;
Kol 3, 12–21; Lk 2, 41–52

Luko evangelijos ištraukoje – vienintelis Naujojo Testamento pasakojimas apie Jėzaus Kristaus vaikystę. Po to aštuoniolikos metų tyla. Iš pasakojimo galime daug ką suprasti apie Šventosios Šeimos tarpusavio santykius.

Bent kelis kartus girdėjome žodį „ieškoti“. Marija ir Juozapas su sielvartu ieškojo Jėzaus. Pirmoji prasmė – ieškojo paties Jėzaus. Nes vaikelis Jėzus buvo nuo savo šeimos atsiskyręs. Visai suprantama, kad motina ir globėjas buvo labai susirūpinę. Visais laikais tėvai nerimauja dėl savo vaikų, kai šie pasiklysta minioje, dideliuose susibūrimuose ir šventėse, kai negrįžta iš draugų ar nežinia kur vykstančių vakarėlių. Šeima ieško savo vaiko, nes jį myli ir brangina.

Vaikelis Jėzus nepasiklydo kažkur bežioplinėdamas, nesusidėjo su netikusį gyvenimo būdą pasirinkusiais draugužiais, bet pačioje šventykloje su rabinais dalijosi dieviška išmintimi. Pagal to meto papročius žydų berniukai nuo dvylikos metų jau rengdavosi dalyvauti maldos susirinkime, kur galėjo bendruomenei skaityti Raštą. Sulaukęs trylikos metų berniukas tampa „įsakymų, priesakų sūnumi“, tai yra tuo, kuris jau ne tik gerai žino visus Dievo įsakymus, bet ir privalo jų laikytis, yra atsakingas už savo veiksmus. Pilnametystė siejama ne su fizine kūno branda, bet su religiniu sąmoningumu, gebėjimu aiškiai pasirinkti, apsispręsti. Garsiai perskaitęs ištrauką iš Rašto, namie berniukas šeimos ir kitų autoritetingų bendruomenės narių akivaizdoje pagal tradiciją gali išsakyti savo parengtą mąstymą apie tikėjimą, perskaitytą Rašto ištrauką. Dvylikametis Jėzus jau pačioje šventykloje Šventojo Rašto mokytojus, kurie taip pat ieškojo išminties, stebino dieviškų tiesų suvokimu. Tačiau vargu, ar jie suprato, kas bus iš šio vaikino.

Antroji prasmė – Marija ir Juozapas ieškojo prasmės, nes nesuprato Jėzaus žodžių: „Kam gi manęs ieškojote? Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose?“ (Lk 2, 49). Žmogus ieško, klausia, kai nesupranta ir neranda atsakymo, kai nežino, ką pasirinkti, kai jam neaiški tiesa ir tikslas. Šventoji Šeima tokia daili ir idiliška paveikslėliuose, bet daugeliui mūsų šeimų atrodo tolima savo šventumu, giliu pasitikėjimu ir ištikimybėmis, vis dėlto savo ieškojimais gali būti labai artima ir sava. Ko gero, kiekviena šeimyna ne kartą ieškojo ne tik paklydusių savo vaikų, bet ir susidūrė su nesusikalbėjimu, nesupratimu. Marijos ir Juozapo ieškojimas

tęsėsi visą jų gyvenimą. Nors Jėzus ir buvo Marijai ir Juozapui klusnus, tikriausiai jis nesiliovė stebinės. Tad reikėjo vis iš naujo atrasti Jėzų. Marija ir Juozapas buvo greta Jėzaus, ruošė valgi, mokė jį kiekvienam žmogui šeimoje svarbių dalykų, atrodė, kad pažįsta, supranta, bet greičiausiai jiems reikėjo vis iš naujo sutikti Sūnų.

Daugeliui mūsų šeimų tai gali būti priminimas, kad nepažįstame vieni kitų iki galo, visada galime nustebinti, keistis, augti. Todėl šeimoje reikėtų pamiršti žodžius, kurie užkerta kelią keistis, netęsia dialogo: „Tu niekada... Tu visada... Ko nusipelnei, tą ir turi. Neįmanoma su tavimi ištverti. Jei mane mylėtum, taip nedarytum ir nekalbėtum.“ Net ir geriausiai vienas kitą pažįstantys žmonės gali atrasti kažką naujo, padėti vienas kitam keistis, padrausinti ir įgyti naujų bruožų, dorybių. Šeimoje taip svarbu netrankyti durų, bet su sielvartu ir ilgesiu ieškoti vienas kito, ne tik kalbėti, išsakyti, ką galvoju, bet ir klausytis, mėginti suprasti, o labiausiai nepailsti mylėjus net kai nepavyksta suprasti ir surasti. Tikroji meilė yra kantri. Ji moka laukti ir ieškoti vis to paties žmogaus kaip savaime vertingo ir brangaus. Ne tik tam tikromis progomis, per iškilmes ir minėjimus, kai įprasta sakyti komplimentus, bet ir taip daugeliui nusibostančioje kasdienybėje.

Šventoji Šeima susidūrė su tokiu pačiu kasdieniu gyvenimu kaip ir daugelis žmonių: vaiko auklėjimas, namų tvarkymas, pasirengimas šventėms, jų šventimas, šeimos pietūs, bendra malda, laikas drauge ir vienas kito laukimas. Kasdienybė tokia pilka, bet taip reikalinga. Joje sutelpa visas žmogaus gyvenimas ir net Dievo artumo patirtys. Žmogus auga būtent toje kasdienoje ištverdamas, svarstydamas savo širdyje tai, kas nutinka, maldoje kreipdamasis į Dievą ir atvirai aptardamas reikalus su artimaisiais. Būtent šeimoje, su pačiais artimiausiais, kasdinių pokalbių, bendros veiklos, laisvalaikio metu turime geriausias progas atrasti vienas kito, taip pat ir savo geras ir blogas savybes. Su dorybėmis lengviau, o kaip ištverti kitų trūkumus? Juk taip norisi kitus tuojau pakeisti, paauglėti. Šventojoje Šeimoje Jėzaus misijos artimieji taip aiškiai ir lengvai nesuprato, o vis dėlto jis buvo gimdytojams klusnus. Į tą klusnumą sutelpa tiek daug. Čia rasime ir dėkingumo, pagarbos, pasitikėjimo, ištikimybės, solidarumo, bendrystės ir išminties. Kai mūsų šeimose atitolstame vieni nuo kitų, nesuprantame vieni kitų ir jaučiamės vieniši, tegul mus įkvėps Jėzaus pasirinkimas klausyti. Klausyti Dievo ir tų, kurie mus myli. Klausyti kantriai ir ištikimai. Kaip tas, kuris labai trokšta tiesos. Tik ištikimieji ir kantrieji sulaukia gausių ir džiuginančių vaisių žemiškoje šeimoje ir dangaus vaikų bendruomenėje. -ksb-

MARIJOS VAISINGA MERGYSTĖ

Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja
Sk 6, 22–27; Ps 67, 2–3. 5. 6. 8; Gal 4, 4–7; Lk 2, 16–21

Ante partum, in partu et post partum Virgo.

Naujieji Metai kasmet nenumaldomai kelia nerimą skaudžiai primindami, kad laikas greitai bėga, gyvenimas trumpas ir trapus, lieka nemažai dar neišpildytų troškimų, neužbaigtų projektų ir kad mums tikriausia neįmanoma visus juos įgyvendinti. Šia proga pasaulis rengia daug nelabai prasmingų pramogų, kad žmonės linksmintųsi ir nors trumpam pabėgtų nuo sunkios kasdienės tikrovės. Kita vertus, Bažnyčia ragina žmones blaiviai ir džiaugsmingai žengti per Naujųjų Metų slenkstį dėkojant Dievui už praeitį, su viltimi prašant malonės ateičiai. Liturgija pradeda kiekvienus Naujuosius Metus Mergelės Marijos, Dievo Motinos, ženklu. Ji yra iš tikrųjų dangaus vartai, kopėčios tarp dangaus ir žemės. Per ją Dievo Sūnus nusileido į žemę, norėdamas išvaduoti mus visus iš slegiančių bėdų ir vesti į amžinąjį gyvenimą.

Izaijo knygoje parašyta: „Štai ta mergelė laukiasi, – ji pagimdys sūnų ir pavadins jį Emanuelio vardu.“ Norėjau pabrėžti tuos tris etapus, nes pagal autentišką ir oficialiai patvirtintą katalikų mokymą Marija buvo apdovanota triguba mergyste: *ante partum, in partu et post partum* – prieš gimdydama Jėzų, jam gimstant ir po jo gimimo. Jėzus, kaip giedama liturgijoje, „nusileido iš dangaus, siųstas nuo Tėvo buveinės, įėjo per Mergelės ausį į mūsų kraštą, apvilktas purpuriniais drabužiais, ir išėjo pro auksinius vartus“. Arba pagal kitą panašią giesmę: „Jis apsilviko žmogišku kūnu ir išėjo pro uždarytus (Mergelės Marijos) vartus, šviesa ir gyvenimas, Dievas ir Žmogus, pasaulio Kūrėjas.“ Šie žodžiai puikiai išreiškia Dievo Sūnaus įsikūnijimo slėpinio pilnatvę. Jie primena Ezekielio pranašavimą apie Dievo šventyklos vartus: „Šie vartai pasiliks uždari. Niekas pro juos neįeis, nes Viešpats, Izraelio Dievas, įėjo pro juos ir jie pasiliks uždari. Vien vadas... įeis pro vartų prieangį ir išeis tuo pačiu keliu.“ Tradicija ir liturgija nebijo primygtinai paminėti Dievo Motinos mergystės kūniško ženklo, kuris yra nepalytėtas ir dabar pasilieka amžinai. Šis ženklas nuo pradžios buvo svarbus Marijai ir Juozapui. Tai jiems padėjo aiškiau suvokti įsikūnijimo slėpinį ir jų vaidmenį išganymo plane. Šis ženklas reikšmingas ir mums.

Pirmiausia galime paklausti, kodėl Dievas norėjo, kad jo Sūnus gimtų iš mergelės. Santykiai tarp vyro ir mo-

ters priklauso Dievo planui, Viešpats nuo pradžios juos palaimino. Dievo Sūnus jokių būdu nebūtų buvęs „suterštas“ gimdamas kaip Marijos ir Juozapo meilės vaisius. Tačiau per prasidėjimą Mergelės iščiose be vyriškos sėklos Dievas norėjo apreišksti, kad Kristus neturi tėvo žemėje. Jis yra viengimis amžinasis Dievo Sūnus pagal prigimtį. Marijos mergeliškas kūnas yra to slėpinio konkretus antspaudas. Juozapas būtų galėjęs skaisčiai ir pagarbiai tai patikrinti, kaip Marijos vyras jis turėjo teisę. Štai kodėl esame tikri, kad jo vidinis klausimas, reikėjo ar ne priimti savo nėščią žmoną, kilo ne iš abejonės dėl Marijos ištikimybės, bet dėl jo paties tinkamumo ir gebėjimo dalyvauti tokiam dideliame slėpinyje. Kai sapne Dievo angelas paragino, kad Juozapas nebijotų ir priimtų Mariją, jis iš karto sutiko pasiryžęs, kaip sakoma Mato evangelijoje, nepažinti savo žmonos iki jos Sūnaus gimimo.

Tačiau Juozapas ir Marija netrukus tapo ir kitų stebuklingų dalykų liudytojais. Lukas labai glaustai pasakoja: „prisiartino metas gimdyti, ir ji pagimdė savo pirmgimį sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė ēdžiose“. Visi seniausi katalikų tėvai, išskyrus Tertulijoną, tvirtina, kad tai buvo neskausmingas, stebuklingas išnešiojimas, be jokio motinos kūno pažeidimo. Gimstantis Kūdikis Jėzus išėjo neapsakomu būdu iš motinos uždarytų iščių, kaip vėliau, prisikėlęs iš numirusių, jis išeis iš akmeniu užristo kapo ir prisijungs prie mokinių aukštutiniame kambaryje, žengdamas pro užrakintas duris. Štai bendras Katalikų ir Ortodoksų Bažnyčių mokymas, ir gal daug mūsų brolių protestantų nežino, kad pats Martynas Liuteris taip tikėjo iki paskutinio savo gyvenimo atodūsiu! Šis įvykis, visų pirma, padėjo Marijai ir Juozapui suprasti, kad jiems gimęs kūdikis yra ne tik Mesijas. Jis yra tobulas Dievas ir tobulas žmogus, jų vaikas, bet ypač jų Viešpats ir Išganytojas, Naujasis Adomas. O Marija – tai Naujoji Ieva, Ezekielio paminėta amžinai antspauduota Dievo Šventykla. Marija ir Juozapas suvokė savo pašaukimą gyventi kartu skaistybėje. Marija buvo pašaukta tapti ne kitų vaikų motina pagal kūną, bet ir visų žmonių motina pagal dvasią, nes priimdama kūną jos iščiose Kristus tam tikra prasme tampa kiekvieno žmogaus broliu. Marija turėjo tapti visos Bažnyčios Motina, o Juozapas – Bažnyčios Globėju.

Brangūs broliai ir seserys, dėkokime Dievui už Marijos motinystę, prašykime malonės tapti vertais jos vaikais ir Jėzaus broliais. Tegul Marijos vaisinga mergystė būna visada mūsų kūniško ir dvasinio vaisingumo modelis.

Parengė t. Grigalius Casprini OSB

Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti Bažnyčių ekumeninės tarybos tikėjimo ir konstitucijos komisija

Tik to, kas teisu, teisingai tesieksi ***(Jst 16, 18–20)***

Medžiaga 2019-ųjų Maldos už krikščionių vienybę savaitėi ir visiems metams

MALDOS UŽ KRIKŠČIONIŲ VIENYBĘ SAVAITĖS ORGANIZATORIAMS

IEŠKOTI VIENYBĖS VISUS METUS

Tradiciinis laikotarpis Maldos už krikščionių vienybę savaitėi švęsti Šiaurės pusrutulyje yra sausio 18–25 d. Šią datą 1908 m. pasiūlė tėvas Paulas Wattsonas, nes ji yra tarp Šv. Petro katedros šventės ir Šv. Pauliaus atšventimo šventės, taigi reikšminga simboliškai. Pietų pusrutulyje sausis yra atostogų metas, todėl Bažnyčia Maldos savaitę švenčia kitu laiku, pavyzdžiui, Sekminių laikotarpiu (kaip 1926 m. pasiūlė Tikėjimo ir konstitucijos sąjūdis), kuris irgi simboliškai reikšmingas Bažnyčios vienybei.

Atsižvelgdami į lankstumo poreikį, raginame tikinčiuosius čia pateikiamą medžiagą laikyti kvietimu per visus metus surasti progų išreikšti Bažnyčių jau pasiektą bendrystės lygį ir išvien melsti visiškos vienybės, kurios trokšta pats Kristus.

Tekstinės medžiagos pritaikymas

Ši tekstinė medžiaga siūloma turint galvoje, jog ji, kiek įmanoma, bus pritaikyta vietinėms sąlygoms, ypač atsižvelgiant į konkrečiam socialiniam kultūriniam kontekstui būdingas liturgines praktikas bei ekumeninį matmenį.

Kai kuriose vietovėse jau egzistuoja ekumeninės struktūros, galinčios šiuos pasiūlymus įgyvendinti, tačiau ten, kur jų nėra, tikimės, jog tai paskatins jų atsiradimą.

Naudojimasis tekstu

Bažnyčioms ir krikščionių bendruomenėms, Maldos savaitę švenčiančioms viena bendra liturgija, pateikiama ekumeninių liturginių apeigų tvarka.

Bažnyčios ir krikščionių bendruomenės Maldos savaitės tekstus taip pat gali įtraukti į savo liturgines apeigas.

Dievo žodžio ekumeninio šventimo maldomis, „aštuoniomis dienomis“, taip pat muzika ir papildomomis maldomis galima naudotis vadovaujantis savo įžvalgumu.

Bendruomenės, švenčiančios Maldos savaitę visas aštuondienio dienas, savo maldoje gali pasinaudoti „aštuonių dienų“ teminėmis idėjomis.

Norintys pasigilinti Maldos savaitės tema Biblijoje gali kaip pagrindą pasinaudoti tekstais bei apmąstymais, pateiktais „aštuoniuose dienose“. Kiekvieną dieną susitikimas suteiks progų suformuluoti baigiamąją užtartinimo maldą.

Trokštantiesiems privačiai melstis už krikščionių vienybę ši tekstinė medžiaga duoda gaires maldos intencijoms. Primename, kad kiekvieną dieną meldžiamės drauge su kitais tikinčiais įvairiose pasaulio dalyse dėl didesnės ir regimesnės Kristaus Bažnyčios vienybės.

BIBLINIS TEKSTAS

Jst 16, 11–20

TEOLOGINIS PASTORACINIS ĮVADAS

Tik to, kas teisu, teisingai tesieksi (Jst 16, 20)

Visame pasaulyje krikščionys kasmet vieninga malda prašo didesnės vienybės. Tai darome pasaulyje, kurioje korupcija, godumas, neteisingumas yra nelygybės ir susiskaldymo priežastis. Mūsų malda susiskaldžiusiame pasaulyje yra vieninga, todėl galinga. Vis dėlto ir kaip individai, ir kaip bendruomenė dažnai esame neteisingumo bendrininkai ir kartu esame pašaukti bendrai liudyti teisingumą bei būti Dievo gydomosios malonės sueižėjusiame pasaulyje įrankis.

2019 m. Maldos už krikščionių vienybę savaitę rengė Indonezijos krikščionys. Indonezija, turinti 265 mln. gyventojų, iš kurių 86 proc. išpažįsta islamą, yra šalis su didžiausia musulmonų dauguma pasaulyje. Vis dėlto 10 proc. Indonezijos gyventojų yra įvairių tradicijų krikščionys. Ir pagal gyventojus, ir pagal teritoriją Indonezija yra didžiausia Pietryčių Azijos šalis, apimanti 17 tūkst. salų, 1340 skirtingų etninių grupių, per 740 vietinių kalbų, bet vienijama vienos nacionalinės kalbos – *bahasa indonesia*. Šalis remiasi penkiais principais, vadinamais *Pancasila* (1. Tikėjimu į vieną Dievą; 2. Teisingu ir civilizuotu žmogiškumu; 3. Indonezijos vienybe; 4. Demokratija, besivadovaujančia išmintimi, kylančia iš parlamento narių svarstymuose pasiekto sutarimo; 5. Socialiniu teisingumu visiems indoneziečiams) ir šūkiu *Bhineka*

tunggal (vienybė įvairovėje). Tokioje etninėje, kalbinėje ir religinėje įvairovėje indoneziečiai gyvena pagal principą *gotong royong*, kuris reiškia „gyventi puoselėjant solidarumą ir bendradarbiavimą“, tai yra dalytis visais gyvenimo, darbo, skausmo bei šventimo aspektais ir visus indoneziečius laikyti broliais bei seserimis.

Tokia darna visada yra trapi, o šiandien jai iškilusios naujos grėsmės. Pastarųjų dešimtmečių ekonominis Indonezijos augimas rėmėsi iš esmės konkurencija grįsta sistema, smarkiai kontrastuojančia su *gotong royong*. Įvairiomis formomis reiškiasi korupcija, nuodijanti politiką bei verslą, dažnai turinti katastrofiškų padarinių aplinkai ir kelianti grėsmę teisingumui bei įstatymų taikymui. Tie, kurie turi skatinti teisingumą ir ginti silpnuosius, labai dažnai elgiasi priešingai, todėl didėja praraja tarp turtingųjų ir vargšų, o ištekliai turtinga šalis užsitraukia gėdą, kad tiek daug gyventojų gyvena skurde. Pasak tradicinio indoneziečių posakio: „Pelė miršta iš bado ryžių pilnoje daržinėje.“ Sykiu tam tikros etninės ir religinės grupės dažnai susijusios su turtais taip, jog tai kursto įtampą. Didėja bendruomenės viena prieš kitą nuteikianti radikalizacija, kurią dar labiau paaštrina socialinės medijos, kuriose ypač demonizuojamos kai kurios grupės.

Tokiame kontekste krikščionių bendruomenės, vienijamos bendro nerimo ir bendro atsako į tokią neteisingumą tikrovę, iš naujo suvokia savo vienybę. Sykiu, susidurdami su tokiomis neteisybėmis, mes kaip krikščionys privalome ištirti, kaip esame įsitraukę į tokias neteisingumo formas. Tik įsiklausę į Jėzaus maldą: „Tegul visi bus viena“ (Jn 17, 21) galime liudyti gyvendami vienybe įvairovėje. Ir tik puoselėdami vienybę Kristuje gebėsime kovoti su neteisingumu ir pasiūlyti tai, kas būtina jo aukoms.

To akinami Indonezijos krikščionys pamatė, kad jų situaciją bei poreikius geriausiai nusako Pakartoto Įstatymo žodžiai: „Tik to, kas teisu, teisingai tesieksi“ (Ist 16, 20).

Pirma įžengimo į pažadėtąją žemę Dievo tauta atnaujino įsipareigojimą Sandorai, kurią Jis sudarė su ja. Šis pasakojimas pateikiamas skyriuje, kurio pagrindinė tema yra švęstinos šventės. Kiekvienos šventės atžvilgiu tautai nurodoma: „Džiūgausi šventės dienomis tu ir tavo sūnūs bei dukterys, tavo vergai bei vergės, ir levitai, ateiviai, našlaičiai bei našlės, gyvenantys tavo miestuose“ (Ist 16, 14).

Indonezijos krikščionys mėgina atgaivinti anksčiau būdingą visas bendruomenes įtraukiančių švenčių dvasią. Šio ilgo skyriaus pabaigoje galbūt keista aptikti dvi eilutes apie teisėjų paskyrimą, tačiau Indone-

zijos kontekste ryšys tarp visus apimančių švenčių ir teisingumo yra gyvybiškai svarbus. Kaip Jėzuje įsteigtos Sandoros tauta žinome, kad dangiškojo pokylio gardumynai bus duoti tiems, kurie alksta bei trokšta teisingumo ir yra persekiojami, nes jų „laukia gausus atlygis danguje“ (Mt 5, 12).

Kristaus Bažnyčia pašaukta būti tos Karalystės pirmuoju vaisiumi. Tačiau jei liksime nevieningi, greitai nupulsime ir nepajėgsime būti Dievo meilės savo tautai ženklu. Neteisingumas, paskatinęs susiskaldymus Indonezijos visuomenėje, lygiai taip pakurstė susiskaldymus Bažnyčioje. Mes gailimės dėl susiskaldymus keliančio neteisingumo ir, būdami krikščionys, taip pat tikime Kristaus galia atleisti ir išgydyti. Tad vieningai sustojame Kristaus kryžiaus papėdėje šaukdami jo malonės kovoti su neteisingumu ir atleidimo už nuodėmes, nulėmusias mūsų susiskaldymus.

Aštuonių dienų apmąstymai ir ekumeninis šventimas remsis pagrindine pasirinkta tema. Mūsų apmąstymams apie vienybę ir teisingumą pagilinti kiekvienos dienos tema buvo sąmoningai parinkta taip, kad atspindėtų pastangas dėl teisingumo. Štai šios temos:

1-oji diena: Tevilnija teisingumas lyg upės srovė (Am 5, 24)

2-oji diena: Jūs sakykite: „Taip“, jei taip, „Ne“, jei ne (Mt 5, 37)

3-ioji diena: Atlaidus ir gailestingas yra Viešpats (Ps 145, 8)

4-oji diena: Būkite patenkinti tuo, ką turite (Žyd 13, 5)

5-oji diena: Nešti Gerąją Naujieną vargdieniams (Lk 4, 18)

6-oji diena: Jo vardas – Galybių Viešpats (Jer 10, 16)

7-oji diena: O moterie, didis tavo tikėjimas! (Mt 15, 28)

8-oji diena: Viešpats yra mano šviesa ir išgelbėjimas (Ps 27, 1)

MEDŽIAGOS 2019-ŲJŲ MALDOS UŽ KRIKŠČIONIŲ VIENYBĘ SAVAITEI RENGIMAS

2019-ųjų Maldos už krikščionių vienybę savaitę medžiagą rengė įvairių Indonezijos krikščioniškųjų bendruomenių atstovų grupė. Ši ekumeninė grupė suburta Indonezijos Bažnyčių Bendrijos (*Persekutuan Gereja-gereja di Indonesia*, PGI), vadovaujamos pastorės dr. Henriette T. Hutabarat Lebang, ir Indonezijos vyskupų konferencijos (*Koferensi Waligereja Indonesia*, KWI), vadovaujamos arkivyskupo Ignatius Suharyo. Padėka ypač skirta PGI ir KWI vadovams, taip pat visiems prisidėjusiems prie medžiagos rengimo:

Poniai Rahel Daulay MLM (Bažnyčios muzikai ir Džakartos teologijos seminarijos dėstytojai, Indonezijos Metodistų Bažnyčia)

Pastoriui dr. Junifrius Gultom (Betelio teologijos seminarijos Indonezijoje magistrantūros programos direktoriui, Indonezijos Betelio Bažnyčia)

Pastorei dr. Justitia Vox Dei Hattu (Džakartos teologijos seminarijos dėstytojai, Protestantų Bažnyčia Molukuose)

Pastorei dr. Henriette T. Hutabarat Lebang (Indonezijos Bažnyčių Bendrijos generalinei sekretorei, Toraja Bažnyčia)

Pastorei Irene Umbu Lolo MTh (Sumbos Krikščionių Bažnyčia)

Ponui Williams Bill Mailoa SSi (teol.) (Indonezijos Krikščionių Bažnyčios liturgijos ir bažnytinės muzikos skyriaus nariui)

Pastorei Yolanda Pantou (Indonezijos Krikščionių Bažnyčios tikėjimo ir tvarkos komisijos narei)

Kunigui Yohanes Rusae, Lic. Lit. (Indonezijos vyskupų konferencijos Liturgijos komisijos sekretoriui)

Poniai Susan Fr. Sahusikawane SSi (teol.) (World Vision Indonesia bendradarbei ir Džakartos teologijos seminarijos liturgijos bažnytinės muzikos išteklių centro narei, Vakarų Indonezijos Protestantų Krikščioniškoji Bažnyčia)

Kunigui Agus Ulahay (Indonezijos vyskupų konferencijos Ekumenizmo ir tarpreliginių ryšių komisijos vykdomajam sekretoriui)

Pastorei Sri Yuliana MTh (Indonezijos Bažnyčių Bendrijos vienybės ir bažnytinio atsinaujinimo vykdomajai sekretorei, Pietų Sumatros Krikščionių Bažnyčia)

Šiai Savaitei parengtą medžiagą vietinė grupė pateikė tarptautinei komisijai, bendrai koordinuojamai Bažnyčių ekumeninės tarybos ir Popiežiškosios tarybos krikščionių vienybei skatinti. Pateiktas tekstas buvo peržiūrėtas ir galutinai suredaguotas per susitikimą PGI Svečių namuose Džakartoje 2017 m. rugsėjo 3–7 d.

Tarptautinė komisija turėjo progą kartu pasimelsti su *Gereja Toraja Jemaat Kota* ir *Gereja Katolik Santo Yakobus* bendruomenėmis Džakartos Kelapa Gading rajone. Apsilankymas Gražiajame Indonezijos miniatiūrų

parke padėjo komisijos nariams suvokti Indonezijos tautos kultūrą bei religijų turtingumą bei įvairovę ir pagrindinius šią didelę šalį vienijančius principus. Pasikeitimas mintimis su Indonezijos krikščionių forumo nariais irgi praturtino ekumeninės bendrystės tarp įvairių Bažnyčių Indonezijoje supratimą ir to vaidmenį statydinant šalyje taiką ir teisingą visuomenę.

Paskutinę susitikimo dieną tarptautinė komisija Džakartos teologijos seminarijoje pristatė Maldos už krikščionių vienybę savaitę bei jos taikymą įvairiose kontekstuose seminarijos studentams bei dėstytojams, taip pat kai kuriems Bažnyčių vadovams ir pasauliečiams. Bažnyčių Ekumeninės Tarybos Tikėjimo ir konstitucijos komisijos nariai taip pat pristatė Tikėjimo ir konstitucijos komisijos dokumentą „Bažnyčia: bendrosios vizijos link“, išverstą į *bahasa indonesia* kalbą.

Tarptautinė komisija norėtų padėkoti Indonezijos Bažnyčių Bendrijai už dosnų apgyvendinimą Svečių namuose, o visam personalui, ypač pastorei Sri Yuliana ir ponui Abdiel Tantias, – už pastangas, kad viešnagė čia būtų kuo patogesnė. Taip pat norėtume padėkoti už paspirtį, sulauktą iš Indonezijos vyskupų konferencijos personalo, pirmiausia kunigo Agus Ulahay. Komisija taip pat reiškia padėką Džakartos teologijos seminarijos vadovams bei personalui už pagalbą organizuojant jos teritorijoje studijų pusdienį.

EKUMENINIS ŠVENTIMAS

Ižanga

Šiuo ekumeniniu šventimu pabrėžiama, kaip svarbu pereiti nuo kalbų apie vienybę, teisingumą ir gailėstingumą prie praktinio bei konkretaus įsipareigojimo ir vienybės, teisingumo bei gailėstingumo veiksmų mūsų asmeniniame ir mūsų krikščioniškųjų bendruomenių gyvenime.

Rengiantis šventimui pažymėtini du ypatingi šventimo elementai.

Pirmas susijęs su skaitovų parinkimu per **Gailėsčio aktą**. Svarbu, kad pirmas skaitovas (S1) būtų arba iššventintasis tarnautojas, arba bendruomenės vadovas, o kiti du skaitovai gali būti bendruomenės nariai.

Antras elementas susijęs su liturginiu simboliniu veiksmu po įsipareigojimo vienybei per teisingumą ir gailėstingumą. Šventimo metu dalyviai kviečiami apmąstyti, kaip jie galėtų įsipareigoti konkrečiam teisingumo, gailėstingumo ar vienybės aktui. Paskui jie bus pakviesti ant vienos iš dviejų kortelių užrašyti, koks yra jų konkretus

įsipareigojimas. Kiekvienas asmuo prisiega vieną iš tų kortelių. Antrosios kortelės bus surinktos per atnašavimą ir padėtos kryžiaus papėdėje. Šventimo pabaigoje jos bus išdalijamos išeinant iš bažnyčios, kad kiekvienas galėtų melstis už kito įsipareigojimą.

ŠVENTIMO STRUKTŪRA

C: celebrantas

S: skaitovas

V: visi

I. Pradžia

C: Šlovinkime trejybinių Dievą.

Dieve, mūsų Tėve, tu valdai savo kūriniją teisingumu ir meile.

V: Šloviname tave.

C: Jėzau Kristau, tavo kryžius teikia naują gyvybę bei teisingumą.

V: Šloviname tave.

C: Šventoji Dvasia, tu įkvepi širdis elgtis teisingai.

V: Šloviname tave.

C: Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė, Dievo meilė ir Šventosios Dvasios bendrystė tebūna su jumis visais.

V: Ir su tavimi.

Įžanginė giesmė (pasirenkama atsižvelgiant į vietinį kontekstą)

Pasisveikinimas

C: Kaip krikščionys iš vis dar atsiskyrusių bendruomenių susirinkome čia melsti vienybės. Šių metų Maldos už krikščionių vienybę savaitės tema, parinkta Indonezijos Bažnyčių, yra „Tik to, kas teisu, teisingai tesieksi“. Ši tema primygtinai svarbi dėl pasikartojančių situacijų, keliančių susiskaldymus ir konfliktus. Melsdamiesi drauge atmename savo kaip Kristaus Kūno narių pašaukimą siekti ir įkūnyti teisingumą. Mūsų vienybė Kristuje įgalina mus veikliai kovoti dėl teisingumo ir skatinti gyvybės kilumą.

Šlovinimo giesmė

II. Gailesčio aktas

C: Brangūs broliai ir seserys, Viešpaties akivaizdoje prisipažinkime nusikaltę ir melskime Dievą atleidimo, kad mūsų pamaldos jam patiktų.

S1 (iššventintasis tarnautojas arba bendruomenės vadovas): Gailestingasis Dieve, tu pasirinkai mus ganyti tavo kaimenę. Tavo Sūnus Jėzus išmokė mus teisingo elgesio. Suvokiame, kad tarnaudami kartais neteisingai elgiamės žmonių, kuriuos mums patikėjai, atžvilgiu, pirmenybę teikdami tiems, kurie arti mūsų ar yra aukštesnio socialinio statuso, ignoruodami ateivius, vargšus ir visuomenės mažiausiuosius, baimindamiesi apginti engiamuosius, netinkamai naudodami Bažnyčios išteklius. Toks elgesys privertė kai kuriuos žmones nusi-
gręžti nuo tavo Bažnyčios. Viešpatie, pasigailėk.

V: Viešpatie, pasigailėk (atliepas gali būti giedamas).

S2 (bendruomenės narys): Meilės kupinas Dieve, surinkai mus kaip savo kaimenės narius. Tavo Sūnus Jėzus išmokė mus mylėti vienas kitą – tai žymi, kad esame jo mokiniai. Išpažįstame, kad negebėjome gyventi Jo duotu meilės įsakymu, laikydami kitas Bažnyčias varžovėmis, būdami priešiški vienas kitam ir lėti atleisti, rūpindamiesi vien savo asmeniniais interesais, ignoruodami brolių ir seserų poreikius, atstumdami tuos, kurie negalvoja taip, kaip mes. Šitaip mūsų nuostatos stiprina mus skiriančias sienas. Viešpatie, pasigailėk.

V: Viešpatie, pasigailėk.

S3 (kitas asmuo): Maloningasis Dieve, tu įpareigojai mus mūsų bendrus namus padaryti teisingumo vieta. Kupinas dosnios meilės, tu siunti lietų ant teisiųjų ir neteisiųjų bei Jėzuje mokai mus mylėti visus be jokio skirtumo. Išpažįstame, kad negebėjome laikytis tavo mokymo negerbdami savo artimo, skleisdami melagystes per įvairias socialines medijas, prisidedami prie socialinės darnos ardymo. Mūsų elgesys grasina paversti pasaulį bergždžiu lauku, kuriame nebeaugs tavo teisingumas visai kūrinijai. Viešpatie, pasigailėk.

V: Viešpatie, pasigailėk.

C: Tepasigaili mūsų visagalis Dievas, teatleidžia mums nuodėmes ir teveda mus į amžinąjį gyvenimą.

V: Amen.

Himnas/Giesmė/Meditacinė muzika

III. Dievo žodžio skelbimas

Pirmas skaitinys: Įst 16, 11–20

Atliepiamoji psalmė: Ps 82, 1–8 (skaitoma arba giedama)

Atliepas: Pakilk, Dieve, teisk žemę.

Dievas užima savo vietą dieviškoje taryboje,
dievų sueigoje jis teisia:
„Kaip ilgai neteisingai teisite
ir būsite šališki nedorėliams?

Pakilk, Dieve, teisk žemę.

Ginkite silpnuosius ir našlaičius,
saugokite vargšienų ir beturčių teises!
Gelbėkite silpnuosius ir beturčius,
gelbėkite juos iš nedorėlių nagų!“

Pakilk, Dieve, teisk žemę.

„Kokie jie neišmanėliai! Kokie jie kvaili!
Jie vaikšto nedorais keliais, –
teisingumo pamatai žemėje griūva!

Pakilk, Dieve, teisk žemę.

‘Esate dievai, – aš sakau, –
jūs visi Aukščiausiojo sūnūs.’
Tačiau mirsite kaip žmonės,
krisite kaip kiekvienas didžiūnas.
Pakilk, Dieve, teisk žemę,
nes tau priklauso visos tautos!“

Pakilk, Dieve, teisk žemę.

Antras skaitinys: Rom 12, 1–13

Aleliuja (giedama)

Evangelijos skaitinys: Lk 4, 14–21

Aleliuja (giedama)

Pamokslas

IV. Įsipareigojimas teisingumui, gailestingumui ir vienybei

C: Jėzus Kristus meldžia savo mokinių vienybės.
Jo gyvybės dovana yra teisingumas pasauliui.

S1: Mes, Kristaus Kūno nariai, esame pašaukti drauge
žengti šiuo keliu.

S2: Išgirskime jo šaukimą.

V: Šventoji Dvasia, įgalink mus vieningai to siekti.

S1: Mes, Kristaus Kūno nariai, esame pašaukti apsau-
goti savo gyvenimą nuo meilės pinigams ir tenkintis
tuo, ką turime.

S2: Sutraukykime godumo grandines ir gyvenkime
kukliai.

V: Šventoji Dvasia, įgalink mus vieningai to siekti.

S1: Mes, Kristaus Kūno nariai, esame pašaukti skelbti
belaisvių ir visų smurto formų aukų išlaisvinimą.

S2: Padėk jiems gyventi oriai.

V: Šventoji Dvasia, įgalink mus vieningai to siekti.

S1: Mes, Kristaus Kūno nariai, esame pašaukti būti
svetingi ateiviams.

S2: Lenktyniaukime vieni su kitais svetingumu.

V: Šventoji Dvasia, įgalink mus vieningai to siekti.

S1: Mes, Kristaus Kūno nariai, esame pašaukti skelbti
Gerąją Naujieną visai kūrinijai.

S2: Saugokime gyvybę ir Dievo kūrinijos grožį.

V: Šventoji Dvasia, įgalink mus vieningai to siekti.

C: Kad sukonkretintumėte savo individualų įsiparei-
gojimą išvien darbuotis dėl teisingumo, savo įsiparei-
gojimą užrašykite ant dviejų atskirų kortelių. Viena iš
jų laikykite arti savo širdies. Antroji bus padėta prie
kryžiaus kaip atnaša.

*(Susirinkusiems užrašinėjant savo įsipareigojimus, gali būti
giedama giesmė apie vienybę ir/arba teisingumą.)*

Atnašavimas

C: Ko iš tavęs Viešpats reikalauja: tik daryti, kas tei-
singa, mylėti ištikima meile ir nuolankiai eiti su savo
Dievu (*Mch* 6, 8). Įsipareigojame teisingumo aktams.

*(Šią akimirką surenkamos antros kortelės ir padedamos
kryžiaus papėdėje.)*

C: Maloningasis Dieve, tu parodei mums savo atjautą
bei rūpinimąsi visa kūrinija. Tavo meilė įkvepia mus
paaugoti šiuos įsipareigojimus teisingai elgtis visa
širdimi mylint kitus nepriklausomai nuo jų kultūri-
nės, etninės ir religinės priklausomybės. Priimk dabar
mūsų atnašas ir paversk jas veiksmais savo Bažnyčios
vienybės naudai. Prašome tavęs to per tavo Sūnų Jėzų
Kristų, kuris Šventosios Dvasios galia gyvena su tavi-
mi per amžių amžius.

V: Amen.

Ramybės palinkėjimas

*(Celebrantas pakviečia susirinkusiuosius pasikeisti ramybės
ženklą, kad drauge galėtume išpažinti savo tikėjimą.)*

V. Tikėjimo išpažinimas

Galima naudoti Nikėjos-Konstantinopolio tikėjimo išpažinimą, Apaštalų tikėjimo išpažinimą arba kokį nors kitą tikėjimo patvirtinimą, pavyzdžiui, krikšto pažadų atnaujinimą.

VI. Visuotinė malda ir „Tėve mūsų“

Visuotinė malda

C: Kelkime į Viešpatį mūsų bendrą malda už Bažnyčią ir visos žmonijos poreikius

S: Salose ir vandenynuose
šloviname tave, Dieve, gyvybės Kūrėjau.
Kalnuose ir slėniuose
aukštiname tave, Dieve, pasaulio Išgelbėtojau.
Visų tautų kalbomis
dėkojame tau, Dieve, kūnų ir sielų Guodėjau.
Šiandien prašome tavęs:

V: Dieve, išgirsk mūsų malda ir dovanok mums savo meilę.

S: Meldžiamės už tuos, kurie gyvena apsupti neteisingumo.
Padėk mus padaryti jų balsą garsesnę ir sustiprink jų viltį.
Meldžiamės už tuos, kurie toliau vykdo neteisingumą.
Tavo gerumas tepripildo mūsų širdis ir tepadaro mus laisvės bei taikos nešėjais.
Meldžiamės už kiekvieną instituciją ir asmenį, ginančius teisingumą.
Leisk mums teisingai elgtis pagal tavo žodžius.
Šiandien prašome tavęs:

V: Dieve, išgirsk mūsų malda ir dovanok mums savo teisingumą.

S: Meldžiamės už regimą Bažnyčios vienybę.
Įgalink mus įgyvendinti Jėzaus malda, jog būtume viena ir išvien darbuotumės, kad tavo Karalystė taptų regima.
Šiandien prašome tavęs:

V: Dieve, išgirsk mūsų malda ir dovanok mums troškimą siekti vienybės.

S: Dėkojame už gausybę spalvų, kultūrų ir papročių šiame pasaulyje.
Mus, kurie esame skirtingi, suvienyk savo meile.
Įgalink mus išvien darbuotis puoselėjant gyvybę ir darant šį pasaulį tinkamais ir taikiais namais visai žmonijai.
Šiandien prašome tavęs:

V: Dieve, išgirsk mūsų malda ir dovanok mums savo taiką.

Viešpaties malda

Himnas/giesmė

VII. Pabaiga

C: Išeinant jums bus duota viena iš išsipareigojimų kortelių. Kviečiame melstis už išsipareigojimą, užrašytą ant kortelės.

Palaiminimas

C: Teapkabina Dievas jus savo meile ir tepadaro, kad iš jūsų sklistų gerumas.
Teįžiebina Dievas jums drąsos ir paverčia jus savo teisingumo ir taikos nešėjais.
Tesuteikia Dievas jums nuolankumo ir ištvermės puoselėti vienybę.

V. Amen.

(Dalyviams skirstantis, patarnautojai dalija išsipareigojimų korteles.)

BIBLIJOS SKAITINIAI, KOMENTARAI IR MALDOS AŠTUONIOMS DIENOMS

1-oji diena: Tevilnija teisingumas lyg upės srovė (Am 5, 24)

*Am 5, 22–25
Lk 11, 37–44*

Komentaras

Kartais krikščionys gali būti labai atsidėję maldai bei šlovinimui, bet mažiau rūpintis vargšais ir išstumtaisiais į paribį. Pasitaiko, kad bažnyčioje meldžiamės, bet sykiu engiame savo artimą ar išnaudojame aplinką. Krikščionys Indonezijoje pripažįsta, jog jų šalyje yra žmonių, karštai mėginančių praktikuoti savo tikėjimą, bet engiančių kitatikius, net taikant smurtą. Tačiau Luko evangelijoje Jėzus mums primena, kad išorinis Dievo tikrojo garbinimo ženklas yra teisingas elgesys. Jis griežtai smerkia tuos, kurie tos pareigos nevykdo.

Pranašas Amosas įspėja, kad Dievas nepriims teisingumo laužytojų aukų tol, kol teisingumas nevilnys „lyg upės srovė, o teisumas tarsi tekanti upė“ (5, 24). Pranašas pabrėžia absoliučią sąsają tarp garbinimo ir

teisingumo darbų. Krikščionys tarpusavio bendrystę ir su trivieniu Dievu auga drauge išiklausydami į vargšų bei engiamųjų šauksmą.

Malda

Našlių, našlaičių ir ateivių Dieve,
tu parodei mums teisingumo kelią.
Padėk mums žengti tavoju keliu praktikuojant teisingumą kaip tikrąjį tau teikiamą garbinimą.
Leisk mums, krikščionims, vieningai garbinti tave ne tik širdimi ir protu, bet ir savo darbais.
Tepalaiko mus Šventoji Dvasia ir tevadovauja mūsų darbui teisingumo labui visur, kur esame,
kad mūsų veikla sustiprintų daugybę žmonių.
To prašome Jėzaus vardu.
Amen.

2-oji diena: Jūs sakykite: „Taip“, jei taip, „Ne“, jei ne (Mt 5, 37)

Ef 4, 22–25
Mt 5, 33–37

Komentaras

Smurtas žmonių atžvilgiu reiškiasi net fiziniais veiksmais bei apiplėšimais, bet ir paskalomis bei piktavališkais gandais. Socialinės medijos leidžia netiesiai akimirksniu pasiekti plačią auditoriją. Krikščionys Indonezijoje suvokia, jog šitai kartais paskatina religines grupes, įskaitant krikščionis, kitų religinių grupių atžvilgiu skleisti melus ir išankstinius nusistatymus. Iš baimės ir dėl represijų grėsmės žmonės gali nenorėti stoti tiesos pusėn ir tylėti neteisingų ištarų, kuriomis siekiama sukurstyti baimę, akivaizdoje.

Jėzus ryžtingai pareiškė: „Jūs sakykite: ‚Taip‘, jei taip, ‚Ne‘, jei ne, o kas viršaus, tai iš piktojo.“ Apgavystės griaua santykius tarp žmonių ir tarp grupių, įskaitant Bažnyčias. Nesąžiningumas ardo Bažnyčios vienybę. Laiške efeziečiams mums primenama, kad esame vienas kito nariai. Šitai akina krikščionis būti sąžiningus ir atsakingus vienas kitam, kad jie galėtų augti bendrystėje. Kai taip elgsimės, su mumis bus ne piktojo dvasia, bet Dievo Šventoji Dvasia.

Malda

Teisumo Dieve,
suteik mums išminties skirti gera nuo bloga.
Leisk mūsų širdims būti sąžiningoms, o mūsų lūpoms kalbėti tiesą.

Suteik mums drąsos tarnauti tiesai, kai kiti mus juodina.
Sulaikyk mus nuo melo skleidimo
ir padaryk mus vienybės ir taikos kūrėjais,
nešančiais Gerąją Naujieną visiems žmonėms.
To prašome tavo Sūnaus Jėzaus Kristaus vardu.
Amen.

3-ioji diena: Atlaidus ir gailestingas yra Viešpats (Ps 145, 8)

Ps 145, 8–13
Mt 1, 1–17

Komentaras

„Geras kiekvienam yra Viešpats ir gailestingas visiems savo kūriniais“, – sako psalmininkas skelbdamas, kad Dievo meilė pranoksta tautų, kultūrų, rasių ir net religijų ribas. Šį platų požiūrį atspindi Jėzaus genealogija Mato evangelijoje. Senovės kultūrose moterys dažnai laikytos žemesnėmis ar savo tėvų arba vyrų nuosavybe, o Matas tarp Jėzaus protėvių įtraukia keturias moteris, iš jų dvi – Ruta ir Rahaba yra pagonės. Bent trys protėviai sąrašė yra pagarsėję dėl savo nuodėmingumo, įskaitant svetimautoją karalių Dovydą. Tai, kad jie įtraukti į Jėzaus genealogiją ir per tai padaryti Dievo žmogiškos istorijos dalimi, rodo, jog Dievas į savo išganomąjį planą įtraukia visus – vyrus ir moteris, nusidėjėlius ir teisiuosius, nepaisydamas jų būvio, istorijos ir kilmės.

Indonezija yra šalis, turinti per 17 tūkst. salų ir 1340 skirtingų etninių grupių, o Bažnyčios dažnai pasiskirsčiusios pagal etnines linijas. Toks suskirstymas gali paskatinti kai kurias jų laikyti save vienintelėmis tiesos turėtojomis, taip pažeidžiant Bažnyčios vienybę. Šiandieniam pasauliui augant etniniam bei religiniam fanatizmui ir nepakantai, krikščionys gali tarnauti žmonių šeimai išvien liudydami visus aprėpiančią Dievo meilę ir drauge su psalmininku skelbdami, kad Viešpats kiekvienam yra geras ir gailestingas.

Malda

Tėve, Sūnau ir Šventoji Dvasia – vienas Dieve,
aukštiname tave, kad visoje kūrinijoje apreiškei savo didžią garbę.
Atverk mūsų širdis, kad apkabintume visus diskriminuojamuosius.
Padėk mums augti meile, nugalinčia išankstinius nusistatymus ir neteisingumą.
Suteik mums malonę gerbti kiekvieno žmogaus nepakartojamumą,

kad įvairovėje patirtume vienybę.
To prašome tavo šventuoju vardu.
Amen.

**4-oji diena: Būkite patenkinti tuo, ką turite
(Žyd 13, 5)**

Žyd 13, 1–5
Mt 6, 25–34

Komentaras

Laiško žydams autorius išpėja saugotis per didelės meilės pinigams ir materialinėms gėrybėms. Turint priešais akis mūsų polinkį manyti, jog niekada negana, primename apie Dievo apvaizdą ir patikinama, jog Dievas niekada likimo valiai nepalieka savo kūrinių. Dievo gerumas per žemės, upių ir jūrų vaisingumą gausiai parūpino maisto ir šviežio vandens visoms gyvoms būtybėms gyventi. Tačiau daug žmonių to, kas būtina gyvenimui, stokoja. Korupcijos, neteisingumo, skurdo ir bado priežastis dažnai būna žmogaus silpnumas ir godumas. Gali kilti pagunda, užuot rūpinusis kitais ir su jais dalijusis savo gėrybėmis, sau arba savo tautai ar etninei grupei kaupti pinigus, maistą ir gamtos išteklius.

Tačiau Jėzus moko, kad materialinės gėrybės neturėtų būti mūsų pagrindinis rūpestis. Priešingai, pirmiausia turėtume siekti Dievo Karalystės ir jos vertybių tikėdami, kad mūsų dangiškasis Tėvas pasirūpins mumis. Pastaraisiais metais kai kurios Bažnyčios Indonezijoje mažoms Bažnyčioms kaimo vietovėse teikia įvairiopą finansinę, žmogiškąją ir edukacinę pagalbą. Šiuo kukliu ir praktiniu abipusės meilės pavyzdžiu jos demonstruoja krikščionių vienybę, kuri yra Dievo dovana savo Bažnyčiai. Gyvenant kukliau, nesistengiant uždirbti daugiau pinigų, nei reikia savo poreikiams patenkinti ir nekaupiant išteklių ateičiai, galima padaryti žemę, mūsų bendruosius namus, teisingesne vieta.

Malda

Gailestingasis Dieve,
dėkojame tau už tavo gausias dovanas.
Suteik mums malonę atviraširdiškai ir su nuolankiu dėkingumu
priimti visus tavo palaiminimus.
Įgalink mus tenkintis tuo, ką turime, ir dalytis su sto-
kojančiaisiais,
kad visi patirtume vienybę meilėje, tekančioje iš tavęs,
trivienio Dievo, kuris gyveni ir viešpatauji per amžių amžius.
Amen.

**5-oji diena: Nešti Gerąją Naujieną vargdieniams
(Lk 4, 18)**

Am 8, 4–8
Lk 4, 16–21

Komentaras

Pranašas Amosas kritikuoja prekeivius, kurie, siekdami didžiausio pelno, įpranta apgaudinėti ir išnaudoja vargšus. Amosas taip pat pabrėžia, kad Dievas mato jų nusižengimus ir jų niekada neužmirš. Dievas girdi neteisingumo aukų šauksmus ir niekada neapleidžia tų, kurie išnaudojami ir su kuriais neteisingai elgiamasi.

Gyvename globalizuotame pasaulyje, kur plinta marginalizacija, išnaudojimas ir neteisingumas. Spraga tarp turtingųjų ir vargšų didėja. Ekonominė sėkmė tampa santykių tarp tautų, valstybių ir bendruomenių lemiamu veiksniu. Ekonominės problemos dažnai sukelia įtampą ir konfliktus tarp jų. Sunku gyventi taisiais, kai nėra teisingumo.

Mūsų bendro Krikšto galia visi krikščionys dalijasi Jėzaus pranašiška misija žodžiais ir darbais skelbti Gerąją Naujieną vargšams ir silpniesiems. Kai šią misiją suvoksime, ant mūsų nusileis Viešpaties Dvasia, kuri įgalins mus darbuotis dėl teisingumo. Mūsų, kaip krikščionių, kilnumas akina mus kalbėti ir elgtis taip, kad aplinkiniai žmonės kasdien regėtų, kaip išsipildo pranašo Izaijo žodžiai, Jėzaus skelbti Nazarete.

Malda

Dieve, mūsų Tėve,
atleisk mums už galios troškimą
ir išlaisvink mus iš pagundos engti kitus.
Tavą Bendrystės Dvasios galia
padėk mums solidarčiai gyventi su savo artimu
bei išvien su tavo Sūnumi Jėzumi
vykdyti tavo pažadą išlaisvinti iš skurdo ir priespaudos.
To prašome jo vardu. Amen.

6-oji diena: Jo vardas – Galybių Viešpats (Jer 10, 16)

Jer 10, 12–16
Mk 16, 14–15

Komentaras

Sukurtasis pasaulis yra Dievo įstabios galios apraiška. Dievo didybė regima kūrinyje ir per kūrinių: „Jo vardas – Galybių Viešpats.“

Tačiau šiandien matome rimtą pasaulinę ekologinę krizę, keliančią grėsmę gamtos pasaulio išlikimui. Godumas daugelį žmonių skatina išnaudoti kūrinių peržengiant jos gebos atlaikyti apkrovą ribas. Siekiant plėtos, kertami miškai, teršiami žemė, oras, upės ir jūros. Dėl to neįmanoma tampa žemdirbystė, stokojama šviežio vandens, gaišta gyvūnai. Šiame kontekste naujinga atminti, kad prisikėlęs Jėzus davė mokiniams užduotį skelbti Gerąją Naujieną „visai kūrinių“. Nė viena kūrinių dalis nėra už Dievo plano viską atnaujinti ribų. Tad būtina atsisakyti pagundos išnaudoti ir pereiti prie nuostatos, pripažįstančios kūrinių vertinimą bei sutakančios mus su ja.

Įvairiems tikėjimams priklausančių žmonių sąjūdžiai Indonezijoje ir daug kur kitur įkvepia krikščionis daryti Bažnyčias draugiškesnes aplinkai bei kovoti su aplinkos teršimu. Tokios pastangos įgalina krikščionis vieningai liudyti Kūrėją, nes „jis sukūrė žemę savo galybe“. Drauge su kitais krikščionimis išvien gindami mūsų bendrus žemiškuosius namus esame užsiėmę ne vien aktyvizmu, bet ir vykdome Viešpaties priesaką skelbti Gerąją Naujieną apie Dievo gydančią bei atnaujinančią meilę visai kūrinių.

Malda

Mylintis Dieve,
savo žodžiu sukūrei visus dalykus.
Dėkojame tau už visatą,
apreiškiančią tavo garbę, grožį ir gerumą.
Suteik mums išminties švelniai vaikščioti žeme
ir drauge būti tavo Gerosios Naujienos visai kūrinių
pranašais.
Amen.

7-oji diena: O moterie, didis tavo tikėjimas!
(Mt 15, 28)

1 Sam 1, 13–17
Mt 15, 21–28

Komentaras

Elis neteisingai įvertina gilią bei karštą Hanos maldą ir ją pasmerkia jos maldavimus palaikęs girtas žmogaus klejonėmis. Bet jos atsakymo žodžiai nelaikyti jos „niekam tikusia moterimi“ suminkština Elio širdį ir jis ją palaikina. Panašiai ir kai kanaanietė ateina prašyti, kad Jėzus išgydytų jos dukterį, šis iš pradžių atsako moteriai, jog yra atėjęs tik pas savo tautą. Tačiau ji nenustoja prašius bei maldavus ir galiausiai Jėzus, pripažindamas jos didelį tikėjimą, patenkina prašymą. Abiem atvejais

moteris, iš pradžių atstumta ir palaikyta neverta dėmesio, pasirodo tarianti pranašiškus žodžius, suminkštinusius širdis ir lėmusius išgydymą bei pilnatvę.

Moterys menkinamos ir į jas neįsiklausoma ir šiandien. Net savo Bažnyčiose dažnai bendrininkaujame su kultūromis, nuvertinančiomis moteris. Juo labiau krikščionys įsisąmonina savo trūkumus šioje srityje, juo aiškiau suvokia smurto prieš moteris ir vaikus, kurie jėga pagrobiami iš namų bei parduodami į kitas šalis, siaubą. Su jais ir daugeliu kitų darbo migrantų dažnai elgiamasi nežmoniškai, jų atžvilgiu nepaisoma pačių pagrindinių žmogaus teisių. Neseniai Bažnyčios Indonezijoje ėmėsi bendrų veiksmų prieš prekybą žmonėmis ir seksualinį vaikų išnaudojimą. Jų ir kitiems tikėjimams priklausančių žmonių pastangos būtinos kaip niekada, nes aukų kai kuriose jų šalies vietovėse kasdien daugėja.

Krikščionys, vieningai meldamiesi ir skaitydami Raštą bei tikrai įsiklausydami į Dievo balsą, gali patirti, kad Dievas ir šiandien kalba visuomenėje labiausiai skriaudžiamų žmonių balsais. Tik kartu išgirdę Dievo balsą, jie bus įkvėpti įsitraukti į bendrus veiksmus prieš prekybos žmonėmis ir kitokių blogybių rykštę.

Malda

Maloningasis Dieve,
tu esi žmogaus kilnumo versmė.
Tavo malone ir galia
Hanos žodžiai perkeitė kunigo Elio širdį;
tavo malone ir galia
kanaanietės žodžiai paskatino Jėzų išgydyti jos dukterį.
Suteik mums, kurie stengiamės parodyti Bažnyčios vienybę,
drąsos atmesti visas smurto prieš moteris formas
ir branginti Dvasios dovanas,
kuriomis moterys tarnauja Bažnyčiai.
To prašome per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų,
kuris gyvena ir viešpatauja su tavimi ir Šventąja Dvasia,
vienu Dievu per amžių amžius.
Amen.

8-oji diena: Viešpats yra mano šviesa ir išgelbėjimas
(Ps 27, 1)

Ps 27, 1–4
Jn 8, 12–20

Komentaras

Per aštuonias šios Maldos už krikščionių vienybę savaitės dienas kasdieniuose apmąstymuose apžvelgėme

daug sunkių problemų, keliančių iššūkių šiandieniam pasauliui, – godumą, smurtą, atskirtį, išnaudojimą, skurdą, taršą, badą ir prekybą žmonėmis. Bažnyčios Indonezijoje šias problemas laiko iššūkiais visiems krikščionims. Jos pripažįsta ir išpažįsta, jog kai kurios iš tų nuodėmių sutepė ir jų Bažnyčių gyvenimą, pažeidė jų vienybę ir sumenkino jų liudijimo pasauliui įtairumą. Sykiu taip pat pripažįsta, jog yra nemažai daug žadančių pavyzdžių, kai Bažnyčios kartu liudija savo vienybę Kristuje. Visų pasaulio kraštų krikščionys gali išvardyti daug kitų pavyzdžių iš savo aplinkos.

Diena iš dienos, metai iš metų, ypač Maldos už krikščionių vienybę savaitę, krikščionys susirenka drauge pasimelsti, išpažinti savo bendrą tikėjimą, įsiklausyti į Dievo balsą Rašte ir išvien melsti vienybės Kristaus Kūne. Taip jie pripažįsta, kad visos vienybės versmė yra Švenčiausioji Trejybė ir kad pasaulio šviesa yra Jėzus, žadantis gyvenimo šviesą tiems, kurie juo seka. Gausybė neteisybų krikščionis dažnai liūdina ar piktina. Bet jie nepraranda vilties ir imasi darbų. Jie nebijo, nes Viešpats yra jų šviesa, išgelbėjimas ir gyvenimo atrama.

Malda

Mus palaikantis Dieve,
aukštiname tave už tavo meilės kupiną gerumą,
nes tu mus palaikai išbandymų metu
ir parodai savo šviesą tamsos laikotarpiams.
Perkeisk mūsų gyvenimą taip, kad galėtume būti palaima kitiems.
Padėk mums gyventi vienybe įvairovėje liudijant bendrystę su tavimi,
Tėve, Sūnau ir Šventojo Dvasia,
vienas Dieve dabar ir per amžius.
Amen.

EKUMENINĖ SITUACIJA INDONEZIJOS

Ižanga

Indonezija yra pliuralistinė visuomenė, gausybei genčių, kalbų, kultūrų ir religijų priklausančių žmonių namai. Iš 265 mln. gyventojų apie 12 proc. yra katalikai ir protestantai. Krikščionybė Indoneziją pasiekė VII a. Ją į šiaurės Sumatrą atnešė nestorijonai. Deja, ji neišliko. Evangeliją XVI a. pradžioje vėl atnešė katalikų misionieriai, sekę įkandin portugalų prekyautojų. Tarp jų buvo jėzuitas šv. Pranciškus Ksaveras, 1546–1547 m. darbavęsis Moluku salose. Pirmas gyventojas pakrikštytas Halmaheros saloje 1534 m. 1605 m. olandų Rytų Indijos kompanija išstūmė portugalus iš Indonezijos.

Pasirodžius olandų prekybininkams, Indonezijoje buvo įvestas protestantizmas, o katalikai verčiami atsiversti į protestantizmą.

Olandų Rytų Indijos kompaniją iš pradžių labiausiai domino prieskoniai, daugiausia auginti Indonezijos rytinėje dalyje. Vėliau minėtoji kompanija atstovavo olandų kolonijinei vyriausybei ir įvedė kalvinistinį protestantizmą, XVII a. praktikuotą Olandijos Bažnyčių. Reformuotoji Bažnyčia buvo oficiali valstybinė Bažnyčia ir, kaip tokia, turėjo ypatingų privilegijų.

Vėlesni misionieriai, atvykdavę į Indoneziją dažniausiai iš Nyderlandų ir Vokietijos, apsiribodavo kokia nors konkrečia gentimi. Dėl to krikščionių susiskaldymai turi tendenciją eiti palei gentines ribas. Didžiuma krikščioniškųjų bendruomenių liturgijoje vartojo genties kalbą, bet laipsniškai perėjo prie *bahasa indonesia* – nacionalinės kalbos. Pastarajame šimtmetyje Indonezijoje pasirodžius evangelikalinei *Revival* krikščionybei ir charizminiam sąjūdžiui ir neseniai ortodoksams, Indonezijos Bažnyčios atstovauja plačiam krikščioniškųjų tradicijų spektrui, apimančiam katalikus, liuteronus, reformatus, sekmininkus, evangelikalus, charizmininkus, baptistus, Septintosios dienos adventininkus, Išgelbėjimo armiją ir ortodoksus.

Šios Bažnyčios, sprendamos problemas, susijusias su Bažnyčios vienybe bei bendrais visuomenės rūpesčiais, įvairiais būdais ir per įvairias platformas bendradarbiauja vietiniu, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis. Skirtingoms krikščionių bendruomenėms priklausančios moterys Džakartos Kebayoran rajone, pavyzdžiui, išvien darbuojasi aprūpindamos labai pigiais pietų paketais rikšos vairuotojus, nedideles pajamas turinčias šeimas ir benamius. Jos reguliariai rengia tarpusavio, taip pat įvairiose vietose su kitomis moterų grupėmis susitikimus, kasmet švenčia Pasaulinę maldos už taiką ir teisingumą bendruomenėje dieną.

Indonezijos Bažnyčių bendrija

Indonezijos Bažnyčios bendrija (*Persekutuan Gereja-gereja di Indonesia*, PGI) yra protestantų Bažnyčių Indonezijoje sąjunga. Siekdama suvienyti Indonezijos Bažnyčias, ją 1950 m. gegužės 25 d. įsteigė Indonezijos Bažnyčių taryba (*Dewan Gereja-gereja di Indonesia*, DGI). Turėti Bažnyčių tarybą, koordinuojančią įvairių misijų organizacijų Indonezijoje darbą, svajota dar iki Antrojo pasaulinio karo. Įkvėptos šalies nepriklausomybės 1945 m., Bažnyčios daug kur šalyje pajuto poreikį išreikšti savo vienybę. 1980 m. Ambone surengtoje savo 10-ojoje generalinėje asamblėjoje, DGI pakeitė savo pavadinimą į *Persekutuan Gereja-gereja di Indonesia*

(PGI). Tarybos nariai priėjo prie išvados, jog po bendro kelerių metų darbo būtina gilinti bei stiprinti savo bendrystę ir, neapsiribojant organizaciniais reikalais, imtis bendro išipareigojimo kaip Bažnyčių bendrijai, vieningai konkrečiais būdais skatinančiai Bažnyčios vienybę ir skelbiančiai Evangeliją pliuralistinėje Indonezijos visuomenėje.

Būtent 10-ojoje asamblėjoje PGI parengė *Penkis dokumentus* dėl krikščionių vienybės. Jį sudaro šios dalys: 1) „Bendras Indonezijos Bažnyčių pašaukimas“, 2) „Bendras krikščioniškojo tikėjimo supratimas“, 3) „Bažnyčių Indonezijoje viena kitos pripažinimas ir priėmimas“, 4) „Nuostatai“, 5) „Indonezijos Bažnyčių savarankiškumo teologijos, išteklių bei finansų srityse link“. Šie dokumentai atspindi narių Bažnyčių teologinį ir ekleziologinį suvokimą siekiant kartu Bažnyčios vienybės konkrečiomis Bažnyčių atnaujinimo, plėtojimo ir vienijimo programomis. Šie dokumentai vis peržiūrimi kas penkerius metus vykstančiose PGI generalinėse asamblėjose. 2000 m. surengtoje PGI 13-ojoje generalinėje asamblėjoje žengtas dar vienas žingsnis pirmyn – šie penki dokumentai priimti kaip vienas dokumentas, pavadintas „Bažnyčios vienybės dokumentu“ (*Dokumen Keesaan Gereja*, DKG). Tikimasi, kad šis dokumentas PGI narėms bus pagrindas siekiant Bažnyčių vienybės ir bendro krikščionių liudijimo Indonezijoje. Šiuo metu PGI vienija 89 Bažnyčias, įskaitant sekmininkų, evangelikalų ir charizmininkų. Yra ir provincinių PGI, apimančių mažesnes ir regionines Bažnyčias.

Atsiliepdama į tam tikras kritiškas problemas visuomenėje, įskaitant religijos laisvės įgyvendinimą bei teisingumo ir taikos gynimą, ypač ištumtųjų į paribius atvejais, PGI vis paskelbia svarbių viešųjų pareiškimų arba siunčia laiškus Indonezijos Respublikos vyriausybei. Panašiai PGI siunčia narėms Bažnyčioms pastoracinius laiškus, kuriuose aptariamai kritiškai klausimai Indonezijoje, kaip antai religijos laisvė, korupcija, žmogaus teisių pažeidinėjimas, smurtas, vaikų apsauga ir t. t. 2014 m. surengtos PGI 16-osios generalinės asamblėjos tema buvo „Iš žemės gelmių mane iškelsi (Ps 71, 20). Solidarizuodamiesi su visais šalies vaikais, drauge įgyvendiname *Pancasila* vertybes skurdui, neteisingumui, radikalizmui ir aplinkos griovimui įveikti“. Ši tema davė PGI ir jos narėms kryptį 2014–2019 m. laikotarpiui. PGI narės Bažnyčios laikosi bendro įsitikinimo, jog minėtų keturių skirtingų, bet tarp savęs susijusių problemų pagrindinė priežastis yra godumas. Todėl PGI skatina vadinamąjį *spiritualitas keugaharian* – „saikingumo dvasingumą“.

Katalikybė Indonezijoje ir Katalikų vyskupų konferencija

Nepaisant pradinių misionieriavimo sėkmių XVI a., katalikybė olandų valdymo laikotarpiu buvo engiama iki 1807 m., kai politiniai įvykiai Europoje vėl leido katalikams laisvai praktikuoti tikėjimą. Tad iki XIX a. antrosios pusės ir XX a., kai dėl naujų misionieriškųjų pastangų atsirado mokyklų, seminarijų ir naujų bendruomenių, Romos katalikybė egzistavimo tik nedidelėse, izoliuotose srityse. Pirmi vietiniai indoneziečių kunigai buvo išventinti XX a. trečiajame dešimtmetyje. 1940 m. vienas iš tų kunigų, Albertas Soegijapranata SJ, tapo pirmu vyskupu iš vietinių gyventojų. Kaip savotiškas nacionalinis didvyris, palaikęs Indonezijos nepriklausomybę, jis prisimenamas dėl savo šūkio: „100 proc. katalikas, 100 proc. indonezietis.“

Indonezijos vyskupų konferencija pirmą kartą buvo įsteigta XX a. trečiajame dešimtmetyje ir atkurta šeštajame dešimtmetyje įtraukiant visus neseniai nepriklausomybę atgavusios šalies vyskopus. Nuo 1987 m. ji vadinama *Konferensi Waligereja Indonesia* (KWI). Indonezijos vyskupų konferencijos ilgas egzistavimas leido jos vyskupams per Vatikano II Susirinkimą (1962–1965) svariai prisidėti prie Susirinkimo dokumento apie apreiškimą. Taip pat pažymėtina, kad Endeho Timore arkivyskupas Gabrielis Manekas nesutiko su pirma *De fontibus* redakcija motyvuodamas tai tuo, jog ji kliudys Bažnyčios dialogui su kitais krikščionimis. Tai rodo, kad Indonezijos katalikų vyskupai jau nuo 1962 m. buvo išipareigoję ekumeniniam projektui.

PGI ir KWI bendradarbiavimas

PGI ir KWI artimai bendradarbiauja jau daug metų, pirmiausia sprendžiant visiems rūpimas šalies problemas. Nuo 1980 m. PGI ir KWI kasmet skelbia bendrą žinią Kalėdų proga. Joje dažniausiai kalėdinių Evangelijos skaitinių šviesoje aptiriamos nacionalinės problemos. Ta žinia skaitoma ir katalikų, ir protestantų parapijose. Laipsniškai į PGI ir KWI žinią Kalėdų proga imta atsižvelgti ir nacionaliniu lygmeniu. Vienas iš reguliariai minimų klausimų yra Indonezijos Respublikos konstitucijos garantuojamos religijos laisvės įgyvendinimas visų piliečių atžvilgiu. Prireikus PGI ir KWI skelbia viešus pareiškimus, susijusius su visuomenėje kylančiomis problemomis, keliančiomis grėsmę teisingumui bei taikai bendruomenėje ir žmonių gerovei.

Indonezijos Bažnyčios suvokia poreikį kurti ir stiprinti santykius su skirtingų tikėjimų žmonėmis. PGI ir KWI

labai įsitraukusios į dialogą tarp religijų ir bendradarbiavimą su jomis. Abi aktyviai bendradarbiauja su kitų tikėjimų organizacijomis Indonezijoje, kuri oficialiai pripažįsta šešias religijas, būtent islamą, protestantiškąją krikščionybę, katalikybę, budizmą, induizmą ir konfucianizmą. Šių religijų vadovai periodiškai susitinka aptarti kai kurių esminės svarbos klausimų ir dažnai paskelbia bendrų pareiškimų, susijusių su problemomis, keliančiomis bendrą rūpestį. Vietiniu lygmeniu daugelis su PGI ir KWI susijusių bendruomenių ir parapijų irgi yra veikliai įsitraukusios į dialogą tarp religijų ir konkrečią visuomeninę veiklą.

Indonezijos krikščionių forumas

2007 m. Indonezijos atstovai dalyvavo Limuru, Kenijoje, surengtame pirmajame Globalinio krikščionių forumo (*Global Christian Forum*, GCF) susitikime, įkvėpusiame stiprinti šalies skirtingų krikščioniškųjų tradicijų bendradarbiavimą. 2012 m. antrasis GCF susirinkimas buvo surengtas Manade, Indonezijoje. Renginio metu įvairių krikščioniškųjų tradicijų Indonezijoje vadovai įsteigė Indonezijos krikščionių forumą (*Forum Umat Kristen Indonesia*, FUKRI). Šio Forumo dalyviai aktyviai dalyvavo Krikščionių vienybės šventime Džakartos Senayan stadione 2013 m. Šis ypatingas renginys buvo sumanytas kaip Pasaulinės Bažnyčių tarybos 10-osios asamblėjos Busane, Pietų Korėjoje, pasveikinimas. Susitikime dalyvavo Pasaulinės Bažnyčių tarybos generalinis sekretorius pastorius dr. Olav Fyjrse Tveitas ir 10-osios asamblėjos Busane, Pietų Korėjoje, vietinis organizacinis komitetas.

Nuo tada FUKRI nariai – Indonezijos Bažnyčių bendrija (PGI), Katalikų vyskupų konferencija (KWI), Indonezijos Evangelikalų Bažnyčių ir institucijų sąjunga, Indonezijos Sekmininkų Bažnyčių sąjunga, Indonezijos Baptistų Bažnyčių sąjunga, Išgelbėjimo armija, Septintosios dienos adventininkai ir Ortodoksų Bažnyčia – reguliariai kas mėnesį susitinka. Iš pradžių susitikimai buvo skirti brolybei stiprinti, ilgainiui diskusijos pagilėjo sutelkiant dėmesį į klausimą, kokia turėtų būti krikščionių vieta Indonezijos pliuralistinėje ir sparčiai kintančioje visuomenėje. Drauge su Nacionaliniu maldos tinklu FUKRI organizavo maldos renginius, skirtus visuomenėje ir šalies gyvenime iššūkį keliančioms problemoms. FUKRI taip pat paminėjo Reformacijos 500-ąsias metines. Neseniai FUKRI aptarė Pasaulinės Bažnyčių tarybos, Popiežiškosios tarybos krikščionių vienybei skatinti ir Pasaulinės evangelikalų sąjungos parengtą dokumentą „Krikščionių liudijimas multi-religiniame pasaulyje: rekomendacija, kaip elgtis“. FUKRI nariai įvertino šį dokumentą kaip Indonezijos Bažnyčioms vertingą vadovą liudijant pliuralistinėje

visuomenėje. FUKRI įsipareigojo išplatinti šį dokumentą studijuoti savo bendruomenėse.

PAGRINDINĖS MALDOS UŽ KRIKŠČIONIŲ VIENYBĘ SAVAITĖS DATOS

1740 – Škotijoje atsirado sekmininis sąjūdis, turintis saitų su Šiaurės Amerika ir kvietęs atnaujinti tikėjimą. Jo žinia taip pat apėmė raginimą melstis už visas Bažnyčias ir išvien su jomis. Evangelikų pamokslininkas Jonathanas Edwardsas pakvietė švęsti Maldos bei pasninko už vienybę dieną, kad Bažnyčios iš naujo užsi-degtų troškimu kartu misionieriauti.

1820 – Jamesas Haldane'as Stewartas paskelbia „Pasiūlymus dėl visuotinės krikščionių vienybės Dvasios išliejimui“ (*Hints for the General Union of Christians for the Outpouring of the Spirit*).

1840 – Ignatiusas Spenceris, anglikonas, atsivertęs į Romos katalikybę, pasiūlo įsteigti Maldos už vienybę sąjungą.

1867 – Anglikonų vyskupų pirmojo susirinkimo Lambete nutarimų preambulėje pabrėžiama maldos už vienybę svarba. Jo svarba pabrėžta ir kituose susirinkimuose.

1894 – Popiežius Leonas XIII įvairiuose dokumentuose ragina praktikuoti Maldos už vienybę aštuondienį Sekminių kontekste.

1902 – Konstantinopolio ekumeninis patriarchas Joachimasis III enciklikoje ir sinodiniame laiške *Lettera irenica* kvietė melstis už krikščionių vienybę.

1908 – Paulas Watsonas įsteigia ir pirmąkart Graymoore (Niujorkas) sausio 18–25 d. švenčia Maldos už vienybę aštuodienį, tikėdamasis, jog tai taps visuotine praktika.

1926 – Tikėjimo ir konstitucijos sąjūdis pradeda publikuoti *Pasiūlymus dėl Maldos už krikščionių vienybę aštuodienio*.

1935 – Abatas Paulis Couturier Prancūzijoje ragina švęsti Maldos už krikščionių vienybę visuotinę savaitę, grįstą malda už „Kristaus trokštą vienybę jo panorėtomis priemonėmis“.

1958 – Liono Ekumeninis krikščionių vienybės centras (Prancūzija), bendradarbiaudamas su Bažnyčių ekumeninės tarybos Tikėjimo ir konstitucijos komisija, pradeda rengti medžiagą Maldos savaitėi.

1964 – Jeruzalėje popiežius Paulius VI ir patriarchas Atenagoras I drauge meldžiasi Jėzaus malda, kad „visi būtų viena“ (Jn 17, 21).

1964 – Vatikano II Susirinkimo dekretu dėl ekumenizmo pabrėžiama, kad malda yra ekumeninio sąjūdžio siela, ir raginama švęsti Maldos savaitę.

1966 – Bažnyčių ekumeninės tarybos Tikėjimo ir konstitucijos komisija ir Sekretoriatas krikščionių vienybei skatinti (dabar Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti) nusprendžia bendromis jėgomis kasmet rengti oficialius tekstus Maldos savaitei.

1968 – Maldos savaitė pirmą kartą švenčiama remiantis tekstu, kurį bendromis jėgomis parengė Tikėjimo ir konstitucijos komisija ir Sekretoriatas krikščionių vienybei skatinti (dabar Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti).

1974 – Maldos už vienybę savaitė pirmą kartą švenčiama remiantis tekstais, parengtais vietinės ekumeninės grupės – Australijos; tekstai vėliau pateikti Tikėjimo ir konstitucijos komisijai ir Sekretariatui krikščionių vienybei skatinti (dabar Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti).

1988 – Maldos už krikščionių vienybę savaitė skirta

medžiaga panaudojama iškilmėse steigiant Malaizijos krikščionių federaciją, vienijančią pagrindines krikščionių konfesijas šioje šalyje.

1996–1996 m. tekstai parengti dalyvaujant dviem ekumeninėms pasauliečių organizacijoms – Krikščioniškajai jaunų vyrų asociacijai ir Krikščioniškajai jaunų moterų organizacijai.

2004 – Pasiekiamas sutarimas, daug prisėdėjęs prie bendradarbiavimo stiprinimo: Tikėjimo ir konstitucijos komisija (Bažnyčių ekumeninė taryba) ir Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti (Katalikų Bažnyčia) medžiagą Maldos už vienybę savaitė anglų ir prancūzų kalbomis nuo šiol spausdins ir rengs kartu ir vienu formatu.

2008 – Visame pasaulyje įvairiais renginiais švenčiamos Maldos už krikščionių vienybę šimtosios metinės. Jos tema „Be paliovos melskitės!“ (1 Ts 5, 17) išreiškiamas džiaugsmas dėl šimtą metų trunkančios bendros maldos ir per tą laiką pasiektų rezultatų.

2010 – Edinburge ir visame pasaulyje įvairiais renginiais paminimas Edinburgo konferencijos dėl misinieriavimo pirmasis šimtmetis. Ši data ženklina šiuolaikinio ekumeninio sąjūdžio pradžią.

Nauji leidiniai

Brant Pitre. Jėzus ir žydiškos Eucharistijos šaknys: Paskutinės vakarienės slėpiniai. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2018. – 264 p.

„Knygoje į Eucharistijos slėpinį žvelgiama per I a. žydų tikėjimą, vadinasi, paties Jėzaus, jo mokinių ir visos žydiškosios to laikotarpio aplinkos akimis. Remiantis bibliniais raštais bei kitais žydų tikėjimo paveldo liudijimais, čia plėtojamas įtaigus ir argumentuotas diskursas apie žydų Pesacho ir krikščionims lemiamo Jėzaus Pesacho – naujojo Perėjimo – sąsajas. Eucharistiją besąlygiškai susiejus su naujuoju Pesachu, skaitytojas išvedamas ne tik į gilesnio šio tikėjimo slėpinio pažinimo kelią, bet gauna ir reikšmingą tokios kelionės pamoką, kad tikėjimas nėra „iš dangaus nukritusių“ abstrakčių idėjų darinys. Pasirodo, tikėjimo dalykų nesuvokiamumas protu neprieštarauja proto pastangoms suprasti tai, kuo tikima.“

Dr. Ingrida Gudauskienė

Ulrich L. Lehner. Katalikų Apšvieta. Pamiršta pasaulinio judėjimo istorija. – Kaunas: Vox altera, 2018. – 280 p. / Serija: *Siekiantiems begalybės*.

„Man buvo sakoma, kad katalikai netiki mokslu, yra prietaringi ir kad niekada nebuvo dideli demokratijos rėmėjai. Neva Katalikų Bažnyčia pavergė moteris, o jos misionieriai prisidėjo prie Amerikos vietinių tautų sunaikinimo. Tai, kad mano išsilavinę kolegos laikosi tokių paviršutiniškų pažiūrų, įtikino mane, jog būtina papasakoti pamirštą katalikų Apšvietos istoriją. Dar gerokai prieš popiežių Pranciškų egzistavo plačiai žvelgianti katalikybė, atvira dialogui su pažangiausiomis mąstymo pakraipomis.“

Ulrich L. Lehner

Joseph Ratzinger – Benediktas XVI

Malonė ir pašaukimas – neatšaukiami* **Pastabos dėl traktato *De Iudaeis***

Kardinolo Kurto Kocho palydimasis žodis

Susirinkimo tėvų bemaž vieningai priimta Vatikano II Susirinkimo deklaracija apie Bažnyčios santykius su nekrikščionių religijomis *Nostra aetate*, kurios ketvirtas skyrius paskirtas judaizmui, palaimintojo popiežiaus Pauliaus VI paskelbta 1965 m. lapkričio 28 d. Susirinkimo konsultantas Josephas Ratzingeris, galvoje turėdamas pirmiausia ketvirtą straipsnį, anuomet pareiškė, jog Bažnyčios ir Izraelio santykių plotmėje atverstas „naujas abipusių ryšių knygos puslapis“ (*Die letzte Sitzungsperiode des Konzils*, Köln 1966, 68). *Nostra aetate* paskelbimo 50-ųjų metinių proga Vatikano Religinių santykių su judaizmu komisija paskelbė naują dokumentą „Juk Dievo malonės dovanos ir pašaukimas – neatšaukiami (Rom 11, 29)“. Šis dokumentas buvo paviešintas siekiant suteikti „išeities tašką tolesniam teologiniam apmąstymui, idant būtų praturtintas bei suintensyvinamas teologinis žydų ir katalikų dialogo matmuo“.

Popiežius emeritas Benediktas XVI maloniai atsiliepė į šį kvietimą ir parašė išsamias „Pastabas dėl traktato *De Iudaeis*“. Šios pastabos, tiesa, nebuvo skirtos viešumenei. Popiežius emeritas Benediktas XVI įteikė jas man, Vatikano komisijos pirmininkui, asmeniniam naudojimuisi, kai praėjusį rudenį jį vėl kartą aplankiau. Nuodugniai išstudijavęs tekstą, padariau išvadą, kad tie teologiniai apmąstymai turėtų būti įtraukti į būsimą Bažnyčios ir Izraelio pokalbį. Todėl popiežiaus emerito Benedikto XVI paprašiau leisti jo tekstą paskelbti žurnale *Communio*. Esu dėkingas, kad man pavyko įtikinti Benediktą XVI tam pritarti. Mat jo apmąstymai yra svarbus atsakas į Vatikano komisijos kvietimą pagilinti teologinį Katalikų Bažnyčios ir judaizmo dialogą, kuris visada rūpėjo Josephui Ratzingeriui – popiežiui Benediktui XVI. Esu įsitikinęs, kad pateikiamas indėlis praturtins katalikų ir žydų pokalbį.

*Versta iš: Joseph Ratzinger – Benedikt XVI. *GNADE UN BERUFUNG OHNE REUE. Anmerkungen zum Traktat „De Iudaeis“*. Internationale katholische Zeitschrift *Communio*, Juli/August 2018. Publikuojama maloniai leidus žurnalo redakcijai.

I. Žydų ir krikščionių dialogo teologinė reikšmė

Nuo Aušvico akivaizdu, jog Bažnyčia turi iš naujo apmąstyti judaizmo esmės klausimą. Pirmų pamatinių gairių savo deklaracijoje *Nostra aetate* pateikė Vatikano II Susirinkimas. Tačiau iš pradžių, žinoma, būtina patikslinti, apie ką traktate apie žydus kalbama. Pagrįstai daugelio giriama Franzo Mussnerio knyga šia tema iš esmės yra knyga apie išliekamą teigiamą Senojo Testamento reikšmę. Šitai neabejotinai labai svarbu, tačiau mūsų temos *De Iudaeis* neatitinka. Mat sąvoka „judaizmas“ nusakomas ne Senasis Testamentas, kuris iš esmės bendras žydams ir krikščionims. Istorijoje esama dviejų atsakų į šventyklos sugriovimą ir naują, radikalią Izraelio tremtį – judaizmas ir krikščionybė. Tiesa, Izraeliui jau nekart buvo tekę išgyventi sugriautos šventyklos ir išblaškymo situaciją, tačiau žydai kas kart galėdavo puoselėti sugrįžimo į Pažadėtąją žemę ir šventyklos atstatymo viltį. Konkrečiomis aplinkybėmis po šventyklos sugriovimo 70 m. po Kr. ir galutinai žlugus Bar Kochbos sukilimui buvo kitaip. Reikėjo nusiteikti, kad tomis aplinkybėmis šventyklos sugriovimo ir Izraelio išblaškymo laikotarpis truks labai ilgai, o ilgainiui galop vis labiau aiškėjo, jog šventyklos ir jos kulto atkurti nebepavyks, net jei politinė situacija šitai ir leistų. Be to, žydų atžvilgiu svarbu ir tai, kad nuo pat pradžių į sugriovimą bei išblaškymą būta atsako, teigusio, jog tokia susidariusi situacija yra galutinė ir, remiantis Izraelio tikėjimu, lauktina: tai – reakcija krikščionių, kurie iš pradžių nebuvo visiškai atsiskyrę nuo judaizmo, bet tvirtino savo tikėjimu išlaiką tęstinumą su Izraeliu. Kaip žinome, tokį atsaką priėmė tik mažesnioji Izraelio dalis, o didžioji, jį atmetusi, ieškojo kitokio sprendimo. Abu keliai nuo pradžių nebuvo aiškiai vienas nuo kito persiskyrę ir rutuliojosi tarpusavyje diskutuodami.

Įkandin Jėzaus iš Nazareto žinios, gyvenimo, kančios ir kryžiaus atsiradusi bendruomenė, kaip liudija Apaštalų darbai, iš pradžių savo keliu žengė Izraelio viduje. Bet ilgainiui savo skelbimą pamažu išplėtė į graikų erdves ir beregint sukonfliktavo su Izraeliu. Iškalbinga šio proceso atžvilgiu yra Apaštalų darbų pabaiga: anot jos, Paulius Romoje dar kartą pamėgino užkalbinti žydus bei įtikinti juos Rašto aiškinimu remiantis Jėzaus įvykiu, bet sulaukė atmetimo, kurį išpranašautą atrado Iz 6, 9–10. Net jei čia abiejų bendruomenių atsiskyrimo procesas atrodo užbaigtas, kitur jis neabejotinai truko daug ilgiau abiem šalims tęsiant dialogą bei, nors ir ginčijantis, tebesilaikant, kaip ir anksčiau, drauge.

Krikščionių bendruomenė savo tapatybę išreiškė Naujojo Testamento raštuose, iš esmės atsiradusiuose I a. antrojoje pusėje. Bet dar praslinko nemenkai laiko,

kol jie suaugo į vieną kanoną, kuris yra autoritetingas krikščioniškosios tapatybės dokumentas. Tačiau šie raštai nėra visiškai savarankiški, jie ištiesai susiję su „Senuoju Testamentu“, tai yra su Izraelio Biblija. Jais siekiama autentiškai aiškinti Senojo Testamento raštus su Jėzumi susijusių įvykių šviesoje. Tad krikščioniškąjį kanoną iš esmės sudaro dvi dalys – „Senasis Testamentas“, Izraelio ir dabar judaizmo raštai, ir „Naujasis Testamentas“, pateikiantis būdą, kaip autentiškai aiškinti Senąjį Testamentą remiantis Jėzumi. Tad Senojo Testamento raštai abiem bendruomenėms lieka bendri, nors ir kiekvienos skirtingai aiškinami. Be to, šalia hebrajiškosios Biblijos ir drauge su ja krikščionys kanonine faktiškai taip pat pripažįsta maždaug III a. pr. Kr. atsiradusį Senojo Testamento knygų graikiškąjį vertimą, vadinamąjį Septuagintą. Šiuo atžvilgiu krikščionių kanonas platesnis nei žydų. Negana to, tarp Septuagintos ir hebrajiškojo teksto yra iš dalies gana reikšmingų neatitikimų. Vienam nuo kito laipsniško atsiskyrimo laikotarpiu judaizmas savo ruožtu suteikė galutinį pavidalą hebrajiškam tekstui. Be to, pirmaisiais amžiais po Kristaus Mišnoje ir Talmude jis autoritetingai suformulavo šventųjų raštų skaitymo būdą. Bet visa tai nekeičia to, kad šventoji knyga abiem pusėms yra bendra.

Tiesa, II a. antrojoje pusėje Markionas ir jo sąjūdis mėgino šią vienybę sugriauti taip, kad judaizmas ir krikščionybė taptų dvi viena kitai priešingos religijos. Vadovaudamasis tokiu požiūriu, Markionas sukūrė Naujojo Testamento kanoną, griežtai prieštaraujantį Izraelio Biblijai. Izraelio Dievas (Senasis Testamentas) ir Jėzaus Kristaus Dievas (Naujasis Testamentas) yra dvi skirtingos, viena kitai priešiškos dievybės. Senojo Testamento Dievas esąs negailestingo teisingumo Dievas, Jėzaus Kristaus Dievas – gailestingumo ir meilės Dievas. Atsižvelgdamas į tai, Naujojo Testamento kanoną Markionas suformavo vien iš Luko evangelijos ir dešimties Pauliaus laišku, kurie savo ruožtu turėjo būti apdoroti, kad atitiktų tikslą. Markionas jau po neilgos savo veiklos Romoje buvo atskirtas nuo Bažnyčios, o jo religija atmesta kaip nepriklausanti krikščionybei. Tačiau markionybės pagunda tebegyvuoja ir tam tikrose Bažnyčios istorijos situacijose vis išnyra į paviršių.

Čia užfiksuokime, kad judaizmas ir krikščionybė sunikame plėtojimosi procese atsiskyrė ir išsirutuliojo į dvi atskiras bendruomenes, kurios, nepaisant autoritetingų raštų, kuriuose suformuluota kiekvienos iš jų savita tapatybė, vis dėlto lieka viena su kita susijusios dėl bendro pagrindo – „Senojo Testamento“ kaip jų bendros Biblijos.

Dabar iškyla klausimas, kaip abi atsiskyrusios ir sykiu dėl bendros Biblijos susijusios bendruomenės viena kitą vertina: atsiranda traktatas *De Iudaeis*, dažnai va-

dintas *Adversus Iudaeos* ir neretai buvęs poleminės pakraipos. Neigiami žydų vertinimai, taip pat atspindintys politines ir socialines bendrabūvio problemas, yra žinomi. Tai nuolat skatindavo išpuolius prieš žydus. Kita vertus, Romos Bažnyčia, kaip matėme, II amžiuje atmesdama Markioną, aiškiai parodė, kad krikščionys ir žydai garbina tą patį Dievą, o Izraelio šventosios knygos sykiu yra ir krikščionybės šventosios knygos. Abraomo tikėjimas yra ir krikščionių tikėjimas, Abromas ir jiems yra „tikėjimo tėvas“.

Žinoma, nuo tokio pamatinio bendrumo neatsiejamas ir aiškinimų priešingumas:

1) Žydams akivaizdu, kad Jėzus nėra Mesijas, ir todėl krikščionys nepagrįstai apeliuoja į jų Bibliją – „Senąjį Testamentą“. Jų pagrindinis argumentas yra toks: Mesijas atneša taiką. Kristus pasauliui taikos neatnešė.

2) Krikščionys į tai atsako, kad, sugriovus šventyklą 70 m. po Kr. ir Izraeliui atsidūrus diasporiškoje situacijoje, kurios pabaigos nesimatė, Raštas, „Senasis Testamentas“, turėjo būti aiškinamas naujaip, juo nebebuvo galima gyventi ir jo suprasti taip, kaip ligi tol. Savo ištara apie sugriautiną bei per tris dienas vėl atstatysimą šventyklą Jėzus šventyklos sugriovimo įvykiui užbėgo už akių ir paskelbė naują Dievo garbinimo formą. To garbinimo šerdis turėjo būti jo kūno atidavimas, suteikiantis Sinajaus sandorai galutinį pavidalą ir paverčiantis ją nauja sandora. Šitai išplėsta sandora sykiu apimtų visus tikinčiuosius, ir per tai galutinai būtų įprasminas ir žemės pažadas.

Krikščionims nuo tada akivaizdu, kad Jėzaus Kristaus žinia, mirtis ir prisikėlimas reiškia paties Dievo įgyvendintą laiko pervartą ir todėl šventųjų knygų aiškinimas remiantis Jėzumi Kristumi yra tarsi įteisintas Dievo.

Senasis Testamentas tradiciškai skirstomas į tris knygų rūšis: tai *Tora* (Įstatymas), *Nebiim* (Pranašai) ir *Ketubim* (Išminties knygos ir Psalmės). Judaizme labiausiai akcentuojama Tora, o likusios knygos, išskyrus Psalmes, pirmiausia Pranašų knygos, laikomos antraeilės reikšmės. Tuo metu krikščionių perspektyva kitokia. Visas Senasis Testamentas dabar suvokiamas kaip pranašystė, kaip *sacramentum futuri*: pranašystė iš esmės yra ir penkios Mozės knygos. Tai reiškia Senojo Testamento dinamizaciją: jo tekstai, kaip tokie, skaitytini ne statiškai, bet laikytini judėjimu priekin Kristaus link. Bažnyčios praktikoje iš to išsirutuliojo konkretus svorių pasiskirstymas: Išminties knygos yra moralinio mokymo katechumenate ir apskritai krikščionių gyvenime pagrindas, Tora ir Pranašai skaitytini kaip išankstinė krikščionijai. Psalmės tampa didžiuoju Bažnyčios maldynu.

Jų autoriumi tradiciškai laikomas Dovydas. Tačiau krikščionims tikrasis Dovydas ir todėl psalmių maldininkas yra Jėzus Kristus. Psalmes skaitome remdamiesi juo ir su juo.

Pirminė istorinė tekstų prasmė taip nepanaikinama, bet turi būti peržengta. Iškalbingos šiuo atžvilgiu yra abi pirmosios garsiojo diptiko apie keturias Rašto prasmes eilutės: *Littera facta docet. Quid credas allegoria. Moralis quid agas. Quo tendas anagogia*.

Tačiau jau Grigaliaus Didžiojo mokyme išryškėja slinktis: „alegorija“, kristologinis visų raštų skaitymas tampa mažiau reikšmingas, o į pirmą planą vis labiau išeina moralinė prasmė. Tomo Akviniečio teologijos sampratoje alegorijai esmingai nuvertėjus (argumentuojant vartotina vien žodinė prasmė) ir krikščioniškosios moralės pagrindu faktiškai tapus Aristotelio Nikomacho etikai, aiškiai iškylo pavojus prarasti viso Senojo Testamento prasmingumą.

II. Naujas požiūris į problemą Vatikano II Susirinkime

Krikščionybės santykis su judaizmu esmingai suformuluotas Vatikano II Susirinkimo deklaracijos apie Bažnyčios santykius su nekrikščionių religijomis 4-ajame skyriuje. Atmetamos istorinės klaidos ir suformuluojamas tikrai autentiškas krikščioniškosios tradicijos judaizmo atžvilgiu turinys, kuriuo pateikiamas galiojantis kriterijus naujam traktato *De Iudaeis* suvokimui.

2015 m. Religinių santykių su judaizmu komisija paskelbė „Teologinių problemų katalikų ir žydų santykių plotmėje apmąstymus *Nostra aetate* 50-ojo jubiliejaus proga“, kur autoritetingai apibendrinama ligšiolinė raida. Remiantis šia apžvalga, po Susirinkimo išplėtotą naują požiūrį į judaizmą galima apibendrinti dviem ištatomis:

1) „Substitucijos teorija“, iki šiol lėmusi teologinį mąstymą šiuo klausimu, atmestina. Ji teigia, kad Izraelis, atmetęs Jėzų Kristų, liovėsi buvęs Dievo pažadų nešėjas ir dabar tegali būti vadinamas tauta, „kuri ligi tol buvo išrinkta“ (Žmonijos pasiaukojimo Švč. Jėzaus Širdžiai malda).

2) Veikiau teisinga kalbėti apie niekada nenutrauktą sandorą, kaip imta elgtis po Susirinkimo remiantis *Rom* 9–11.

Abi tezės – tai, kad Bažnyčia substituciškai Izraelio nepakeičia, ir tai, kad sandora niekada nebuvo nenutraukta, – iš esmės yra teisingos, bet daugeliu atžvilgiu netikslios ir toliau kritiškai apmąstytinos.

Pirmiausia reikia konstatuoti, kad „substitucijos teorijos“, kaip tokios, iki Susirinkimo nebuvo: nė viename iš trijų *Lexikon für Theologie und Kirche* leidime (Buchberger – Rahner – Kasper) antraštinio žodžio „substitucijos teorija“ nėra, lygiai kaip ir evangelikų žinynuose, pavyzdžiui, RGG³. Tačiau *Kasper-LThK* antraštinių žodžių rodyklėje „substitucijos teorija“ išnyra – po antraštiniais žodžiais *Altes Testament II* (Breuning), *Izrael III* (Breuning) ir *Volk Gottes I* (W. Kraus).

Kaip nebūta „substitucijos teorijos“, lygiai taip teologijoje nevieningai suvokiama ir Izraelio padėtis išganyimo istorijoje po Kristaus. Vis dėlto tiesa yra tai, jog mintis apie Izraelio atmetimą, paremta tokiais tektais kaip palyginimas apie vynuogyno nuomininkus (*Mk* 12, 1–11) arba apie pokylį, į kurį pakviestieji neateina ir yra pakeičiami kitais, daugiausia lėmė Izraelio funkcijos dabartinėje išganyimo istorijoje įsivaizdavimą.

Kita vertus, liko aišku, kad Izraelis ir judaizmas visada išlaikė ypatingą vietą ir nepaniro tiesiog į likusių religijų pasaulį. Kelią minčiai apie tokį visišką Izraelio išbraukimą iš pažado visada užkirsdavo pirmiausia du aspektai:

1) Izraelis nenuginčijamai ir toliau yra Šventojo Rašto savininkas. Tiesa, Antrajame laiške korintiečiams sakoma, jog skaitant Raštą Izraelio širdis yra uždengta gaubtuvo, kuris nukrinta tik atsigręžus į Viešpatį Jėzų Kristų (*2 Kor* 3, 15 ir t.). Nepaisant to, tiesa lieka ir tai, kad šventieji raštai jo rankose yra Dievo apreiškimas. Bažnyčios tėvai, kaip antai, Augustinas, pabrėždavo, jog Izraelis, kad paliudytų šventųjų raštų autentiškumą, neturįs dėtis priklausęs Bažnyčios bendruomenei.

2) Ne tik šventasis Pauliaus kalba apie tai, kad „bus išgelbėtas visas Izraelis“, bet ir Apreiškime šventajam Jonui nurodomos dvi išgelbėtųjų grupės: 144 000 iš dvylikos Izraelio genčių, kitais žodžiais šitaip išreiškiama tai, ką Paulius norėjo pasakyti žodžiais „visas Izraelis“, ir, be to, „milžiniška minia, kurios niekas negalėjo suskaičiuoti“ (*Apr* 7, 9), žyminti išgelbėtą pagonių pasaulį. Naujojo Testamento tradicijos požiūriu tokia eschatologinė perspektyva nėra kažkada pabaigoje po daugelio tūkstantmečių įvyksiantis dalykas. „Tai, kas eschatologiška“, jau kažkaip yra ir dabartis.

Turėdama priešais akis šiuos du aspektus, Bažnyčia aiškiai suvokė, kad judaizmas netapo viena religija tarp kitų: jo situacija yra ypatinga ir todėl Bažnyčiai būtina jį pripažinti kaip tokį. Tuo remiantis Viduramžiais išsirutuliojo mintis, kad popiežiui tenka dvejopos apsaugos pareiga: jis, viena vertus, turįs ginti krikščionis nuo žydų, bet privalęs apsaugoti ir žydus.

Tad Viduramžių pasaulyje jie vieninteliai greta krikščionių galėjo egzistuoti kaip *religio licita*.

Tačiau substitucijos (pakeitimo) klausimas kyla ne tik apskritai Izraelio, kaip tokio, atžvilgiu, bet ir konkrečiai išsiskaido į pavienius elementus, kuriais reiškiasi išrinktumas. Tai kulto įstatymai, išvien su šventyklos kultu apimantys Izraelio didžiąsias šventes (1); individualiems izraelitams taikomi kulto įstatymai: šabas, apipjaustymas, valgio priesakai, potvarkiai dėl švarumo (2); teisiniai ir moraliniai Toros įsakai (3); Mesijas (4); krašto pažadas (5). Atsispiriant nuo to, galima artintis ir prie klausimo dėl sandoros.

III. „Substitucijos“ klausimas

Tad pirma aptarkime esminius pažado elementus, kuriems galima taikyti „substitucijos“ sąvoką. Po to imsimės sandoros klausimo.

1) Šventyklos kultas

Ką reiškia „ne“ Toroje reglamentuotam šventyklos kultui? Klausime labai konkrečiai: ar Eucharistija pakeičia kulto auką, ar pastaroji, kaip tokia, išlieka būtina? Manau, kad čia tampa aišku, jog nediferencijuotą „ne“ „substitucijos teorijai“ grindžiantis statiškas požiūris į įstatymą ir pažadą šioje vietoje neišvengiamai pralaužiamas. Kulto klausimu Izraeliui nuo pat pradžių aiškiai būdinga dialektika tarp kulto kritikos ir ištikimybės kulto įsakams. Šiuo atžvilgiu norėčiau atkreipti dėmesį į mano knygos „Liturgijos dvasia. Įvadas“ pirmos dalies trečią skyrį. Kulto kritiką aptinkame tokiuose tekstuose kaip 1 Sam 15, 22; Oz 6, 6; Am 5, 21–27 ir taip toliau. Tačiau tuo metu, kai kulto kritika helenistinėje erdvėje vis labiau skatino visiškai atmesti kultinį aukojimą ir konkrečią išraišką įgijo minties apie dvasinę auką pavidalu, Izraelyje visada išliko suvokimas, kad grynai dvasinės aukos nepakanka. Nurodau du tekstus: Dan 3, 37–43 ir Ps 51, 19 ir t.

Psalmės 18 eilutėje ir toliau aiškiai pasakoma: „Juk aukomis tu nesigėri <...>. Tikra auka Dievui yra sugrudusi širdis.“ Bet tada 20 eilutėje ir t. netikėtai eina prašymas ir pranašystė: „Tebūna atstatytos Jeruzalės sienos. Tada tau patiks teisios aukos, – deginamosios atnašos ir deginamosios aukos.“ Pasak šiuolaikinių aiškintojų, pabaigoje čia vėl pridurti ankstesnėje eilutėje paneigti konservatyvūs elementai. Tarp abiejų eilučių grupių ištis esama tam tikro prieštaravimo. Iš to, kad paskutinė eilutė neabejotinai priklauso kanono tekstui, aiškėja, jog vien dvasinės aukos nepakanka. Tą patį liudija ir minėtas Danielio knygos tekstas.

Krikščionių akimis, Jėzaus visiškai savęs atidavimas mirtyje ant kryžiaus reiškia tikrai Dievu remiantis galimą ir sykiu būtiną abiejų požiūrių sintezę: kūniškas Viešpats visas atiduoda save už mus. Jo auka apima kūną, visą realų fizinį pasaulį. Bet šis yra įimtas į Jėzaus Kristaus „aš“ ir per tai pakeltas į tai, kas asmeniškai. Tad krikščionims aišku, jog visas ligtolinis kultas yra prasmingas ir įvykdomas tik tada, kai yra artėjama prie Jėzaus Kristaus aukos. Visa yra prasminga Jame, į kurį kultas visada kreipia. Tad iš tikrųjų yra ne „substitucija“, bet keliavimas, kuris galop tampa vienintele tikrove ir lemia neišvengiamą gyvūnų aukojimo išnykimą jo vietą užimant („substitucija“) Eucharistijai.

Taip statišką požiūrį į substituciją ar nesubstituciją pakeičia dinamiška visos išganymo istorijos, kuri iš naujo suvienijama Kristuje tartum galvoje (plg. Ef 1, 10), traktuotė.

2) Kulto įstatymai

Kultų įstatymų, susijusių su individualiais asmenimis, sritį (apipjaustymas, šabas ir t. t.) lydi, pirmiausia Pauliaus laiškuose, ginčas dėl krikščionių laisvės nuo Įstatymo. Šiandien akivaizdu, viena vertus, kad šie potvarkiai buvo skirti išblaškyto po pasaulio tautos Izraelio tapatybei išsaugoti ir, antra, kad jų saistomumo panaikinimas buvo pasaulinės krikščionijos atsiradimo iš pagonių sąlyga. Šiuo atžvilgiu šie klausimai nuo Izraelio ir Bažnyčios persiskyrimo abiem pusėms nebėra problema. Apie tai, kad tarpkonfesinėje polemikoje nuo XVI a. protestantai katalikams prikiša, esą šie savo sekmadienio įsakymu, penktadienio įsakymu ir t. t. tarp krikščionių naujaip atgaivino senus įstatymus (senas normas „pakeitė“ naujomis), čia nebėra reikalo kalbėti.

3) Teisė ir moralė

O dėl Toros teisinių ir moralinių įsakų, tai ir tarp žydų konkreti teisės raida liudija, kad vadinamosios kazuistinės teisės modeliai pavaldūs plėtotei. Šiuo atžvilgiu žydams ir krikščionims nėra dėl ko nesutarti.

Tačiau kalbant apie moralinį mokymą, kurio esmė išreikšta Dekaloge, jo atžvilgiu galioja tai, ką Viešpats po Kalno pamokslo sako Mt 5, 17–20, būtent, kad tas mokymas ir toliau galioja, nors naujose situacijose ir reikia jį skaityti naujaip. Tačiau tas naujas skaitymas yra ne panaikinimas ir ne substitucija, bet pagilinimas galiojamumui nekintant. Čia ištis nėra jokios substitucijos.

Keista, bet ir šiandien kaip tik čia daugelis įžiūri substituciją: aštuoni palaiminimai neva pakeičia įsakymus, o Kalno pamokslas – visą Senojo Testamento moralę. Dėl

viso klausimo norėčiau nurodyti mano knygos „Jėzus iš Nazareto“ pirmo tomo ketvirtą skyrį. Klaidingo supratimo, kad čia, nurodant krikščioniškojo gyvenimo pagrindus, įvyko radikali substitucija, priežastis yra neteisingai suprantamas paulinizmas. Tačiau iš Pauliaus raštijos visiškai aišku, kad Senosios Sandomoros moralinis mokymas, apibendrintas dvejopu meilės įsakymu, krikščionims tebegalioja, nors ir naujame meilės ir buvimo mylimam Jėzaus Kristaus kontekste. Paulius čia 1) ir 3) punktus sujungia į vieną, ir tai tikrai yra krikščioniškoji naujybė: nukryžiuotasis Kristus prisiėmė visą mūsų kaltę. Izraelyje Sutaikinimo dienos auka ir kasdienės permaldavimo aukos buvo skirtos sugriebti ir panaikinti visą pasaulio neteisybę. Gyvūnų aukos tegalėjo būti judesys iš tikrųjų sutaikinamosios galios linkme.

Ši įveika dabar yra visą pasaulio kančią ir kaltę savinįjantis žmogumi tapęs Dievo Sūnus. Buvimas suvienytam su jo mirtimi Krikšto galia krikščioniui reiškia saugų buvimą atlaidžioje Dievo meilėje. Bet tai nereiškia, kad jo paties gyvenimas dabar bereikšmis ir moralinis mokymas jam nebegalioja. Priešingai, tai reiškia, kad juo galima ir reikia gyventi naujaip šioje vienybės su Kristumi vidinėje meilės laisvėje.

Ginčas dėl pauliškiosios krikščionybės, žinoma, tęsis ir toliau, tačiau, manau, reikia iš naujo aiškiai įsisąmoninti, jog moralinis mokymas Senojoje ir Naujojoje Sandomoroje yra toks pat ir čia negali būti jokios „substitucijos“.

4) Mesijas

Tikrasis žydų ir krikščionių ginčo objektas buvo ir išlieka Jėzaus mesijiškumas. Nors tai ir toliau žymės abiejų kelių skirtį, nauji Senojo Testamento tyrimai vis dėlto atvėrė ir naujų dialogo galimybių. Didžiųjų Izraelio vilties ištarų (*Pr* 49, 10; *Sk* 24, 17; *Sam* 7, 12–16; *Ps* 89, 20–46; *Am* 9, 14 ir t.; *Iz* 7, 10–17; 9, 1–6; 11, 1–9; *Mch* 5, 1–5; *Ag* 2, 20–23; *Zch* 4, 8–14 ir įvairūs psalmių tekstai) perdatavimai ir peraiškinimai naujoje egzegezėje liudija vilties daugiabalsiškumą bei daugialypiškumą, kur konkretus politinis naujojo Dovydo – „Mesijo-Karaliaus“ – pavidalas tėra viena vilties forma tarp kitų. *Visas* Senasis Testamentas yra vilties knyga. Tačiau sykiu tiesa ir tai, kad ta viltis išreiškiama kintančiais pavidalais. Be to, viltis vis menčiau kreipia į žemišką bei politinę galią, o į pirmą planą vis labiau išeina kančios kaip vilties esminio elemento reikšmė.

Naujojo Testamento liudijimai apie Jėzų aiškiai rodo, kad jis Mesijo titulo ir su tuo susijusių vaizdinių atžvilgiu laikėsi kritiškai. Tai, pavyzdžiui, liudija Jėzaus pastaba apie Kristaus dovydiškąją sūnystę 110-osios

psalmės pabaigoje. Jėzus ten primena, kad Rašto aiškintojai Mesiją vaizduoja kaip Dovydo sūnų. Tačiau psalmėje Mesijas pasirodęs ne kaip Dovydo sūnus, bet kaip jo Viešpats (*Mk* 12, 35 ir t.). Tačiau ir kristalizuojantis išpažinimui tarp mokinių, tuomet, kai Kristaus-Mesijo titulas taikomas Jėzui, Jėzus šiame titule slypinčius vaizdinius išsyk papildo bei pataiso katecheze apie Išganytojo kančią (plg. *Mk* 8, 27–33; *Mt* 16, 13–23). Mokydamas jis pats tęsia ne dovydiškąją tradiciją, bet daugiausia laikosi Danielio suformuluoto vilties pavidalo, išreiškiamo Žmogaus Sūnaus figūra. Apskritai jam svarbiausia yra kančios, pakaitinės kančios bei mirties, permaldavimo mintis. Esminė jam kenčiančio Dievo Tarno, išganyto per kančią idėja: Išganytojo paveikslas, kurio jis laikosi, lemia Izaijo giesmės apie Dievo Tarną ir Zacharijo slėpiningi kančios regėjimai. Šiais tekstaais reiškiasi Izraelio tikėjimo patirtys tremties ir helenistinio persekiojimo laikotarpiu. Jie atspindi esminius Dievo kelionės su savo tauta Jėzaus iš Nazareto link etapus. Tačiau į Jėzaus misiją kreipia ir Mozė, užsistojantis savo tautą bei siūlantis savo paties pakaitinę mirtį. Peteris Kuhnas savo reikšmingoje studijoje *Gottes Selbsterniedrigung in der Theologie der Rabbinen* (=StANT 17, München 1968, 13, Text 1) parodė, kad ir judaizmui nesvetima Dievo nusižeminimo, negana to, kančios mintis ir kad esama reikšmingų priartėjimų prie Senojo Testamento išganyto vilties krikščioniškojo aiškinimo, net jei, žinoma, skirtumų ir lieka.

Žydų ir krikščionių debatuose Viduramžiais žydai kaip savo mesijinės vilties šerdį paprastai dažnai cituodavo *Iz* 2, 2–5 (*Mch* 4, 1–5). Pretendentas į Mesiją turįs patvirtinti save tų žodžių išsipildymu: „Taip jis išspręs ginčus tarp tautų, nuspręs daugelio žmonių bylas; jie perkals savo kalavijus į arklus, o ietis – į genklį medžiams genėti. Viena tauta nebekels kalavijo prieš kitą, nebebus mokomasi kariauti“ (*Iz* 2, 4; *Mch* 4, 1–5). Akivaizdu, kad šie žodžiai neišpildyti ir išlieka ateities lūkesčiu.

Jėzus Izraelio pažadus skaitė vadovaudamasis platesne samprata, kur centrinė vieta buvo vis labiau skiriama Dievo kančiai šiame pasaulyje, tad ir teisiojo kančiai. Triumfo akcento stokojama ir jo skelbiamuose Dievo Karalystės vaizdiniuose: jie irgi paženklinti Dievo grūmimosi dėl žmonių ir su jais. Šiuo laiku Dievo Karalystės dirvoje raugės auga drauge su kviečiais ir nėra išraunamos. Dievo žvejybos tinkle pasitaiko gerų ir blogų žuvų. Dievo Karalystės raugas tik lėtai iš vidaus persmelkia pasaulį, kad jį pakeistų. Pokalbyje su Jėzumi mokiniai pakeliui į Emausą sužino, jog būtent kryžius turįs būti esminė Mesijo pavidalo šerdis. Mesijas pirmiausia mąstomas ne remiantis karališkąja Dovydo figūra. Jono evangelijoje, apibendrinant Jėzaus dialogą su žydais,

sykiu jau atspindintį būsimą dialogą tarp žydų ir krikščionių, pagrindinis Jėzaus ir per tai Izraelio vilties aiškino akcentas perkeliamas kitur: Jono požiūriu, esminė ištara apie Pažadėtąjį susijusi su Moze: „Viešpats, tavo Dievas, išugdys tau pranašą, kaip mane, iš tavo giminių. Jo turėsite klausyti“ (Ist 18, 15). Mozės atžvilgiu reikšminga tai, kad jį „Viešpats pažino veidas į veidą“ (Ist 34, 10). Pačioje Pakartoto Įstatymo knygoje pastebima, kad pažadas ligi šiol liko neišpildytas ir kad „niekad nuo tada Izraelyje nebeatsirado pranašas, panašus į Mozę, kurį Viešpats pažino veidas į veidą“ (Ist 34, 10). Kad šie žodžiai dabar išpildyti Jėzumi, Jonas programiškai pareiškia savo Evangelijos pirmame skyriuje: „Dievo niekas niekada nėra matęs, tiktai viengimis Sūnus – Dievas, Tėvo prieglobstyje esantis, mums jį atskleidė“ (Jn 1, 18; plg. 13, 25). Tad pirmu grybšniu galime pasakyti, kad Jėzus norėjo ne tiesiogiai atnešti naują taikos pasaulį, bet žmonėms, taip pat pagonims, parodyti Dievą ir atskleisti Jo troškimą tikrai atpirkti žmogų.

Jėzaus eschatologinės kalbos analizėje, kurią pateikiau antroje „Jėzus iš Nazareto“ knygoje, parodyčiau, kad, anot istorijos sampratos, būdingos Jėzui, tarp šventyklos sugriovimo ir pasaulio pabaigos ateis „pagonių laikas“. Jo trukmė iš pradžių laikyta trumpa, tačiau jis yra esminė Dievo istorijos su žmonėmis dalis. Net jei šis Dievo veikimo pasaulio atžvilgiu laikotarpis, kaip toks, tiesiogiai Senojo Testamento tekstuose neaptinkamas, jis vis dėlto atitinka Izraelio vilties skleidimąsi, vis ryškesnį vėlyvuojų laikotarpiu (Antrasis Izaijas, Zacharijas ir t. t.).

Šventasis Lukas pasakoja mums, kad prisikėlęs Jėzus du mokinius pakeliui į Emausą sykiu vedė vidiniu keliu. Jis drauge su jais tarsi perskaito Senąjį Testamentą naujaip. Taip jie išmoksta pažadus bei Izraelio viltis ir Mesiją suprasti visiškai naujoviškai. Atranda, jog knygoje kaip tik numatytas Nukryžiuotojo ir Prisikėlusiojo, slėpinčiai keliaujančio su mokiniiais, likimas. Jie išmoksta nauju būdu skaityti Senąjį Testamentą. Šiame tekste nusakytas krikščioniškojo tikėjimo pavidalo įgavimas pirmajame bei antrajame amžiuje ir per tai kelias, kurio reikia vis iš naujo ieškoti ir jį pasirinkti. Iš esmės nusakoma, koks pokalbis tarp žydų ir krikščionių turėjęs vykti ligi šiandien, bet, deja, vos suskambėdaves retomis akimirkomis.

Bažnyčios tėvams toks naujas istorijos skirstymas buvo gerai žinomas, kaip liudija istorijos kilimas pagal trijų dalių schemą *umbra – imago – veritas*. Bažnyčios laikas („pagonių laikas“) dar nėra atėjimas į atvirą *veritas* (= Iz 2 ir Mch 4). Tai vis dar *imago*, t. y. buvimas laikinybėje, net jei ir naujoje atvirybėje. Bernardas Klervietis šitai teisingai pavaizdavo kalbą apie dvikartį Kristaus

atėjimą performuluodamas į trikartį Viešpaties atėjimą ir Bažnyčios laiką pavadindamas *Adventus medius* („Jėzus iš Nazareto“, antra knyga).

Apibendrinami galime pasakyti, kad visa Jėzaus istorija Naujajame Testamente nuo pasakojimo apie gundymą iki istorijos apie mokinius iš Emauso rodo, jog Jėzaus laikas, „pagonių laikas“, yra ne kosminės pervartos metas, kai jau bus priimti galutiniai sprendimai tarp Dievo ir žmogaus, bet laisvės laikotarpis. Šiuo laiku Dievas susitinka su žmonėmis per Jėzaus Kristaus nukryžiuotą meilę, kad surinktų juos į Dievo Karalystę per laisvai ištariamą „taip“. Tai – laisvės metas, o tai reiškia ir laiką, kai blogis ir toliau turi galios. Dievo galia šiuo laiku yra kantrybės ir meilės galia, kurios atžvilgiu blogio galia išlieka veiksminga. Tai Dievo kantrybės, kuri mums neretai atrodo pernelyg didelė, laikas, meilės ir tiesos pergalių, bet sykiu ir pralaimėjimų laikas. Senoji Bažnyčia šio laiko esmę apibendrino ištara: „*Regnavit a ligno Deus*.“ Keliaudama, kaip mokiniai iš Emauso, drauge su Jėzumi, Bažnyčia vis mokosi kartu su juo skaityti ir per tai naujaip suprastai Senąjį Testamentą. Mokosi pažinti, jog būtent šitai yra išpranašauta apie „Mesiją“, ir, puoselėdama dialogą su žydais, vis privalo stengtis parodyti, kad visa tai „atitinka Raštus“. Todėl dvasinė teologija visada pabrėždavo, kad Bažnyčios laikas nereiškia atėjimo į rojų, bet visame pasaulyje atitinka Izraelio keturiasdešimtmetį Išėjimą. Tai – išlaisvinto žmogaus kelias. Kaip dykumoje Izraeliui nuolat reikėdavo priminti, kad jo keliaivimas per dykumą yra išlaisvinimo iš Egipto vergijos padarinys; kaip Izraelis keliaudamas vis panordavo sugrįžti į Egiptą, nepajėgė suvokti laisvės gėrio kaip gėrio, lygiai tas pat Išėjimo kelyje galioja ir krikščionijai: suvokti išlaisvinimo ir laisvės slėpinį kaip atpirkimo dovaną žmonėms visada sunku, todėl jie trokšta sugrįžti į būvį iki išlaisvinimo. Bet Dievui žmonių visada pasigailint, jie irgi gali pažinti, jog laisvė yra didžiulė dovana, skirta tikram gyvenimui.

5) Krašto pažadas

Krašto pažadas skirtas Abraomo vaikams kaip konkrečiai tautai istorijoje. Krikščionys, tiesa, laiko save tikrais Abraomo palikuonimis, kaip nedviprasmiškai išreikšta pirmiausia Laiške galatams, tačiau ne tauta žemiška ir istorine prasme. Kadangi yra tauta visose tautose, jie šiame pasaulyje nelaukia kokio nors konkretaus krašto kaip tokio. Tokia krašto pažado samprata aiškiai pateikiama Laiške žydams: „Tikėdamas jis [Abraomas] apsigyveno pažadėtoje žemėje, tartum svetimoje, įsikūręs palapinėse su <...> to paties pažado paveldėtojais. Mat jis laukė miesto <...>, kurio statytojas ir kūrėjas būtų Dievas“ (Žyd 11, 9 ir t.). „Jie visi mirė

tvirtai tikėdami, dar negavę pažadėtųjų dalykų, tik iš tolo juos regėdami, sveikindami ir išpažindami, jog jie žemėje svečiai ir ateiviai“ (*Žyd* 11, 13). Toks požiūris toliau plėtojamas Laiške Diognetui: krikščionys savo šalyse gyvena kaip atsakingi bendrapiliečiai, tačiau žino, kad jų tikrasis miestas, tikrasis kraštas, į kurį keliauja, yra ateityje. Krašto pažadas susijęs su būsimuoju pasauliu ir įvairią priklausomybę konkrečioms šalims daro santykinę. Krikščioniškąją krašto bei tautos sampratą lemia atsakingos priklausomybės pasauliui ir sykiu buvimo pakeliui dialektika, todėl ji turi būti vis iš naujo rutuliojama, iškenčiama bei išgyvenama.

Tuo metu judaizmas išlaikė konkrečios kilmės iš Abraomo mintį ir todėl neišvengiamai turėjo vis iš naujo ieškoti krašto pažado konkretaus įprasminimo pasaulio viduje.

Dalies rabinato teologiškai remto Bar Kochbos sukilimo (1320–135 m. po Kr.) žlugimas privertė ilgam atsakyti tokių politinio mesianizmo formų. Mėgindamas krašto lūkestį atsieti nuo to, kas teologiška, bei suteikti jam racionalų pavidalą, Maimonidas (1135–1204) davė pradžią naujai kryptčiai. Tačiau konkreti tikrovė iš to radosi tik XIX a. Didelės žydų mažumos kančios Galicijoje ir apskritai Rytuose paskatino Theodorą Herzlą įsteigti sionizmo sąjungą, siekusį vėl dovanoti tėvynę jos neturintiems neturintiems ir kenčiantiems žydams. Dėl Šoa įvykių savo valstybės poreikis žydams tapo dar primygtinesnis. Irstančioje Osmanų imperijoje, kuriai priklausė Šventoji Žemė, turėjo būti įmanoma istorinę žydų giminę iš naujo paversti jų kraštu. Be to, vidinio pagrindimo ir konkretaus įsivaizdavimo spindulys buvo labai platus. Didžiuma sionistų nebuvo tikintys ir kraštą žydų tautos tėvyne mėgino paversti vadovaudamiesi sekuliarizuotomis prielaidomis. Tačiau sionizmo sąjungoje visada taip pat veikė religinės jėgos ir agnostinių tėvų nuostabai naujoje kartoje neretai pasitaikydavo atsigręžimo į religiją. Dėl klausimo, kaip vertinti sionistinį projektą, sutarimo stokota ir Katalikų Bažnyčioje. Vis dėlto nuo pat pradžių viršų ėmė požiūris, kad krašto apgyvendinimas, teologiškai suprantamas kaip naujas politinis mesianizmas, nepriimtinas. 1948 m. įsteigus Izraelį išsikristalizavo mokymas, galiausiai įgalinęs Vatikaną politiškai pripažinti valstybę. To mokymo šerdis yra įsitikinimas, kad griežtai teologiškai suprantama valstybė, žydų tikėjimo valstybė, laikanti save teologinių ir politinių pažadų išpildymu, krikščioniškojo tikėjimo akimis, mūsų istorijoje yra neišivaizduojama ir prieštarautų krikščioniškajai pažadų sampratai. Tačiau sykiu buvo paaiškinta, jog žydų tauta, kaip ir kiekviena tauta, turi prigimtine teise grįstą teisę į savo kraštą. Kaip ką tik užsiminta, siūlėsi mintis vietos tam ieškoti žydų tau-

tos istorinėje gyvenamojoje erdvėje, kur politinėmis irstančios Osmanų imperijos ir britų protektorato sąlygomis ją buvo galima surasti pagal tarptautinės teisės standartą. Vadovaudamasis tokiu požiūriu, Vatikanas pripažino Izraelį kaip šiuolaikinę teisinę valstybę ir laiko jį teisėta žydų tėvyne, kurios įsteigimas tiesiogiai iš Šventojo Rašto neišplaukia, tačiau plačiąja prasme gali išreikšti Dievo ištikimybę Izraelio tautai.

Vis dėlto neteologinis žydų valstybės pobūdis reiškia tai, kad ji negali būti laikoma Šventojo Rašto pažadu, kaip tokių, išpildymu. Istorijos raida, kaip ir kito turinio atveju, veikia liudija pažadų augimą bei skleidimąsi. Jau per pirmą didelį Izraelio išblaškymą karaliaus Nebukadnecaro valdymo metais sykiu su teismu veikė Dievo meilė savo tautai, suteikusi išblaškymui naują, teigiamą reikšmę. Tik tremtyje galutinai išsirutuliojo Izraelio Dievo paveikslas – monoteizmas, nes pagal įprastinius matus Dievas, negalėjęs apginti savo krašto, nebebuvo Dievas. Nepaisant tautų, kurios laikė Izraelio Dievą nugalėtu ir bežemiu, pajuokos dabar pasirodė, jog kaip tik krašto atidavimas leido sušvytėti to Dievo dieviškumui, mat jis ne tik buvo konkretaus krašto Dievas, jam priklausė ir visas pasaulis. Jis juo disponavo ir panorėjęs galėjo jį iš naujo perdalyti. Tad Izraelis tremtyje galutinai suvokė, kad jo Dievas yra dievų Dievas, laisvai disponuojantis istorija ir tautomis.

Tiesa, judaizmo helenistinis persekiojimas rėmėsi proto pastangų apvalytu Dievo paveikslu, kuris visiems išsilavinusiems žmonėms turįs būti iš esmės vienodas. Tad Izraelio Dievo ypatingybėms bei skiriamai misijai nebėliko vietos. Tačiau kaip tik galynėjantis graikų politeizmui ir vienatiniam dangaus ir žemės Dievui, kuriam tarnavo Izraelis, Dievo ieškantys antikos žmonės netikėtai atsigręžė į Izraelio Dievą. Konkrečiai to apraiška yra „dievo-baimingųjų“, besiburiančių apie sinagogas, sąjūdis. Savo disertacijoje „Dievo tauta ir namai Augustino raštijoje“ šio vyksmo vidinį motyvą mėginau labiau išryškinti remdamasis Augustino analizėmis. Esmę glaustai galbūt galima nusakyti taip: antikinis mąstymas pagaliau suvokė religijose gerbiamos dievybės ir realios pasaulio sąrangos priešybę, kai religines dievybes galiausiai teko atmesti kaip nerealias ir ėmė atrodyti, jog reali galia, sukūrusi ir persunkusi pasaulį, religijai nėra svarbi.

Tokiomis aplinkybėmis žydų Dievas kaip filosofijos atrasta visos būties pirmapradė galia pasirodė sykiu ir kaip religinė jėga, kuri užkalbina žmones ir kurioje žmogus gali susitikti su tai, kas dieviška.

Toks filosofinės idėjos ir religinės tikrovės sutapimas buvo kai kas nauja ir religiją vėl galėjo padaryti racionaliai pagrįdžiama tikrove. Kliudė tik Dievo sąsa-

ja su vienintele tauta ir jos teisiniais nuostatais. Kai – Pauliaus skelbimu – ta sąsaja buvo panaikinta ir todėl žydų Dievą visi galėjo imti laikyti savo Dievu, tikėjimą ir protą pavyko sutaikinti (taip pat plg. mano knygele „Tikėjimo Dievas ir filosofų Dievas“).

Šitaip žydai kaip tik per savo galutinį išsibarstymą po pasaulį atvėrė duris Dievui. Jų diaspora yra ne tik ir ne pirmiausia bausmės būvis, bet reiškia misiją.

IV. „Niekada nenutraukta sandora“

Tuo, ką pasakėme ligi šiol, įvertinome pirmąjį pagrindinį naujo sutarimo krikščionybės ir judaizmo santykių plotmėje elementą, pateiktą Religinų santykių su judaizmu paskelbtuose apmąstymuose. Šiuo pirmuoju pagrindiniu elementu pasakoma, kad judaizmo ir krikščionybės santykiui nusakyti „substitucijos teorija“ yra netinkama. Šią tezę išstudijavome nagrinėdami pagrindinius elementus, kuriais pirmiausia reiškiasi Izraelio išrinktumas, ir priėjome prie išvados, kad kritika substitucijos teorijos yra pagrįsta, tačiau konkrečiau turi būti iš naujo apmąstyta. Dabar turime imtis antrojo šio naujo sutarimo elemento, tai yra kalbos apie „niekada nenutrauktą sandorą“.

Minėtuose „Apmąstymuose“ dėmesys atkreipiamas į tai, jog tezės „sandora, Dievo sudaryta su savo tauta Izraeliu, išlieka ir niekada nenustoja galioti“ (p. 42) deklaracijoje *Nostra aetate* nėra, bet ji pirmą kartą ištarta Jono Pauliaus II 1980 m. lapkričio 17 d. Maince. Vėliau ji buvo įtraukta į Katalikų Bažnyčios katekizmą (Nr. 121) ir šiuo atžvilgiu tam tikra prasme priklauso šiandieniam Katalikų Bažnyčios mokymui.

Lygiai kaip substitucijos teorijos atveju, taip ir čia tai, kas pasakyta, iš esmės laikytina teisinga, tačiau konkrečiai turi būti daugiapaly patikslinta bei pagilinta. Pirmiausia reikia konstatuoti, kad Paulius *Rom 4*, vadydamas ypatingas Izraelio dovanas, kalba ne apie „sandorą“, bet apie „sandoras“. Apskritai mūsų teologijoje klaidinga apie sandorą paprastai kalbėti tik vienaskaita arba vien griežtai priešpriešinant Senąją (Pirmąją) ir Naująją Sandorą. Senajam Testamentui „sandora“ yra dinamiška tikrovė, konkrečiai pasireiškianti besiskleidžiančia sandorų seka. Kaip pagrindinės minėtinės Nojaus sandora, Abraomo sandora, Mozės sandora, Dovydo sandora ir galop Naujosios Sandoros pažadas įvairiais pavidalais.

Dovydo sandora minima Mato evangelijos prologe ir šventojo Luko pasakojimuose apie vaikystę. Abu evangelistai, kiekvienas savaip, vaizduoja, kaip žmogus sandorą sulaužė ir priėjo liepto galą, kaip Dievas iš

Išaijo kelmo leido išaugti atžalai, kuria Dievas pradeda naują Sandorą (plg. *Iz 11, 1*). Dovydo dinastija, kaip ir visos žemiškosios dinastijos, žlunga. Ir sykiu pažadas išpildomas: jo viešpatavimui nebus galo (*Lk 1, 33*).

Mūsų klausimui svarbus Laiško galatams 3-iasis ir 4-asis skyriai, kur lyginamos Abraomo ir Mozės sandoros. Apie Abraomo sandorą sakoma, kad ji yra visuotinė ir suteikta be sąlygų. Mozės sandora sudaryta po 430 metų. Ji yra ribota ir susieta su Įstatymo laikymosi sąlyga. Bet tai taip pat reiškia, kad ji gali žlugti, jei sąlygos nebus įvykdomos. Ji atlieka tarpinę funkciją, tačiau nepanaikina Abraomo sandoros galutinumo bei visuotinumą.

Nauja Sandoros teologijos pakopa aptinkama Laiške žydams, į kurią įtraukiamas *Jer 31* itin ryškiai suskambantis naujos sandoros pažadas ir ta sandora priešpriešinama visoms ligtolinėms sandoroms, kurios visos apibendrinamos „pirmosios Sandoros“, dabar pakeičiamos galutinės „naujosios“ sandoros, ištara.

Naujosios sandoros tema įvairiomis variacijomis pasirodo Jeremijo, Ezekelio, Antrojo Izaijo ir Ozėjo rašiniuose. Ypač išpūdingai Dievo ir Izraelio meilės istorija vaizduojama Ezekelio knygos 16-ajame skyriuje. Meilės kupinas Dievas priima Izraelį pastarojo jaunystės laikotarpiu į savo meilės sandorą, kuri turi būti galutinė. Izraelis neišlieka ištikimas, bet kekšauja su visomis galimomis dievybėmis. Dievo pyktis dėl to nėra paskutinis žodis, jis Izraelį prisiima sudarydamas su juo naują ir nesugriaujamą sandorą. Mūsų nagrinėjamoje ištaroje apie „niekada nenutrauktą sandorą“ teisinga tai, kad jos Dievas nenutraukia. Tačiau nuo Dievo realios istorijos su Izraeliu neatsiejamas faktas, kad sandorą sulaužo žmogus. Toks pirmas sandoros sulaužymas aprašomas Išėjimo knygoje. Ilgas Mozės pasitraukimas tautai tampa dingstimi pačiai pasidaryti regimą Dievą, kurį garbintų: „Žmonės <...> sėdosi valgyti ir gerti, paskui kėlėsi užausti“ (*Iš 32, 6*). Sugrįžęs Mozė pamatė, „kad žmonės elgėsi palaidai“ (*Iš 32, 25*). Išvydęs, jog sandora sulaužyta, Mozė metė iš rankų ir sudaužė paties Dievo prirašytas lenteles (*Iš 32, 19*). Tiesa, Dievo gailestingumas vėl dovanojo lenteles, tačiau jos kaip pakaitinės visada sykiu yra išpėjamas ženklas, primenantis sulaužytą sandorą.

Ką tai reiškia mūsų klausimui? Dievo ir Izraelio sandoros istorija, viena vertus, dėl Dievo pasirinkimo neatšaukiamumo yra nesugriaujama, tačiau sykiu paženklinta žmogaus negebėjimo tesėti žodžio dramos. Tiesa, dėl sandoros partnerių begalinio skirtingumo „sandoros“ nederėtų suprasti taip, tarsi ji būtų sudaryta tarp dviejų lygiaverčių partnerių. Dėl abiejų partnerių

nelygybės veikiau ji primena rytietišką modelį, kai didelis karalius ką nors suteikia. Tai išreiškiama ir kalbiškai, pasirenkant ne partnerišką žodį *syntheke*, bet *diatheke*, todėl Laiške žydams kalbama ne apie „sandorą“, bet apie „testamentą“. Atitinkamai šventosios knygos visuotinai vadinamos ne Senąja ir Naująja Sandora, bet Senuoju (Pirmuoju) ir Naujuoju Testamentu.

Visą Dievo kelionę su savo tauta galiausiai susumuoja ir galutinį pavidalą jai suteikia Jėzaus Kristaus vakarinė, užbėganti už akių kryžiui bei prisikėlimui ir jų jau paženklinta. Gilintis į abiejų tradicijų – viena vertus, Morkaus bei Mato ir, kita vertus, Luko bei Pauliaus – sudėtingas tapsmo problemas mums čia nebūtina. Aišku viena, perimama Sinajaus tradicija. Kas ten įvyko, čia įvyksta galutinai, ir todėl čia tikrove tampa naujos sandoros pažadas, išsakytas *Jer* 31: Sinajaus sandora iš esmės visada buvo pažadas, žengimas galutinybės link. Po visų sugriovimų nauja sandora yra ligi Sūnaus mirties einanti Dievo meilė.

Pamėginkime dabar surasti formuluotės apie „niekada nenutrauktą sandorą“ baigiamąjį įvertinimą. Iš pradžių teko iškelti dvi kalbines prieštaras: žodis „nutraukti“ nepriklauso dieviškojo veikimo žodynui. „Sandora“ Biblijos aprašomoje Dievo istorijoje su žmonėmis nėra vienkartinė, bet vyksta pakopomis. Dabar, peržengdami šias formalias prieštaras, turinio atžvilgiu turime kritiškai pasakyti, kad šia ištara neišreiškiama reali istorijos tarp Dievo ir žmonių drama. Taip, Dievo meilė nesugriaunama. Tačiau nuo sandoros tarp Dievo ir žmogaus istorijos neatsiejamas žmogiškasis negebėjimas laikytis įsipareigojimo, sandoros sulaužymas ir to vidiniai padariniai – šventyklos sugriovimas, Izraelio išsibastymas, kvietimas atgailauti, iš naujo įgalinantis žmogų sandorai. Dievo meilė negali tiesiog ignoruoti žmogaus „ne“. Tas „ne“ sužeidžia patį Dievą ir todėl neišvengiamai ir žmogų. Kai pranašų knygoje ir Toroje vaizduojami Dievo pyktis ir jo bausmių griežtumas, būtina neišleisti iš akių, kad Dievo baudžiamasis veikimas jam pačiam yra kančia. Tai ne meilės pabaiga, bet jos nauja pakopa. Čia norėčiau pacituoti vieną tekstą, kuriame išryškėja ši rūstybės bei meilės sampyna ir per tai meilės galutimumas. Po visų anksčiau grasinimų *Oz* 11, 7–9 priešais akis iškyla visa Dievo gelbėjančios meilės didybė: „Mano tauta įžūliai gręžiasi nuo manęs. Jie maldaus dėl jiems uždėto jungo, bet niekas jų nepakels. Efraimai, kaip galiu tave atimesti? Izraeli, kaip galiu tave apleisti? <...> Mano širdis neleidžia man to padaryti! Mano gailestingumas tau yra per stiprus! Nebausiu tavęs degančiu įniršiu, nebenaikinsiu Efraimo.“ Tarp žmogaus kaltės ir grasinimo galutinai suardyti sandorą yra Dievo kančia: „Mano širdis neleidžia to padaryti! <...> nes aš esu Dievas, o ne

žmogus“, todėl „su pykčiu neateisiu“. Kas čia didingai ir sukrečiamai pasakoma, tas įgyvendinama Jėzaus žodžiais per vakarienę: jis pats atiduoda save mirčiai ir prisikeldamas pradeda naują sandorą.

Sinajaus sandora virsdama naująja sandora Jėzaus kraujyje, t. y. mirtį įveikiančioje jo meilėje, įgyja naują ir visą laiką galiojantį pavidalą. Jėzus taip iš anksto atsako į du istorinius įvykius, netrukus iš tiesų esmingai pakeitusius Izraelio padėtį ir konkrečią Sinajaus sandoros formą, – šventyklos sugriovimą, kuris pasirodė esąs neatšaukiamas, ir Izraelio išblaškymą po pasaulį. Čia prisiliečiame prie krikščionybės „esmės“ ir judaizmo, savo ruožtu Talmude ir Mišnoje išrutuliojusio atsaką į šiuos įvykius, „esmės“. Kaip dabar galima gyventi sandora? Būtent šis klausimas Senojo Testamento konkrečią tikrovę perskyrė į du kelius – judaizmą ir krikščionybę.

Formulė apie „niekada nenutrauktą sandorą“ pirmame naujo žydų ir krikščionių dialogo etape galėjo būti naudinga, tačiau ilgai nėra tinkama tikrovės didybei kažkiek prideramai išreikšti. Jei glaustos formuluotės laikomos būtinomis, pirmiausia nurodyčiau dvi Šventojo Rašto ištarsas, kuriomis galiojamai išreikšta tai, kas esminga.. Žydų atžvilgiu Paulius sako: „Dievo malonės dovanos ir pašaukimas – neatšaukiami“ (*Rom* 11, 29). Visų atžvilgiu Rašte sakoma: „Jei ištversime, su juo ir karaliausime. Jeigu mes jo išsižadėsime, ir jis mūsų išsižadės, bet jeigu mes ir tapsime neištikimi, tai jis lieka ištikimas, nes savęs jis negali išsiginti“ (*2 Tim* 2, 12–13).

2017 m. spalio 26 d.

Joseph Ratzinger – Benediktas XVI

Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis

Lapkričio 19–21 dienomis Vilniuje vyko Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupai P. López Quintana, G. Grušas, L. Virbalas, S. Tamkevičius, vyskupai E. Bartulis, J. Ivanauskas, A. Jurevičius, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, D. Trijonis, L. Vodopjanovas.

Posėdį pradėjo Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas, Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas. Jis pakvietė posėdžio dalyvius pasimelsti už Šventąjį Tėvą, dėkojant Dievui už popiežiaus vizitą ir prašant Viešpaties malonių jo tarnystei.

Lietuvos vyskopus savo dalyvavimu posėdyje pagerbė apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. Pedro López Quintana. Jis pasveikino susirinkusiuosius ir pažymėjo, kad jo dalyvavimas šiame posėdyje yra vyskupų vienybės su Šventuoju Tėvu ženklas.

Vyskupai aptarė įvykusį Šventojo Tėvo vizitą į Lietuvą, suskirstę jį į tris etapus: vizito ruošimo, jo eigos ir jo išdavų įgyvendinimo Bažnyčios Lietuvoje gyvenime. Pasibaigus popiežiaus vizitui, tikintieji yra kviečiami apsvarstyti ir įgyvendinti Šventojo Tėvo mintis bei palinkėjimus, išsakytus apaštališkosios kelionės metu. Dekanatuose ir parapijose, maldos grupėse tai padaryti padės knygelė su popiežiaus Pranciškaus vizito Lietuvoje metu pasakytų kalbų tekstais, kurią išleido Lietuvos vyskupų konferencija.

Lapkričio 28–29 d. Lietuvos vyskupai ir tikintieji Romoje asmeniškai dėkos Šventajam Tėvui už jo apaštališkąją kelionę į Lietuvą bei už jo nuolatinį ganytojišką dėmesį mūsų šaliai. Tomis dienomis bus švenčiamas ir Popiežiškosios šv. Kazimiero lietuvių kolegijos 70-metis. Šia proga vyskupai ne tik prisiminė ilgą bei turtingą šios kolegijos istoriją, bet ir aptarė jos dabarties aktualijas.

Romoje neseniai pasibaigė Vyskupų sinodas, svarstęs jaunimo sielovados klausimus. Katalikų Bažnyčia Lietuvoje jame atstovavo LVK Jaunimo reikalų tarybos pirmininkas vysk. D. Trijonis, kuris plenarinio posėdžio dalyviams išsamiai papasakojo apie sinode svarstytus klausimus. Vysk. K. Kėvalas pratęsė vysk. D. Trijono ataskaitą, apžvelgdamas pašaukimų sielovados Lietuvoje aktualijas. Kaip rodo patirtis, šaukimas sekti Kristumi dažniausiai išgirstamas ir priimamas maldos, ypač Švenčiausiojo Sakramento adoracijos metu, tad Lietuvos vyskupų konferencijos nariai nusprendė, kad 2019 m. Lietuvos bažnyčiose organizuojamos nuolatinės adoracijos pagrindine intencija taps malda už pašaukimus į kunigystę ir vienuolinį gyvenimą. Lietuvos tikintieji yra kviečiami dalyvauti nuolatinėje Švenčiausiojo Sakramento adoracijoje savo parapijose ir melstis už pašaukimus.

Atsiliepdami į pastaruoju metu visuomenėje diskutuojamą klausimą dėl vaikų paėmimo iš tėvų problemos, Lietuvos vyskupai paskelbė pareiškimą *Kad vaikai ir šeimos būtų saugūs*. „Tėvai yra pirmieji ir pagrindiniai savo vaikų ugdytojai, o valstybė ir Bažnyčia, švietimo ir kitos institucijos – jų pagalbininkės. Kai šitai pamirštame, jau „atimame“ vaikus iš tėvų, sužeidami tiek vienus, tiek kitus, o galiausiai – ir pačią visuomenę“, – sakoma šiame pareiškime, kurio tekstas netrukus bus paskelbtas.

Popiežiaus Pranciškaus padėkos laišakai

Popiežius Pranciškus, grįžęs iš apaštališkosios kelionės į Lietuvą, parašė padėkos laiškus Vilniaus ir Kauno arkivyskupams, kunigams, pašvęstiesiems ir tikintiesiems pasauliečiams. Laiškai datuojami 2018 m. spalio 1 d. data.

Vilniaus arkivyskupui Gintarui Grušui siųstame laiške Šventasis Tėvas rašo: „Grįžęs iš apaštališkosios kelionės po Baltijos šalį noriu dar kartą labai padėkoti Jums, kunigams, pašvęstiesiems ir tikintiesiems pasauliečiams už nuoširdų priėmimą ir atsidavimą, su kuriuo buvo parengtas mano vizitas. Mane palietė tikėjimas ir viltis, kurią lietuvių tauta išsaugojo, nors ir patirdama sunkumų ir tragedijų. Taip pat mane žavėjo meilė, kuri įkvepia jūsų žmogiškąją ir krikščioniškąją kelionę. <...> Užtikrinu Jus, jog melsiuosi, kad Bažnyčia Vilniuje ir toliau keliautų su uolumu ir drąsa, visiems liudydama gailėstingąją Viešpaties meilę. Ir jūs melskitės už mane. Širdingai jus laiminu.“

Kauno arkivyskupui Lionginui Virbalui SJ siųstame laiške Šventasis Tėvas, padėkojęs už nuoširdų priėmimą ir buvimą šalia lankantis Kaune, savo laišką tęsia: „Kaip ypatingai brangų prisiminimą saugau šventųjų Mišių šventimą Jūsų Arkivyskupijoje Santakos parke, pamaldžiai dalyvaujant ir drauge meldžiantis tokiai daugybei žmonių. Drąsinau jus ištverti jūsų žmogiškame ir krikščioniškame kelyje, semiantis įkvėpimo iš vilties ir artimo meilės, kurių dėka visi jus atpažins kaip Kristaus mokinius. Užtikrinu savo malda, kad Bažnyčia, kuri yra Kaune, galėtų visiems liudyti gailėstingąją Viešpaties meilę. Ir jūs melskitės už mane. Iš visos širdies teikiu jums apaštališkąjį palaiminimą.“

–vilmensis.lt, kait-

Aptartas popiežiaus Pranciškaus vizitas

Spalio 23 d., praslinkus mėnesiui po popiežiaus vizito, jo vaisius bei pamokas

Vilniuje surengtoje spaudos konferencijoje apibendrino Bažnyčios ir valdžios institucijų atstovai.

Konferencijoje dalyvavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ, Popiežiaus Pranciškaus vizito generalinis sekretorius kun. Saulius Rumšas OP, LR Vidaus reikalų ministras Eimutis Misiūnas, LR Vyriausybės kancleris Algirdas Stončaitis, LR prezidentės patarėjas Martynas Lukoševičius.

Konferencijoje pasidžiaugta gražiu bendradarbiavimu, savanorių talka, buvo paskelbta vizito finansinė ataskaita. Arkivyskupas Gintaras Grušas kalbėjo apie vizito įkvėptą vienybės dvasią, dėkojo viešųjų tarnybų atstovams, taip pat plačiai nušvietusiems vizitą žinias-klaides žmonėms. Arkivyskupas Lionginas Virbalas kvietė prisiminti popiežiaus iškeltas temas ir toliau dalytis jomis. Jis taip pat išreiškė apgailestavimą dėl organizacinių nesklandumų, ypač dėl to, kad Mišių Santakoje metu ne visi norėjusieji galėjo priimti sakramentinę Komuniją. Prezidentės patarėjas Martynas Lukoševičius akcentavo valstybinę Šventojo Tėvo vizito dimensiją. –kl–

Padėkos Mišios

„Praėjo lygiai mėnuo po popiežiaus Pranciškaus apsilankymo Lietuvoje. Tikiu, kad tos dvi dienos atnešė daug šviesos. Ne vienas dalijosi įspūdžiais iš susitikimų, jų atmosfera ir džiaugsmu. Tebesidalijame įspūdžiais iš šv. Mišių Kauno Santakoje, iš susitikimo su Lietuvos kunigais, seminaristais, pašvęstaisiais čia, Kauno arkikatedroje. Esame dėkingi už Šventojo Tėvo maldą su mumis, išsakytas mintis, paraginius. Visa tai prasidėjo, bet nesibaigia – tęsiasi toliau“, – sakė Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas Kauno arkikatedroje bazilikoje spalio 21 d.

Kartu su visa Bažnyčia švęsdami Misijų sekmadienį, Lietuvos vyskupų paragin-ti tikintieji rinkosi į vyskupijų katedras,

į posėdį susirinkę ganytojai patvirtino naujosios *Katalikų Bažnyčios katekizmo* 2267 straipsnio redakcijos vertimą į lietuvių kalbą. Šis tekstas netrukus bus paskelbtas.

LVK pirmininkas arkivysk. G. Grušas informavo susirinkusiuosius apie Europos vyskupų konferencijų tarybos (CCEE) darbą, o Europos Sąjungos vyskupų konferencijų komisijos (COMECE) Išorinių ryšių komisijos pirmininkas vysk. R. Norvila – apie šios organizacijos veiklą. LVK atstovu COMECE Socialinių reikalų komisijoje ganytojai išrinko dr. S. Matulevičių. Vysk. R. Norvila posėdžio dalyvius taip pat informavo apie 2020 m. rugsėjo mėn. Vengrijoje vyksiantį Pasaulinį eucharistinį kongresą.

LVK Švietimo komisijos pirmininkas vysk. K. Kėvalas informavo apie šios komisijos darbus bei pasiūlė sudaryti darbo grupę naujai *Ratio nationalis* (kunigų ruošimo gairės) sudaryti. Ganytojų sprendimu į šią grupę išrinkti vysk. A. Jurevičius (pirmininkas), vysk. A. Poniškaitis, mons. A. Žukauskas, kun. A. Šuškevič, kun. R. Norkus, kun. V. Solovej, B. Ulevičius ir kan. V. Gedgaudas. Pagrindinius savo darbus pristatė LVK Visuomenės informavimo priemonių komisijos ir Socialinių reikalų bei Šeimos reikalų tarybų pirmininkai.

Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas arkivysk. G. Grušas informavo posėdžio dalyvius, kad Dievo kulto ir sakramentų drausmės kongregacija patenkino jo prašymą leisti Lietuvoje kasmet švęsti Viešpaties Apsireiškimo (Trijų Karalių) iškilmę sausio 6 d. (nebekilnojant jos į sekmadienį) bei suteikti šiai iškilmėi neprivalomos liturginės šventės rangą. Vysk. J. Ivanauskas pasiūlytą, kad neseniai Šventasis Sostas pripažino mūsų garsųjį tautietį M. Giedraitį palaimintuoju ir pakvietė padėkoti Viešpačiui už naujo palaimintojo dovaną. Iškilmingų padėkos pamaldų laikas ir vieta bus paskelbti kitais metais.

Lietuvos katechetikos centro direktoriumi kitai trejų metų kadencijai išrinktas mons. R. Gudlinkis. Tokiam pačiam laikotarpiui darbui užsienio lietuvių sielovadoje išrinkti šie dvasininkai: kun. P. Tverijonas ir kun. P. Gucevičius (Šv. Kazimiero lietuvių misija Londone), kun. Elias Leyds ir kun. G. Satkauskas (Nyderlandų lietuvių sielovada), kun. T. Karanauskas (Los Andželo šv. Kazimiero parapija) ir kun. G. Keršys (Čikagos Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapija).

Kitas Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis vyks 2019 m. sausio 8 d. Kaune.

–lvks–

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Spalio 16–21 d. Lietuvoje vykstant dr. Ralpho Martino (JAV) misijoms, jų dalimi tapo ir Kauno arkivyskupijos kunigai. Spalio 17 d. susirinkę Kauno kurijoje į eilinę nuolatinio ugdymo konferenciją jie stebėjo vaizdo transliaciją iš Vilniaus kunigų seminarijos, kur svečias vedė konferenciją rekolekcijas kunigams tema „Iš liūdesio į džiaugsmą“. Ją internetu taip pat stebėjo Telšių vyskupijos kunigai.

„Žmonės, būdami pakrikštyti katalikai, negyvena kaip Jėzaus mokiniai. Tai mūsų rūpesčio laukas“, – sakė svečias kunigams. Kaip pažadinti pasauliečius ir patiems įsitraukti į evangelizacijos darbą, apie kurį kaip Bažnyčios

misiją nuolat priminė šventieji popiežiai Jonas Paulius II ir Paulius VI, kalbėta pirmojoje pranešimo dalyje, skirtoje evangelizacijai.

Kai kas mano, jog Kristus neturi būti skelbiamas nepripažįstantiems Dievo, jog Bažnyčia neturi drąsinti žmonių, tačiau, pasak dr. Martino, Jėzus perspėja dėl netikrų pranašų ir mokytojų. Nors tam tikromis aplinkybėmis slėpiningu būdu įmanomas išgelbėjimas ir tų, kurie nebus girdėję Evangelijos, svečias ypač atkreipė dėmesį į Dievo žodį, bylojantį apie du kelius, vedančius į gyvenimą arba į pražūtį: „Ieikite pro ankštus vartus, nes erdvūs vartai ir platus kelias į pražūtį, ir daug juo einančių. Kokie ankšti vartai ir koks siauras kelias į gyvenimą! Tik nedaugelis jį atranda“ (Mt 7, 13–14). Šventasis Raštas kalba apie tai, jog Dievas nori visos žmonijos išgelbėjimo – Jėzus Kristus atėjo į pasaulį gelbėti nusidėjėlių (plg. 1 Tim 1); be to, kalba ir apie amžinąsias Jėzaus nepriėmimo, atmetimo pasekmes: „Tuomet jiems pareikšiu: Aš niekuomet jūsų nepažinojau. Šalin nuo manęs, nedorėliai!“ (Mt 7, 23).

„Taip atpažįstame, ko Jėzus tiksi iš pasaulio“, – sakė dr. Martinas, pabrėždamas Jėzaus rūpestį dėl kiekvieno žmogaus amžinojo likimo, kvietimą ateiti pas jį. Jėzus duoda atsakymą žmonėms į jų klausimą: „Viešpatie, ar maža bus išgelbėtų?“ (Lk 13, 23), nesumenkina to, kas jiems kėlė nerimą. Šią Jėzaus žinią perduoti žmonėms, pasak pranešėjo, ir yra kunigų, Bažnyčios vadovų atsakomybė. Svečias atkreipė dėmesį į Jokūbo laišką, išpėjantį ištikimai perteikti visa, kas Jėzaus yra apreikšta, nieko nepridedant ir nieko neišimant. „Nebijokite dėl tiesos, kad žmonės supyks. Nebijokite, kad kai kurie iš jų pasitrauks“, – kalbėjo prelegentas, minėdamas pagundą įtikti žmonėms, prie jų priderinti Dievo žodį, drąsindamas išsilaisvinti iš šios baimės ir Dievo bijoti labiau nei žmonių.

Dr. Martinas atkreipė dėmesį į Vatikano II Susirinkimo dogminę konstituciją apie Dievo Apreiškimą *Dei Verbum* (11), mokančią, jog „Dievo apreikštieji dalykai, užrašyti ir išdėstyti Šventajame Rašte, buvo perteikti Šventosios Dvasios įkvėpimu“, tad svarbu „mokyti tvirtai, ištikimai ir be klaidos“. Šventoji Dvasia duoda Dievo žodį mums išgelbėti, ne vienoje vietoje kalbantį apie išgelbėjimo būdus.

Savo pranešime svečias kalbėjo, kaip nebūti apgautiems piktojo, kad tiesos apie Dievą neiškeistume į melą, garbintume ne kūrinis, o Kūrėją, nepasiduotume nevilčiai. Dvasiniai ginklai – tikėjimas į Jėzaus Kristaus Asmenį, vienybė su juo per Dievo žodį. Dvasiniu požiūriu beginkliai žmonės yra pažeidžiamiausi piktojo melo, apgavysčių.

Be kita, dr. Martinas atkreipė dėmesį į augantį pamaldumą Dievo gailestingumui, tačiau, užuot tinkamai jį supratę, mes dažnai turime netikrų lūkesčių jo atžvilgiu. Pasiremdamas šv. Faustinos Kovalskos *Dienoraščiu*, svečias daug citavo apie pragaro tikrovę, apie Dievo gailestingumą kaip paskutinį gelbėjimosi ratą žūstančioms sieloms, pabrėždamas, jog laikas tarp pirmojo ir antrojo Jėzaus atėjimo yra pasigailėjimo metas. Tai laikas veikti Bažnyčiai, atlikti evangelizavimo misiją.

„Nėra labiau brangintino pašaukimo šioje žemėje“, – sakė dr. Martinas apie kunigystę ir pašaukimą sakyti žmonėms tiesą apie išgelbėjimą, padėti išlikti tame siaurame kelyje į Dievo karalystę.

Antrąją pranešimo dalį dr. Martinas skyrė šventumo ir evangelizacijos ryšiui atskleisti. Pasak jo, misionierius turi kalbėti apie Dievą, kurį yra sutikęs, o

kitas bažnyčias padėkoti Dievui už tas gausias malones, kurias patyrė lankantis popiežiui Pranciškui Lietuvoje per jo apaštališkąją kelionę Baltijos šalyse.

Kauno arkikatedroje padėkos šv. Mišioms vadovavo arkivyskupas Lionginas Virbalas, koncelebravo kunigai misionieriai iš Slovakijos kun. Rastislavas Dluhy C.Ss.R ir kun. Peteris Hertelas C.Ss.R. Patarnavo diakonas Audrius Jesinskas. Susitikimo su Šventuoju Tėvu nuotaką gyvai priminė arkikatedros choro giedamos giesmės, giedotos ir šv. Mišiose Kauno Santakoje, o savo homilijoje arkivyskupas perdavė tikintiesiems popiežiaus Pranciškaus padėką ir palaiminimą už jo šiltą priėmimą, kvietė atidžiau įsiklausyti į popiežiaus mintis jo kalbose Lietuvoje, būti atviriems jo žodžiams.

Lankydamasis Lietuvoje popiežius palietė įvairias temas, kalbėjo įvairiems žmonėms: valstybės ir visuomenės atstovams, jaunimui, kunigams, pašvęstiesiems. Arkivyskupas išskyrė kelias temas. Viena – tai nepamiršti savo šaknų, to, ką turime brangiausio kaip lietuviai, katalikai. Popiežius labai gražiai ragino ypač jaunimą kalbinti senolius, pažinti praeitį, kad tai brandintų ateitį. Antra – pagalba, dėmesys silpniausiems visuomenės nariams; tai popiežius išreiškė ir savo veiksmais, sustodamas Vilniuje palaiminti sunkių ligonių. Trečia – bendrystė. Čia ypač įsimintini jo žodžiai jaunimui Vilniaus Katedros aikštėje: „Neleiskite, kad pasaulis jus įtikintų, jog geriau eiti po vieną. Tie, kurie eina vieni, niekada taip ir nenuėina. Taip, gyvenime tu galėtum susilaukti sėkmės, bet be meilės, be bičiulių, be priklausymo tautai, be gražios patirties rizikuoti drauge.“ „Tegul šios ir kitos popiežiaus paliestos temos paskatina gyventi krikščioniškai, mylint Dievą ir vieni kitus, atsiliepiant į savo pašaukimą, kurį kiekvienam Viešpats skiria, ir prisidėti prie Bažnyčios misijos skelbti Gerąją Naujieną, kad turime išgelbėjimą, nes tikime į Jėzų ir juo sekame“, – sakė arkivyskupas L. Virbalas, be to, palinkėdamas būti gyvybingais katalikais misionieriais.

Kauno arkikatedros istorijoje popiežius Pranciškus yra antrasis ją applankęs Šventasis Tėvas. 1993 metais su privačia malda čia lankėsi šv. Jonas Paulius II. 2013 m. iškilmingai minint arkikatedros 600 metų jubiliejų ir Jono Pauliaus II vizito 20-metį popiežiaus emerito Benedikto XVI ir popiežiaus Pranciškaus ypatingasis pasiuntinys Krokuvos arkivyskupas kardinolas Stanisławas Dziwiszas, buvęs ilgametis Jono Pauliaus II asmeninis sekretorius, padovanojo arkikatedrai šv. Jono Pauliaus II relikviją, kuri dabar saugoma šoniniame altoriuje.

Vilkaviškio Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo katedroje padėkos Mišių iškilmingai liturgijai vadovavo vysk. Riman-tas Norvila. Taip pat drauge meldėsi ir atstovai kunigai iš įvairių vyskupijos dekanatų. Ganytojas savo pamoksle išryškino tam tikrus pokyčius praėjus 25 metams po pirmojo apaštališkojo vizito: „Šiandien uoliai lankantys Bažnyčią tikintieji turi daugiau religinių žinių nei tik ką atgavus Nepriklausomybę. Taip pat mūsų dienomis turime daugiau įvairių socialinių ir religinių iniciatyvų, įvairių judėjimų, organizacijų, maldos grupių. Dalyvaujantys visose šiose iniciatyvose Bažnyčios nariai tapo sąmoningesni katalikai, bet einančių į sekmadienio Mišias iš tradicijos sumažėjo. Taigi sąmoningumo religiniame gyvenime daugiau, bet tų sąmoningesnių tikinčiųjų nėra daug.“ Ganytojas taip pat priminė, kad popiežiaus Pranciškaus vizitas vyko jau gerokai pasikeitusioje Lietuvoje. Todėl ir dabartinė popiežiaus žinia Lietuvai turėjo kiek kitokius akcentus. „Viena iš sričių, liečianti mūsų praeitį ir ne kartą paminėta popiežiaus, tai kankinystė ir iš jos mus pasiekiantys tikėjimo tvirtumo liudijimai. Ne tik apsilankydamas Genocido aukų muziejuje, bet ir kitomis progomis popiežius Pranciškus vis primindavo mūsų Bažnyčios didžiulį paveldą – kankinių liudijimus, jų didelę reikšmę ir didelį svorį, tartum užnugarį, atramą šiandieninei Lietuvai“, – sakė vysk. R. Norvila.

-kait, Vk-

ne apie tą, kuri buvo studijavęs. „Kaip Jėzų galėtų skelbti kunigai? Liudydami savo asmeninį santykį“, – sakė pranešėjas, atkreipdamas dėmesį, jog nė vienas netapo kunigu, neturėdamas ryšio su Jėzumi. Pranešime minėta, kad apsisprendimas atsisakyti šeimos, savo gyvenimą visiškai atiduoti Jėzui, asmeniškai pasitikėti juo būtų stiprus kunigo liudijimas. Minėdamas šventųjų Teresės Lizbietės, Teresės Avilietės mokymus apie šventumą, svečias atkreipė dėmesį į neretai kylančią pagundą „atidėti“ savo pašaukimą į šventumą („vėliau, kai gausiu geresnį paskyrimą, gerų žmonių“, „kai sveikata pagerės“ ir pan.). „Žavimės šventųjų gyvenimais, bet netenkame drąsos dėl savęs pačių – tai ne man“, – kalbėjo svečias, ragindamas „nesitaikyti“ į skaistykla ir prisiminti Jėzaus kvietimą visų pirma ieškoti Dievo karalystės. Šventumą dr. Martinas apibūdino kaip dvasinę kelionę, kuri visiškai priklauso nuo Dievo malonės, tačiau joje reikia ir žmogaus pastangų. Verta leisti į šią kelionę dėl to, kur ji veda. Kuo gilesnė vienybė su Dievu leidžia nešti daugiau Dvasios vaisių tiems, dėl kurių tarnaujama.

Svečias ypač atkreipė dėmesį į maldos svarbą ir pakvietė kunigus, be brevijoriaus – Valandų liturgijos – maldos, skirti laiko nurimti Viešpaties aki-vaizdoje tylioje maldoje. Buvo pabrėžta kasdienė ištikimybė Viešpačiui ir pasauliečiams svarbi kasdienė 1 val. malda. „Šv. Teresė Lizbietė (nors dažnai užmigdavo per malda) ištikimai rodė Jam savo meilę, ir Viešpats darė savo didį darbą jos sieloje – tą patį padarys ir mums“, – viltingai baigė dr. Martinas savo pranešimą konferencijoje Vilniuje, kuri internetu išklaudyti turėjo galimybę ir Kauno arkivyskupijos kunigai.

-kait-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimai

Spalio 10 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos sielovadoje besidarbuojančių kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos – Dieninės maldos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas padėkojo visiems, kurie prisidėjo prie popiežiaus Pranciškaus vizito parengimo. Arkivyskupas priminė, kad popiežius pakvietė visą spalio mėnesį kalbėti Rožinio malda, ją užbaigiant invokacija Švč. Mergelei Marijai „Tavo apgynimo šaukiamės“ ir malda šv. arkangelui Mykolui, prašant ginti Bažnyčią nuo velnio puolimų.

Arkivyskupas pakvietė kunigus mažesnėse grupelėse aptarti pasirengimo popiežiaus vizitui sėkmes ir nesėkmes, pačius susitikimus ir pasvarstyti, kaip įgyvendinti popiežiaus pasiūlytas temas, jas pritaikyti kasdieninėje sielovadoje.

Arkivyskupas priminė, kad neseniai Lietuvos vyskupų konferenciją pasiekė Apaštalinės penitenciarijos raštas. Jame pranešama apie suteikiamus visuotinius atlaidus įprastomis sąlygomis (sakramentinė išpažintis, Eucharistinė komunija ir malda popiežiaus intencija) visiems tikintiesiems, kurie Lietuvoje pamaldžiai melsis Dievo Gailestingumo vainikėlio malda prieš viešai išstatytą arba tabernakulyje saugomą Švenčiausiąją Eucharistijos Sakramentą. Ši malonė Lietuvai suteikta visam laikui.

Arkivyskupas pabrėžė, kad, prasidėjus katechetiniams metams, svarbu skelbti apie numatytą penkių mėnesių pasirengimo santuokai laikotarpį: nuo sausio 1 d. dėl Santuokos sakramento turės būti kreipiamasi į parapiją likus ne mažiau kaip penkiems mėnesiams iki jo. Taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad tikintieji iš anksto ruošęsi priimti Sutvirtinimo sakramentą ir prasidėjus

katechetiniams metams užsirašytų į kursus. Pabrėžta, kad Sutvirtinimo sakramentą svarbu priimti rengiantis Santuokai, jei to nebuvo padaryta anksčiau.

Lapkričio 7 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos sielovadoje besidarbuojančių kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos Dieninės maldos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas prisiminė teologo iš JAV Ralpho Martino vizitą Lietuvoje, kalbėjo apie Vatikane vykusį Sinodą jaunimo klausimais. Sinode Lietuvos vyskupų konferencijai atstovavo vyskupas Darius Trijonis. Jis buvo jauniausias iš 267 Sinodo tėvų, kuriuos delegavo įvairių pasaulio šalių vyskupų konferencijos.

Pristatydamas ką tik pasibaigusį Sinodą, vyskupas D. Trijonis sakė, kad svarbu iš naujo apmąstyti jaunų žmonių pastoraciją kaip prioritetą, ne siūlyti gatavus receptus, bet bandyti suprasti jaunimo kalbą ir būti su jais. Daugelis jaunimo nemažai laiko praleidžia skaitmeninėje aplinkoje, joje atitrūksta nuo tikrovės, išgyvena vienišumo sindromą. Bažnyčia turėtų sutikti žmones jų aplinkoje – skaitmeninė aplinka taip pat gali būti Bažnyčios evangelizacijos įrankis. Pastaruoju metu pastebima tokia tendencija: jaunimas buriiasi į mažas grupes tam, kad galėtų drauge melstis ir išgyventi bendruomeniškumo patirtį, kalbėtis apie tikėjimą. Svarbu, kad tokios grupelės sulauktų tinkamo vietos Bažnyčios dėmesio ir dvasinio palydėjimo, idant būtų išvengta uždaro ir nukrypimo nuo autentiško mokymo. Bendruomenės gali padėti išmokyti melstis, atrasti sakramentus ir atpažinti savo pašaukimą. Bažnyčioje svarbu gerai organizuoti maldos gyvenimą, sudaryti sąlygas jam augti, o ne vien orientuotis į išorinius reikinius. Kalbėdamas apie Sinodo išvalgas, vyskupas kvietė atkreipti dėmesį, kad miestuose parapija nebūtinai yra vienijantis veiksnys, nes žmonės dažnai buriiasi ne tik pagal teritoriją. Svarbu suprasti, ar patys esame laimingi Bažnyčioje, ir liudyti bendruomenės džiaugsmą. Nusivylimas arba džiaugsmas atsispindi skelbiant, o Bažnyčiai neretai pritrūksta emocingumo. Jauni žmonės dažnai kritikuoja ir bruzda, kelia nepasitenkinimą – ir tai rodo gyvybę, susidomėjimą – juos išklausdami galime rasti prie jų priėjimą ir drauge kurti ateitį.

Vyskupas D. Trijonis susirinkusiems kunigams papasakojo apie asmeninius susitikimus su popiežiumi Pranciškumi (jis pats dalyvavo Sinode ir klausėsi dalyvių kalbų), spontaniškas bendravimo akimirkas, popiežiaus džiaugsmą dėl vykstančio Sinodo. Nuo kitų sinodų šis skyrėsi tuo, kad jame dalyvavo daug jaunimo, garsiais entuziastingais šūksniais bei plojimais reagavusio į pasakytas kalbas. Vyskupas D. Trijonis, kalbėdamas Sinode, padėkojo popiežiui už apaštališkąją kelionę į Baltijos šalis, kalbėjo apie kartų santykio svarbą, kad jaunimui svarbu išlaikyti tikėjimą, dėl kurio tiek daug kovojo anksčiau gyvenusios kartos.

Vilniaus arkivyskupijos Katechetikos centro ir Jaunimo centro atstovės supažindino su nauju projektu, pagal kurį Sutvirtinimo sakramentui rengiama ne tik skaitant paskaitas, bet ir suteikiant galimybę dalytis patirtimi, kad žmonės geriau pažintų Bažnyčią.

-ksb-

Telšių vyskupijos kunigų ir katechetų konferencija

Lapkričio 16 d. Telšiuose iškilmingai užbaigtas Dievo tarno kankinio vyskupo Vincento Borisevičiaus beatifikacijos proceso diecezinis lygmuo. Prieš tai Telšių vyskupijos kurijoje vyko Dievo tarno beatifikacijos bylos procesą

Kunigų šventimai

Spalio 20 d. iškilmingose šv. Mišiose Kauno arkikatedroje bazilikoje kunigystės šventimai suteikti **Sigitui Jurkštui** ir **Liutaurui Vilėniškiui**. Tai buvę arkivyskupijos diakonai, savo tarnystę ligi šiol atlikę Šventosios Dvasios (Šilainių) bei Raudondvario parapijose.

-Kn-

Kunigų paskyrimai

Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Gintas Rumševičius** išleistas pastoraciniam darbui į Vilniaus arkivyskupiją.

Kun. **Aldonas Gudaitis SJ** paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu.

Kun. **Juozapas Marija Žukauskas OFM** paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu.

Kun. **Ramutis Janšauskas** paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu.

Kun. **Rastislav Dluhý CSsR** paskirtas evangelizacinei ir misijinei tarnystei Kauno arkivyskupijoje.

Kun. **Peter Hertel CSsR** paskirtas evangelizacinei ir misijinei tarnystei Kauno arkivyskupijoje.

Kun. **Emilis Vasiliauskas** atleistas iš Kauno arkivyskupijos jaunimo centro kapeliono pareigų.

Kun. **Liutauras Vilėniškis** paskirtas Kauno Šv. Juozapo (Vilijampolės) parapijos vikaru ir Kauno arkivyskupijos jaunimo centro kapelionu.

Kun. **Sigitas Jurkštas** paskirtas Kauno Šventosios Dvasios (Šilainių I) parapijos vikaru.

-Kn-

Paminėta Vargstančiųjų diena

Lapkričio 18 d. antrą kartą paminėta popiežiaus Pranciškaus paskelbta Pasaulinė vargstančiųjų diena, kurios leitmotyvu popiežius parinko psalminko žodžius: „Šis vargšas šaukėsi, ir Viešpats išgirdo“ (Ps 34,7).

Lapkričio 12 d. Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas lankėsi Kauno slaugos ligoninėje Petrašiūnuose, susitiko su įstaigos darbuotojomis, pasidalijo mintimis ir patirtimi rūpinantis slaugos reikalingais žmonėmis, iš klausė susirinkusiųjų išvalgas, padėkojo už tarnystę, palinkėjo tvirtybės palydint slaugomus asmenis paskutiniame gyvenimo tarpsnyje ir palaimino. Vėliau arkivyskupas, lydimas ligoninės personalo, lankė slaugomus žmones palatose, kalbino, drauge meldėsi ir laimino.

Lapkričio 16 d. Kaune, arkivyskupijos salėje, vyko Pasaulinės vargstančiųjų dienos minėjimas. Kauno arkivyskupo Lingino Virbalo kvietimu jame dalyvavo vargo mažinimo srityje veikiančių organizacijų, tokių kaip *Caritas*, Maltos ordino pagalbos tarnybos, Kauno samariečių, bendruomenės „Arka“, „A.C. Patria“ ir kt., taip pat parapijų nariai ir savanoriai, savivaldybės socialinių institucijų atstovai.

Renginys pradėtas šv. Mišiomis Švč. Trejybės (seminarijos) bažnyčioje, kurioms vadovavo arkivyskupijos augziliaras ir generalvikaras vyskupas Algirdas Jurevičius, patarnavo diak. Darius Chmieliauskas, asistavo Kauno kunigų seminarijos klierikai, o giedojo bendruomenės „Gyvieji akmenys“ nariai. Homilijoje vyskupas Algirdas atkreipė dėmesį į Švč. Mergelę Mariją, Gailestingumo Motiną, kurios pagalbos šaukiasi vargantieji ir kuri yra artimo meilės pavyzdys. Vėliau arkivyskupijos salėje arkivyskupas Lionginas pasidalijo popiežiaus Pranciškaus laiško Vargstančiųjų dienos proga mintimis.

Savo liudijimais dalijosi trijų pagalbą teikiančių organizacijų atstovai. Ben-

vykdžiusio tribunolo narių ir Telšių vyskupijos ganytojo Kęstučio Kėvalo susitikimas – posėdis.

Iškilmingas beatifikacijos bylos diecezinio lygmens užbaigimas pradėtas giedant himną Šventajai Dvasiai, vyskupo pasveikinimu ir viso proceso pristatymu. Šios bylos vicepostulatorius kun. dr. Ramūnas Norkus, Kauno kunigų seminarijos rektorius, išsamiai pristatė Dievo Tarno asmenybę bei visą bylos medžiagą. Visi tribunolo nariai davė iškilmingą ir viešą priesaiką, kad visas jiems patikėtas pareigas atliko laikydamiesi normų ir tokio pobūdžio bylos vykdymo reikalavimų. Po procedūrinės dalies surinkti dokumentai ir kita su byla susijusi medžiaga buvo vyskupo Kęstučio Kėvalo ir šios bylos notaro kan. Andriejaus Sabaliausko užantspauduota ir parengta išvežti į Šventųjų skelbimo kongregaciją.

Iškilmingo įvykio, kurį moderavo Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius kun. doc. dr. Saulius Stumbra, pabaigoje visiems prisidėjusiems prie bylos vykdymo padėkojo, padėkas ir atminimo dovanėles įteikė Telšių vyskupijos ganytojas. O asmenų, prisidėjusių prie šio didelio ir svarbaus darbo, buvo tikrai nemažai – darbą vykdė ne tik kanonizacijos bylos tribunolas, bet ir istorikai, teologai, vertėjai, įvairių sričių konsultantai. Prisiminti ir jau iškeliauvę į amžinybę dalyviai. Sukalbėjus maldą, kad Dievo tarnas vyskupas kankinys Vincentas Borisevičiaus būtų iškeltas į altorių garbę, ir dėkojant Dievui už visas malones buvo sugiedotas padėkos himnas „Tave, Dieve, garbinam“.

Byla pradėta 1990 m. tuometinio Telšių vyskupijos vyskupo Antano Vaičiaus, darbą tęsė vyskupas Jonas Boruta SJ ir, dabartiniam vyskupui globojant, Dievo tarnas kankinys vyskupo Vincento Borisevičiaus beatifikacijos tribunolas baigė šios bylos diecezinį lygmenį.

Dievo tarnas vyskupas Vincentas Borisevičius (1987 11 23–1946 11 18), kilęs iš Šunskų parapijos, Suvalkijos, pasižymėjo labdaringa veikla, ištikimybe Dievui ir Bažnyčiai. Buvo Telšių kunigų seminarijos rektoriumi (1927–1940), Telšių vyskupijos vyskupo augziliaru (1940–1943), Telšių vyskupijos ordinaru (1943–1946). Karo metais padėjo visiems – lietuviams, rusams, vokiečiams, žydams, tikintiems ir netikintiems. Sovietų valdžios šantažuojamas tapti sovietinio saugumo agentu, atsisakė juo būti net grasinant, kad bus sušaudytas. 1946 m. vasario 5 d. suimtas, KGB rūmų rūsiuose žiauriai tardytas ir kankintas, nuteistas mirties bausme ir tų pačių metų lapkričio 18 d. nužudytas – sušaudytas. Palaikai buvo užkasti Tuskulėnų kapavietėje drauge su kitais nužudytais kaliniais. 1999 m. rudenį jo žemiškieji palaikai pargabenti į Telšius ir šiandien ilsisi Telšių vyskupijos Katedros kriptoje.

Antrojoje konferencijos dalyje kunigams ir katechetams kalbėjo garbus svečias iš Didžiosios Britanijos pedagogas ir katechetas Deividas Velsas. Lektorius analizavo keletą svarbių temų ir nagrinėjo popiežiaus Pranciškaus mokymą bei jo išleistus dokumentus. Buvo išryškinta svarba skelbiant Evangeliją ir mokant jaunimą tikėjimo tiesų nepasiduoti nusiminimui, liūdesiui ar neviltčiai. Remdamasis popiežiumi Pranciškumi prelegentas išryškino būtinybę atpažinti kasdienybėje Dievo veikimą ir viską daryti per bendruomenę. Būtent tikėjimo bendruomenėse vyksta nuolatinės Sekminės ir tokiu būdu sustiprinama tikinčio žmogaus motyvacija gyventi su Dievu, mylėti jį ir skelbti jo mokymą pasaulyje. Labai svarbu nepasiduoti pagundai tapti surūgėliais, nepajėgiančiais kurti santykio nei su Dievu, nei su žmonėmis,

nei su bažnytine bendruomene. Lektorius klausytojus kvietė džiaugsmingai daryti sprendimus, pasitikėti Dievu ir su įkarščiu vykdyti patikėtą misiją Bažnyčioje. Anot Deivido Velso, šių dienų katechetas – džiaugsmo kupinas šauklys, džiaugsmingai Dievo akivaizdoje šokantis džiaugsmo šokį.

Konferencijos pabaigoje lektoriui padėkos žodį tarė ir einamuosius vyskupi-jos reikalus aptarė Telšių vyskupijos vyskupas K. Kėvalas.

-kasab-

Paminėtas arkivyskupo S. Tamkevičiaus 80-metis

Lapkričio 7-ąją Kauno arkikatedroje bazilikoje buvo švenčiama padėkos Eucharistija už arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus gyvenimą jo 80 metų amžiaus jubiliejaus proga. Į arkikatedrą susirinko bemaž 70 dvasininkų, taip pat diakonai, seminaristai, seserys vienuolės, bažnytinių institucijų darbuotojai, kad kartu pasimelstų už ganytoją, kuris didžiąją savo gyvenimo dalį, 1962 m. priėmęs kunigo, 1991 m. vyskupo šventimus, taip pat 50 metų būdamas Jėzaus Draugijos nariu, atidavė ištikimai ir drąsiai tarnaudamas Dievui, Bažnyčiai ir jos žmonėms.

„Kviečiu kartu su manimi dėkoti Viešpačiui už ilgus man dovanotus gyvenimo metus ir visas jo duotas malones. Kartu atsiprašykime, kur nebuvome ištikimi jo siuntimui ir meilei“, – sakė arkivyskupas S. Tamkevičius artimiausiems bendradarbiams, visus juos pasveikindamas liturgijos, kuriai jis vadovavo, pradžioje.

Eucharistiją koncelebravo Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Kauno arkivyskupijos augziliaras generalvikaras vyskupas Algirdas Jurevičius bei arkivyskupijos kunigai. Patarnavo diakonai Stasys Blinstrubis, Darius Chmieliauskas, Audrius Jesinskas, Benas Ulevičius bei Kauno kunigų seminarijos auklėtiniai. Giedoją arkikatedros choras, vadovaujamas Vitos Liaudanskaitės-Vaitkevičienės.

Vėliau homiliją pasakęs arkivyskupas Sigitas atkreipė dėmesį į Dievo žodį apie visų tikinčiųjų, ne tik kunigų, pakvietimą būti Jėzaus mokiniiais. Jėzus kviečia labiausiai jį branginti, dėl jo visko atsižadėti – tai Jėzaus mokinio bruožai. „Ar įmanoma tokiam būti?“ – klausė ganytojas, atkreipdamas dėmesį, jog Dievo žodis skatina siekti to stropiai ir drąsina: „Viešpats yra mano šviesa ir išgelbėjimas, ko turėčiau bijotis? Viešpats yra mano gyvenimo tvirtovė, prieš ką turėčiau drebtį?“ (Ps 27).

„Šiandien minėdamas savo 80-ąjį gimtadienį, noriu padėkoti Dievui už gyvenimo dovaną“, – sakė arkivyskupas S. Tamkevičius, paminėdamas ir padėkodamas už savo tėvus – juk geri tėvai yra neįkainojama dovana kiekvienam žmogui. Padėkojo už jaunystėje sutiktus gerus kunigus, kurie mokė pamaldumo, padėjo pažinti religinę literatūrą ir Dievo artumą – tai paskui paskatino pasirinkti kunigystę. Ganytojas dėkojo už seminarijoje sutiktus kardinolą Vincentą Sladkevičių, t. Pranciškų Masilionį SJ bei Dievo duotą mintį pasirinkti Jėzaus Draugiją.

„Dėkoju Dievui už brolius kunigus ir seseris vienuoles, kurie talkino sielvadoje labai rizikinguose pagrindžio darbuose, kai ypač svarbu buvo jausti vienminčius“, – sakė arkivyskupas prisimindamas laikus, kai teko ginti Bažnyčią nuo sovietų valdžios daromų nusikaltimų, ir Viešpaties laiminančią

druomeninio gyvenimo patirtį priklausomiems žmonėms siūlantis Žanas Talandis, asmeniškai patyręs gyvenimo visuomenės paribiuose kartėlį, pabrėžė tikėjimo ir Dievo veikimo svarbą, kuri yra didesnė už pagalbą teikiančiojo pastangas ir įgūdžius. Kauno savivaldybės socialinių paslaugų skyriui priklausančių Nakvynės paslaugų skyriaus vadovė Neringa Gudėnaitė pasidalijo patirtimi padedant benamystę patiriantiems žmonėms stotis ant kojų ir akcentavo viltį, sustiprintą kad ir retų sėkmės istorijų. Ilgalaike darbo su jaunimu patirtį turinčios organizacijos „A. C. Patria“ vadovė Kristina Mačiulytė atkreipė dėmesį į tai, kad agresyvi paauglių ir jaunuolių laikysena dažnai yra aplinkai nepriimtiniu būdu išsakomas pagalbos šauksmas ir todėl į šį šauksmą reikia tinkamai, t. y. atidžiai ir kantriai, atsiliepti.

Į popiežiaus Pranciškaus kvietimą atsiliepti ir dekanatų centrai, kurie kartu su *Caritas* savanorių komandomis Kėdainiuose, Jurbarko, Jonavoje, Raseiniuose, taip pat Kauno II dekanato parapijose organizavo Vargstančiųjų dienos paminėjimą, siekdamas prisiliesti prie sunkumus patiriančių asmenų.

-kait-

Gailestingumo Motinos paveikslas vainikuotas karūna

Lapkričio 18-ąją, pagrindinę Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atleidų dieną, garsusis Gailestingumo Motinos paveikslas vainikuotas karūna, kurią lankydamasis Lietuvoje palaimino popiežius Pranciškus. Karūna pagaminta iš Aušros Vartų Mergelei Marijai žmonių suaukotų auksinių votų – padėkos, prašymo ar pamaldumo ženklų. Per iškilmingas šv. Mišias paveikslo vainikavimo apeigas atliko Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas.

„Karūna pagaminta iš tikinčiųjų suaukotų auksinių votų: vestuvinių žiedų, auskarų, grandinėlių, medalionų ir kitų aukso dirbinių, kurie buvo aukojami kaip padėka už gautas malones ir išklausytas maldas. Šie votai rinkti

daugiau nei dvidešimt metų. Simboliška, kad karūnai panaudoti net 184 vestuviniai žiedai, liudijantys apie ypatingą Gailestingumo Motinos pagalbą šeimoms“, – pasakojo Aušros Vartų koplyčios rektorius mons. Kęstutis Latoža. Karūna nėra lieta, tai rankų darbo kaldintas kūrinys – ją iškalė auksakalys Eimantas Ludavičius.

Praėjusiais metais buvo minimas Aušros Vartų Gailestingumo Motinos vainikavimo devyniasdešimtmetis. 1927-aisiais, patvirtinant pamaldumo Aušros Vartų Marijai kulto reikšmingumą, stebuklingasis paveikslas buvo vainikuotas popiežiaus Pijaus XI palaimintomis auksinėmis karūnomis, kurioms gaminti auksą aukojo tikintieji. Deja, sovietinės okupacijos pradžioje auksinės karūnos dingo ir jų likimas nėra žinomas. Matyt, pavojingu laikotarpiu karūnos buvo paslėptos, o vėliau nebežinota, kur ieškoti.

Šiuo metu garsųjį paveikslą puošia dvi karūnos: didesnioji sidabrinė karūna (datuojama apie 1750 m.) ir mažesnioji, pagaminta iš vario lydinio ir paausuota (datuojama apie 1700 m.). Būtent vietoj šios mažesniosios paausuoto vario karūnos iškilmingai uždėta tokia pati, tik auksinė, karūna, palaiminta popiežiaus Pranciškaus. Nuimtoji karūna bus saugoma Aušros Vartų lobyne, kuris po Aušros Vartų atnaujinimo bus atvertas žmonėms. –vilnensis.lt-

Paminėta Šv. Luko diena

Spalio 18 d. LSMU Kauno klinikose tradiciškai paminėta Šv. Luko, medicų globėjo, diena. „Marijos radijas“ tiesiogiai iš klinikų Šv. Luko koplyčios transliavo Rožinio maldą ir vidurdienio šv. Mišias, kurias aukėjo Raseinių parapijos vikaras kun. Robertas Urbonavičius ir Kauno klinikų kapelionas kun. Nerijus Pipiras. Homilijoje kun. N. Pipiras drąsino gydytojus būti šių dienų apaštalais – gydyti ne tik kūną, bet matyti žmogų, teikti viltį.

Kitoms šv. Mišioms už visus Kauno klinikų gydytojus, darbuotojus ir Lietuvos

ranką kalėjime, lageryje ir tremtyje. Jo artumą išgyveno per slapta aukojamas Mišias ar paprastą Rožinio maldą.

Arkivyskupas Sigitas padėkojo visiems kunigams, vyskupams, kurie vyskupo tarnystės metais buvo ištikimi pagalbininkai ir bendradarbiai. Šia proga sakė atsiprašantis Dievo už meilės trūkumą. Šių Mišių visuotinėje maldoje, be kitų maldavimų, prašyta Viešpatį globoti visus tikinčiuosius, kad jie vykdytų Dievo valią ir savo darbais jį garbintų.

Užbaigiant šv. Mišias sveikinimo ir padėkos žodį arkivyskupui Sigitui tarė arkivyskupas Lionginas Virbalas. Ganytojas atkreipė dėmesį, jog arkivyskupo Sigito gyvenimo metai sutapo su dviem istoriniais laikotarpiais. Sovietmetyje su drąsa, ryžtu, ryškiu liudijimu ir melo sistemos demaskavimu jis atliko misiją, kurią Viešpats jam buvo patikėjęs. „Ne veltui popiežius Pranciškus, parašydamas sveikinimą arkivyskupijos svečių knygoje, padėkojo už svetingumą šiai kankinių Bažnyčiai“, – paminėjo arkivyskupas Lionginas.

Šventę vėliau pratęsęs kurijos salėje, arkivyskupą Sigitą pasveikino kunigai, kurijos darbuotojai, bažnytinių institucijų ir organizacijų atstovai. Arkivyskupui ir visiems šventės dalyviams buvo smagu išgirsti ir kun. Vincento Lizdenio muzikinį sveikinimą, padovanotą neseniai iššventintų kunigų vardu.

-kait-

Paminėtas Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto įsteigimo 40-metis

Lapkričio 9 d. Kaune šv. Mišiomis arkikatedroje bazilikoje ir šv. arkivyskupijos salėje paminėtas Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto (toliau TTGKK) įsteigimo 40-metis. Konspiraciniame bute Maskvoje su rusų disidentais pasauliui 1978 m. lapkričio 13 d. pranešę apie įsteigimą penki jo nariai kunigai Jonas Kauneckas, Alfonsas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius, Vincentas Vėlavičius ir Juozas Zdebskis per penkerius metus, kol veikla buvo sustabdyta dėl persekiojimų ir suėmimų, parengė daugiau kaip 50 dokumentų tuometinei sovietų valdžiai, pasaulio organizacijoms apie Bažnyčios bei žmogaus teisių pažeidimus okupuotoje Lietuvoje.

Į paminėjimą, organizuotą Jaunimo forumo „Pro Patria“ ir Laisvos visuomenės instituto, gausiai susirinko ne tik kauniečiai, anų laikų bendražygiai, seserys vienuolės, dalyvavo ir daug jaunų žmonių, turėjusių progą išgirsti autentišką liudijimą apie sovietinę tikrovę, pažinti savo laisvės šaknis ir drąsiai gintus krikščioniškus idealus.

„Sveikinu visus, kurie atvykote padėkoti Dievui už visa, ką išgyvenome prieš 40 metų, padėkoti už tai, kaip Jis vedė tais sudėtingais, nelengvais laikais į laisvą Lietuvą“, – sakė arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, paminėdamas prieš 40 metų įsisteigusį TTGKK, kurio nariai kunigai A. Svarinskas, J. Zdebskis, V. Vėlavičius jau dėkoja Dievui amžinybėje, o drauge atvyko melstis buvę jo nariai – Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas ir kun. Vaclovas Stakėnas, dabar Kybartų parapijos altaristas. Mišias drauge koncelebravo ir Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, Kauno kunigų seminarijos rektorius kun. Ramūnas Norkus, kelių vyskupijų kunigai. Patarnavo seminaristai, giedojo Vilniaus Dievo Gailestingumo šventovės jaunimo ansamblis.

„Anuomet buvome gundomi Dievo šventykloje tapti tik pirkliais“, – sakė arkivysk. S. Tamkevičius savo homilijoje atkreipdamas dėmesį į Dievo žodį (Jn 2, 13–22) ir primindamas, kaip 50 metų buvome vedami į laisvą rytą. Supratusi, jog nepavyks prievarta sunaikinti pavojingiausio savo priešo – krikščioniškojo tikėjimo, sovietų valdžia ėmėsi kontroliuoti bet kokią religinę veiklą, maža to, dvasininkus padaryti kolaborantais. Vykdyta sisteminga ateistinė ir marksistinė indoktrinacija, siekta fiziškai paralyžiuoti kunigų tarnystę – uždaryti juos bažnyčiose tarp keturių sienų. „Tokia praeitis. Tačiau Dievo žodis mus skatina žvelgti į dabartį“, – sakė ganytojas, paminėdamas, jog šiais laikais kunigai irgi gali būti gundomi apleisti savo pareigas, pasauliečiai – tik retkarčiais atlikti vieną ar kitą religinę apeigą be asmeninio ryšio su Dievu.

Po šv. Mišių paminėjimas tęsėsi pilnutėlėje arkivyskupijos salėje. Ypatingos vakaro akimirkos buvo unikali vaizdo medžiaga – TTGKK dokumentika, tarp jos ir laiškas Šventajam Tėvui su prašymu palaiminti šį darbą. Garso įrašai perteikė, su kokia drąsa, vilties ir padėsinimo žodžiu į tikinčiuosius kreipdavosi kunigai Sigitas Tamkevičius, Alfonsas Svarinskas, Jonas Kauneckas.

Apie jo TTGKK genezę kalbėjęs arkivysk. S. Tamkevičius atkreipė dėmesį, jog praėjus 10 metų nuo partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago nukankinimo, ginkluotojo pasipriešinimo nuslopinimo okupantai netruko suprasti, jog didysis jų priešas yra Bažnyčia, ir taikiniu visų pirma tapo vyskupai ir kunigai. 1970 m. dvasinį atsinaujinimą Lietuvoje ypač paskatino kilęs Eucharistijos bičiulių sąjūdis. 1972 m. kovo 19 d. pasirodė pirmasis „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ numeris, o po kelių dienų – „17 000 memorandumų“, pasiekęs laisvąjį pasaulį. Kai žmogaus teisėms ginti ėmė kurtis Helsinkio grupės, tapo aišku, jog reikia kunigų grupės, kuri reaguotų į tikinčiųjų teisių pažeidimus. Taip susikūrė TTGKK, vėliau dėl savo veiklos gavęs oficialų KGB įspėjimą, o jo 52 dokumentai tapo įkalčiais Sigito Tamkevičiaus ir Alfonso Svarinsko bylose.

„Vakarykštis marksizmas „mutuoja“, prisiimdamas įvairias formas, dangstosi globalizmu, neoliberalizmu ir žmogaus teisių gynimo vėliavomis“, – sakė arkivyskupas dėkodamas visiems, ginantiems šeimą, gyvybę, krikščioniškas vertybes.

„Kodėl aš atsiradau TTGKK?“ – klausė vysk. Jonas Kauneckas, čia pat atsakydamas, jog dėl to buvo „kalti“ Telšių Eucharistijos bičiuliai, pasauliečių paskatinimas jiems vadovauti, atnaujinti Žemaičių Kalvarijos atlaiduose Eucharistines procesijas, kuriose eidavo apie 100 bičiulių, ir tai buvo tikras stebuklas. Paskatino ir tuomet į Telšių vyskupijos kuriją plaukę laiškai apie tikinčiųjų teisių pažeidimus. „Buvom tiesiog priversti eiti ten, kur reikėjo“, – šmaikštavo vysk. J. Kauneckas apie išitraukimą į TTGKK. Ganytojas prisiminė teisiamo 1863 metų sukilimo vado kun. Antano Mackevičiaus žodžius: „Valdžia kalta dėl sukilimo. Jei jūs neduosite tautai laisvės, atsiras kitas mackevičius.“ Panašiai jis sakęs ir pamoksle: „Suimsite Svarinską, Tamkevičių, visada atsiras kitų, jei neduosite tikėjimo laisvės.“

Kukliai savo indėlį į „Lietuvos Katalikų bažnyčios kronikos“ platinimą, TTGKK veiklą įvertinęs kunigas Vaclovas Stakėnas autentiškai paliudijo, kaip jam dėl to teko nukentėti nuo KGB. „Neaiškioms ponioms“ pakvietus jį pas ligonį kelionė su Švenčiausiuoju baigėsi užrištomis akimis, surištomis

sveikatos mokslo universiteto bendruomenę vadovavo Kauno arkivyskupijos augiliaras vyskupas dr. Algirdas Jurevičius, koncelebravo vyriausiasis Kauno klinikų ir LSMU kapelionas mons. doc. Artūras Jagelavičius, Kauno klinikų kapelionas kun. Nerijus Pipiras. Kartu meldėsi Kauno klinikų generalinis direktorius prof. habil. dr. Renaldas Jurkevičius, direktorius ekonomikai ir infrastruktūrai prof. habil. dr. Artūras Grebliauskas, LSMU dekanai, klinikų vadovai, gydytojai, slaugytojai ir ligoniniai.

Homilijoje vyskupas A. Jurevičius apžvelgė Evangelijos pagal Luką atsiradimo priežastis ir išskirtinumą. Jis kalbėjo: „Evangelistas Lukas įkūnija tam tikrą ištikimybę pats būdamas prie apaštalo Pauliaus paskutinėje jo gyvenimo fazėje, tada, kai visi pabėgo, pasitraukė, kad būtų kartu ir pagelbėtų nusenusiame, persekiojamame ir mirties laukiančiame apaštalui. Kaip Evangelijos ir Apaštalių darbų autorius, būdamas to meto gydytojas, Lukas labai tiksliai aprašė Jėzaus atliktus žmonių pagydimus, panaudodamas to meto medicinoje vartojamas sąvokas, ligų įvardijimus. Evangelistas Lukas labiau už kitus evangelistus akcentavo Dievo ir žmonių gailingumą vienas kitam. Gailingumas skatino Jėzų daryti didžius darbus, per kuriuos atpažįstame, kad Dievas atsigręžia į žmogų, o labiausia to laukiama ligoje. Mes patiriame, kad liga mus išskiria ir izoliuoja nuo aktyvaus dalyvavimo profesinėje ar visuomenės veikloje, atskiria nuo namiškių, nutolina nuo bičiulių, draugų. Juk ne veltui sakoma, kad ne turtai, o sveikata žmogui svarbiausia.“

Primindamas popiežiaus Pranciškus vizitą Lietuvoje, vyskupas atkreipė dėmesį, kad Šventasis Tėvas daug kalbėjo apie viltį. Ligoniu viltis yra labai konkreti – pasveikti. Gydytojai šiuo atveju tampa vilties pranašai. Jeigu gydytojai nieko gero nežada – tada yra amžinojo gyvenimo viltis. Vyskupas perteikė popiežiaus Pranciškaus apsilankymo vienoje ligoninėje, kurioje buvo užrašas: „Darome viską, išskyrus stebuklus“,

mintis. Ką reiškia stebuklas šiandien? Tai nereiškia padaryti kažką nerealaus. Stebuklas – tai sutikti ir priimti ligonį kaip brolių ar seserį, su visu jo orumu – kaip Dievo vaiką. Stebuklas bus tada, kai padarysime viską, kad galėtume padėti konkrečiam žmogui. Homilijos pabaigoje vyskupas A. Jurevičius citavo Siracido knygos (38, 1–12) žodžius apie gydytojus ir linkėjo nepristigti meilės žmogui, gydyti ir būti vilties pranašais.

Abiejose šv. Mišiose giedojo Kauno klinikų vokalinis ansamblis „Kolegės“.

-sam-

Pašventinta istorinė koplyčia

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Centrinuose rūmuose naujai pašventinta istorinė koplyčia, bene labiausiai žinoma dėl to, jog joje 1934–1937 bei 1940–1944 m. buvo pašarvoti ir saugomi Stepono Dariaus ir Stasio Girėno palaikai. Atnaujintoje koplyčioje po kelerių metų pertraukos vėl aukotos šv. Mišios, kurioms spalio 22 d. vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ. Kartu su arkivyskupu šv. Mišias aukojo LSMU kapelionas mons. dr. doc. Artūras Jagelavičius, kun. dr. doc. Kazimieras Ambrasas SJ ir VDU kapelionas Andrius Končius. Šv. Mišioms patarnavo Kauno kunigų seminarijos seminaristai.

„Tai džiugi akimirka, nuteikianti viltinai. Tarp amžinybės ir mūsų gyvenimo nėra priešpriešos. Šiame pasaulyje svarbus rūpestis dėl žmogaus, kuriam reikia pagalbos ir sveikatos – o amžinybė šiems veiksams suteikia prasmę. Tegu ši koplyčia pasitarnaus kaip galimybė pamatyti gyvenimo visumą dar plačiau. Žmogus yra daugiau nei cheminių junginių sanauja ar jame vykstantys biologiniai procesai – jis pašauktas didesniems dalykams. Tai liudija ir ši koplyčia, susijusi su Lietuvos istorija, su garbingais žmonėmis, kurie matė prasmę ir siekė daugiau“, – primindamas S. Dariaus ir S. Girėno žygdarbius, universiteto bendruomenei linkėjo Kauno arkivyskupas L. Virbalas.

rankomis ir kojomis ir sumušimu miške. Vėliau sužinojo, jog tame kaime jau laukė ir KGB „voronokas“. „Tuomet pajutau, kad ir kokios būtų aplinkybės, ir Dievas kovoja“, – liudijo garbaus amžiaus kunigas.

Vilniaus universiteto Filosofijos katedros doktorantas Vytautas Sinica padėkojo katalikų rezistencijos dalyviams, o savo pažintį su TTGKK sakė pradėjęs nuo interviu su mons. Alfonsu Svarinsku, iš kurio asmens tiesiog spinduliavusi autentiška laisvė. Salė plovimais palydėjo jaunojo mokslininko komentarą, jog TTGKK nariai, arkivysk S. Tamkevičius, mons. A. Svarinskas, partizanų motina ses. Monika Gavėnaitė SJE – drąsiausi žmonės Bažnyčioje.

Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojas dr. Andrius Švarplys kvietė nuo knyginės patirties atsigręžti į autentiškus žmogaus teisių gynėjus ir retoriškai klausė, kodėl taip atsitinka, kad žmogaus teisių gynimo klausimas tebėra aštrus ir nepriklausomoje visuomenėje. Jis pabrėžė prigimtinių dalykų, Dievo ir tikėjimo bei žmogaus teisių sąsają.

Per beveik tris valandas trukusį, bet neprailgusį vakarą savo balsais džiugino Vilniaus Jėzuitų gimnazijos mišrusis choras „Krantas“ (vadovas Leonidas Abaris) ir Vilniaus Gailestingumo šventovės jaunimo ansamblis. Kauno seminaristai šiai progai skyrė partizanų dainą. Savo talentu pasidalijo kun. Vincentas – jo dainą apie Lietuvą kartu sudainavo visa salė. Renginyje baigtas drauge sugiedotu Lietuvos himnu.

-kait-

Atsinaujinimo diena „Dėmesio – šventumas – kitoks“

„Nepakanka žinoti Raštų, tiesų apie Jėzų, per maža teisingai dalyvauti liturgijoje. Turime būti apgaubti jėga iš aukštybių“, – sakė dr. Ralphas Martinas, spalio 21 d. Atsinaujinimo dienoje Kaune įkvėptai kalbėdamas, kaip atsiliiepti Viešpačiui į šventumo kvietimą bei Sekminių ugnį naujai evangelizacijai.

„Kas ištvers iki galo, bus išgelbėtas“, – citavo Šventraštį svečias dr. Martinas kalbėdamas apie šventumą kaip Dievo tikslą žmogaus gyvenimui. Tik 80 metų sulaukusiam, subrendusiam Mozei Dievas leido grįžti į Egiptą. Ko reikia, kad išliktume Dievui ištikimi? Dievas nori, kad niekada nesustotume savo kelionėje, nori vis labiau veikti žmogaus gyvenime, pašalinti mūsų nusistatytas ribas, – tai būtų augimas šventumu. Šventumas nereiškia tik daugiau mūsų maldų – tai reiškia vis daugiau meilės Dievui ir savo artimui.

Svečias kalbėjo apie žmogaus „bet“, kuriais stabdoma savo kelią į šventumą, pavyzdžiui, „bet aš esu pasaulietis“. Tačiau šventumas nėra pasirenkamas. Jis būtinas kelyje į dangų. Šventieji yra tie, kurie leido iš savo gyvenimo pašalinti blogį, suvienijo savo valią su Dievo valia. Kitas dažnas pasakymas: „Bet dabar esu labai užsiėmęs, gal vėliau.“ „Dabar yra išgelbėjimo valanda“, – sakė svečias apie trumpą mūsų gyvenimą ir ilgą laukiančią amžinybę. Pirmiausia turime siekti Dievo karalystės. Neturime atidėlioti dar apstesnės meilės, didesnio mūsų gyvenimo vaisingumo, kuris ateina iš didesnės vienybės su Dievu. Dar viena dažnai girdima frazė: „Neturiu drąsos, nepasieksiu to lygio, taikysiu į skaistykla.“ Dr. R. Martinas čia atkreipė dėmesį į paties Jėzaus paraginimą siekti dangaus, būti tobuliems, kaip dangaus Tėvas yra tobulas.

Remdamasis savo įžvalgomis apie šventųjų gyvenimą, svečias išskyrė 4 jo principus: dvasinė kelionė yra visiškai Dievo malonė; būtina ir mūsų pastanga; nu-

skaistinimas yra susijęs su kančia; kuo labiau būsime susivieniję su Viešpačiu, tuo vaisingesnis bus gyvenimas. Pasak dr. Martino, nesvarbu, kiek pažangos padarytume; svarbiausia, kad liktume kelyje, turėtume tikslą gyventi taip, kad patiktume Viešpačiui, atsisakytume įžeisti Jį net ir menku dalyku, pasak šv. Pranciškaus Salezo, neprisiristume prie nuodėmės, jos pamėgimo.

Dr. Artūras Lukaševičius savo pranešime „Ar nori būti maksimaliai laimingas, sveikas, save atradęs, save realizavęs, t. y. šventas?“ darė prielaidą, jog daugiau kaip pusė praktikuojančių tikėjų, paklausti, ar norėtų būti šventaisiais, atsakytų „ne“ dėl neteisingai suprantamo šventumo. Galvojama, jog dėl to reiktų atsisakyti visų malonumų, daug kentėti, be to, būtų labai nuobodu. Ne malonumai yra gyvenimo laimė, o kančių jame bus visada. Pasak pranešėjo, atvirkščiai, šventas žmogus yra visiškai gyvas, kupinas gyvenimo džiaugsmo.

„Iš kur šis džiaugsmas? Iš buvimo arti gyvybės šaltinio, arti Dievo“, – sakė dr. Lukaševičius apie „šventumo paslaptį“, kaip tapti „maksimaliai įmanomai sveikiems“. Tomo Akviniečio žodžiais, šventumas yra laimingumas turint gilų džiaugsmą, ramybę. Šventumas ir laimingumas yra sinonimai. Ne savirealizacija, bet Dievo karalystės ieškojimas daro mus laimingus, brandina.

„Paprasti pasauliečiai kalbėjo apie Jėzų, ir tada tai nebuvo įprasta“, – sakė antrajame pranešime dr. R. Martinas, pasidalydamas savo istorija, kaip po vienu rekolekcijų jaunystėje, į kurias buvo įrašęs bičiulis, priėmė svarbų sprendimą – visiškai patikėti savo gyvenimą Jėzui. „Sutvirtinimo malonė tada tarsi sprogo manyje“, – sakė svečias liudydamas, kaip tuomet pajutęs tarsi liepsną išsižiebiant širdyje, troškimą dar labiau pažinti ir pamilti Jėzų, padėti Jį mylėti kitiems. Pasak dr. Martino, jis tik vėliau supratus, jog tai buvo jo Krikšto pažadų atnaujinimas. Šiandien milijonai katalikų pasaulyje dėl charizminio atsinaujinimo judėjimo atnaujiną savo susitikimą su Jėzumi, labiau atsivėrė Šventosios Dvasios veikimui. Tai Bažnyčios lobis, jos dalis, nes pati Šventoji Dvasia yra to įkvėpėja, ir ši dovana gali priklausyti kiekvienam.

Savo pranešime dr. R. Martinas kalbėjo apie būtiną pirmųjų Sekminių ugnį Bažnyčiai šiandien. To jai trūksta ir meldė šventieji popiežiai – Jonas XXIII, Paulius VI ir Jonas Paulius II. Benediktas XVI, lankydamasis JAV, žmonėms meldė Sekminių Dvasios, o popiežius Pranciškus, susitikdamas su Charizminio atsinaujinimo judėjimo dalyviais, prašė jų su visais Bažnyčioje dalytis Šventosios Dvasios malone.

„Mes visi turime Šventosios Dvasios dovaną, bet ją reikia atgaivinti, kad ji išsižiebtų, taptų liepsna“, – kalbėjo svečias, primindamas Dievo žodį apie pirmąsias Sekmines, kai apaštalams su Marija besimeldžiant aukštutiniame kambaryje ant jų nusileido Šventoji Dvasia. Dingo baimė, netikrumas, jie įgijo kontempliatyviąją malonę vidujai pažinti Jėzų.

„Šiandien dėkojame už Šventojo Tėvo Pranciškaus apsilankymą Lietuvoje, meldžiamės už jį, prašome šventumo ir šį Bažnyčios švenčiamą Misijų sekmadienį esame siunčiami į misijas – būti misionieriais kiekvienas savo aplinkoje: šeimoje, darbe, nepamirštant būti misionieriais ir savo pačių atžvilgiu“, – sakė Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas, renginio pabaigoje vadovavęs sekmadienio Eucharistijai, kurią koncelebravo arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, kun. Andrius Končius, patarnavo Kauno kunigų seminarijos klierikai.

„Pasiekta pilnatvė: dabar jau visi universitetai turi po koplyčią. Tai labai svarbu“, – pasidžiaugė universiteto kapelionas mons. A. Jagelavičius, padėkodamas už gerą valią, kilniaširdiškumą visiems, nuo kurių priklausė šv. Roko koplyčios atkūrimas.

Mons. A. Jagelavičius atskleidė įdomią detalę: šv. Mišių aukai reikalingi daiktai buvo supirkti iš šviesaus atminimo Vytauto Palioko dirbtuvės, o jo šeima padovanojo koplyčiai 1808 m. gamintą indą, iš kurio dalijama šventoji Komunija.

Kaune, A. Mickevičiaus g. 9, esantys LSMU Medicinos akademijos (tarpukariu – Vytauto Didžiojo universiteto) Centriniai rūmai pastatyti 1931–1933 metais pagal moderniosios architektūros pradininko Vladimiro Dubenckio projektą. Rūmuose suprojektuota koplyčia šiuo metu yra viena seniausių Lietuvos akademinėje erdvėje veikiančių koplyčių. Daugelyje kitų šalies aukštųjų mokyklų tokios religinės paskirties patalpos įkurtos po 2006 m., kai buvo pasirašytas Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (LURK) ir Lietuvos vyskupų konferencijos memorandumas. Yra žinių, jog tarpukariu tuometinio Vytauto Didžiojo universiteto Anatomicinės katedros koplyčią prižiūrėjo vienuolės. Sovietmečiu į Kauno medicinos institutą pertvarkytoje aukštojoje mokykloje koplyčios patalpose veikė universiteto leidykla ir spaustuvė. Šaliai atgavus nepriklausomybę, atkurta ir sakrali šių patalpų funkcija. Koplyčia buvo uždaryta dėl 2014–2016 m. vykusios LSMU Centrinės rūmų rekonstrukcijos ir atnaujinimo darbų, o šiemet ji akademinėi bendruomenei atsivėrė atnaujinta: suremontuotos patalpos, įsigyta naujų liturginės paskirties baldų, įrengtas naujas altorius ir tabernakulis.

LSMU Medicinos fakulteto Anatomijos instituto profesorius Dainius Haroldas Pauža pabrėžė, jog koplyčia Lietuvos sveikatos mokslų universitetui svarbi ne tik akademinės sielovados tikslais:

tai sakrali erdvė, kurioje pagarbiai atsisveikinama su kremuotais palais asmenų, paaukojusių savo kūnus mokslo tikslams.

„Universitete tokia erdvė atsisveikinimui labai reikalinga: tai ir pagarba asmeniui už jo auką mokslui, ir etiškas būdas atsisveikinti su palaikais“, – įsitikinęs prof. D. H. Pauža. Pasak profesoriaus, tradicijos, kaip pagerbti šiuos asmenis, palyginti naujos. Šalia urnų statomos mirusiųjų fotografijos su vardais ir pavardėmis, tariamas padėkos žodis, pasimeldžiama. Jei yra, į apeigą kviečiami ir artimieji. Kadangi koplyčia anksčiau neturėjo šventojo globėjo vardo – šventinant jis buvo suteiktas, ir koplyčia nuo šiol vadinsis Šv. Roko – vargšų, sunkių ligonių, šiuo metu ir sergančiųjų AIDS bei kitomis epideminėmis ligomis globėjo – vardu.

–Ismui-

Katalikių moterų sąjungos jubiliejus

Šiais metais Lietuvos katalikių moterų sąjunga (LKMS) švenčia reikšmingas sukaktis: sukanka 110 metų nuo organizacijos įkūrimo bei 100 metų nuo organizacijos atkūrimo po to, kai caro valdžia jos veiklą buvo beveik nuslopiniusi. Palyginti kuklų 15 metų jubiliejų minėjo ir LKMS Vaikų ir jaunimo paramos centras. Ta proga LKMS narės spalio 20 d. susirinko į Šiluvą padėkoti Dievui už nueitą kelią.

Šv. Mišias Apreiškimo koplyčioje aukoj Kauno arkivyskupo generalvikaras vysk. Algirdas Jurevičius ir LKMS dvasios tėvas kun. Vytautas Rapalis. Mišiose giedojo LKMS Vaikų ir jaunimo paramos centro ansamblis „Angelo sparnai“.

Homilijoje vysk. Algirdas komentavo popiežiaus Pranciškaus mintis apie moters pašaukimą dovanoti pasauliui švelnumą ir padėti visuomenei transformuotis į bendruomenę. Komentuodamas Evangelijos ištrauką apie padaršinimą išpažinti tikėjimą, vyskupas sakė, jog dar ne visi katalikai išėjo iš

Homiliją pasakęs arkivyskupas L. Virbalas, remdamasis Pranciškaus mintimis ir jo padaršinimu nebijoti siekti šventumo, atkreipė dėmesį į šventumą kaip į keliaujančiųjų bruozą, pakraščio savybę, bendruomeniškumą. „Manau, kad kiekvienas turite žmonių, kurie jums buvo tarsi šventumo katalizatoriai. Ačiū jiems visiems! Kaip kitaip mes patys galėtume siekti šventumo?! Tik atsiliepdami į Viešpaties kvietimą ir padėdami vieni kitiems“, – sakė arkivyskupas užbaigdamas homiliją.

Visuotinėje maldoje Atsinaujinimo dienos dalyviai meldėsi už popiežių Pranciškų, kad jo misija nešti gailėstingumą pasauliui rastų atgarsį kiekvienoje širdyje. Be kita, melstasi ir už visus, kurie patiria bet kokią vargą – už liūdinčius, sergančius, kalinčius, pavojuose esančius, visai bandomus, kad nepamirštų savo misijos būti vilties žmonėmis.

–kait-

Lietuvos ligoninių kapelionų ir sielovados bendradarbių konferencija

Spalio 25 d. Šiaulių vyskupijos pastoracijos centre vyko Lietuvos ligoninių kapelionų ir sielovados bendradarbių susitikimas–konferencija. Kalbėtasi apie kunigo vaidmenį sveikatos sistemos įstaigose. Renginį organizavo Respublikinės Šiaulių ligoninės kapelionas kun. Darius Marcinkevičius. Konferencijos dalyvius pasveikino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir Respublikinės Šiaulių ligoninės Medicinos direktoriaus pavaduotojas chirurgijai, laikinai einantis generalinio direktoriaus pareigas, gyd. Antanas Pauliukas.

Šiaulių vyskupas padėkojo ligoninių kapelionams ir sielovados bendradarbiams už pasiaukojamą tarnystę. Pasilenkti prie ligonio lovos reikia drąsos ir ištvermės, to ganytojas ir linkėjo.

Vienas konferencijos prelegentų, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius, Klaipėdos Jūrininkų ligoninės kapelionas, kun. doc. dr. Saulius Stumbra pasidžiaugė, kad ligoninėse kunigai nevaržomai gali atlikti savo pareigas, daugelyje jų yra koplyčios, jaučiama sielovados bendradarbių svarba ir būtinybė. Ne vienoje ligoninėje sielovados bendradarbiai sėkmingai darbuojasi. Kunigas atkreipė dėmesį į etinius, moralinius ir įstatyminius pastoracinio darbo ligoninėse aspektus. Pasak pranešėjo, pastoraciniam darbuotojui svarbu nebijoti išsakyti savo pozicijos. Reikia raginti, kad ligonis nesusikoncentruotų į ligą, bet trokštų eiti toliau, gilyn. Todėl labai svarbus komandinis darbas, tarpusavio supratimas, bendradarbiavimas su kitais darbuotojais, abipusis geranoriškumas. Kunigas negali būti vien tik techninis darbuotojas. Dirbant pastoracinį darbą svarbi ir atvejo analizė: kas nutiko, kokie lūkesčiai, ar esu pasirengęs atlikti tai, ką noriu? Galų gale sielovadinėje veikloje reikia, pasak prelegento, vadovautis penkiomis meilės kalbomis.

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto kapelionas ir Kauno klinikų vyriausiasis kapelionas mons. doc. dr. Artūras Jagelavičius kaip vieną neigiamų dalykų įvardijo, kad dar ir šiandien žmonės kapelioną tapatina su mirtimi. Prelegentas klausė, kodėl bijoma mirties, kodėl bijoma kunigo? Ko gero, vienas iš esminių atsakymų – dėl silpno tikėjimo. Todėl, pasak mons. A. Jagelavičiaus, svarbi katechezė apie sakramentus. Iš patirties galima sakyti, kad Ligonų patepimo sakramentas šiandien patiria krizę. O juk šis sakramentas, kaip ir kiti sakramentai, neša malones: kančią ir skausmą sunkios ligos metu

persmelkia viltis. Pasak monsinjoro, labai svarbus nuolatinis darbas su žmonėmis. Nereikia pamiršti paprasčiausio pokalbio, padėsinimo. Padėsininti ligonį, suprasti jį, padėti kančią atiduoti Kristui – tai sielovados bendradarbio pareiga, todėl jo buvimas šalia kapeliono sveikatos priežiūros įstaigose labai svarbus ir netgi būtinas. Baigdamas savo pranešimą, monsinjoras trumpai apžvelgė sielovadinę veiklą Kauno klinikose.

Šv. Mišias Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis aukojo Respublikinės Šiaulių ligoninės Chirurgijos korpuso konferencijų salėje. Koncelebravo renginyje dalyvavę kunigai: mons. doc. dr. A. Jagelavičius, kun. doc. dr. S. Stumbra, kun. Nerijus Pipiras, kun. Saulius Kasmauskas ir kun. Darius Marcinkevičius. Giedojo Šiaulių „Sandoros“ progimnazijos mokinių liturginis choras „Fiat lux“, vadovaujamas mokytojos Rolandos Kalakauskienės. Sakydamas homiliją, Šiaulių vyskupas akcentavo, jog žmogaus gyvenime labai svarbi tikėjimo šviesa. Ji turi nušviesti ir tai, kas žmogiškai atrodo neišvengiama. Ganytojas dėkojo kapelionams ir sielovados bendradarbiams už jų tarnystę, padėkojo Mišių liturgiją papuošusiam chorui. Pasibaigus šv. Mišioms nuoširdžius padėkos žodžius visiems susirinkusiems tarė laikinai einantis Respublikinės Šiaulių ligoninės generalinio direktoriaus pareigas gyd. A. Pauliukas.

Po šv. Mišių Pastoracijos centre vyko baigiamoji konferencijos dalis. Apibendrinus nuveiktą darbą, tikimasi, kad panašūs susitikimai – konferencijos bus nuolat organizuojami įvairiuose Lietuvos miestuose, įvairiose ligoninėse.

-irat-

Nuolatiniais diakonams Lietuvoje – linkėjimai iš Tarptautinio diakonų jubiliejaus

Lapkričio 3 d. Kauno arkivyskupo generalvikaras vyskupas Algirdas Jurevičius dalyvavo Rotenburgo–Štutgarto vyskupijos (Vokietija) nuolatinio diakonų jubiliejuje. Pirmieji nuolatiniai diakonai po Vatikano II Susirinkimo buvo išventinti Vokietijoje, Kelno arkivyskupijoje, o Rotenburgo–Štutgarto vyskupija buvo antroji, įvedusi nuolatinį diakonatą. Prieš penkiasdešimt metų joje buvo išventinti devyni nuolatiniai diakonai. Šiuo metu Rotenburgo–Štutgarto vyskupija turi 290 nuolatinio diakonų, iš kurių trečdalis jau yra pensininkai, o kiti darbuojasi įvairiose vyskupijos sielovados srityse. Dalis jų turi pasaulietinį darbą, kuriame liudija krikščioniškojo gyvenimo vertybes.

Rotenburgo–Štutgarto vyskupija turi Diakonų rengimo centrą, kuris artimai bendradarbiauja su Nuolatinio diakonų ugdymo centru Kaune. Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje, žengiančiai tik pirmuosius žingsnius šioje srityje, nepaprastai vertinga vokiečių patirtis, nes jie yra nuėję ilgą nuolatinio diakonų rengimo kelią. Diakonas Erikas Thouetas, Diakonų rengimo centro vadovas Rotenburgo–Štutgarto vyskupijoje, yra dažnas ir laukiamas svečias Lietuvoje.

Diakonų jubiliejus prasidėjo Štutgarto katedroje šv. Mišiomis, kurioms vadovavo Rotenburgo–Štutgarto ordinaras vyskupas Gebhardas Fürstas. Kartu koncelebravo Mumbajaus kardinolas Oswaldas Gracias (Indija), Dublino arkivyskupas Diarmuidas Martinas, vyskupas Algirdas Jurevičius ir kunigai. Homilijoje vysk. G. Fürstas kalbėjo apie 1968 metų svarbą visuomenėje ir Bažnyčioje. Tais metais Rytų Europos visuomenė išgyveno žiaurų įvykių Prahoje, o Vakarų visuomenę siaubė vadinamoji seksualinė revoliucija, buvo nusišukta nuo pamatinių žmogiškųjų bei krikščioniškųjų vertybių. Tokiame slogiame istoriniame kontekste Bažnyčia atgaivino

prievartinio sovietmečio „pogrindžio“, nedrįsta liudyti kasdienybėje savo tikėjimo, tarsi ko bijotų. Katalikų moterų sąjunga atlieka ypatingą vaidmenį, nes vienija ir padrąsina moteris bendrai katalikiškai veiklai. Vyskupas priminė, jog prieš 410 metų Šiluvoje apsireiškusi Mergelė Marija davė impulsą krikščioniškojo tikėjimo atgimimui Lietuvoje. Maldoje buvo prašoma, kad Šiluvos Mergelė padėtų įvykdyti galingą katalikų moterų veiklos proveržį.

Po agapės prasidėjo jubiliejinė konferencija. Pirmąjį pranešimą skaitė dr. Aldona Vasiliauskienė. Ji apžvelgė per 110 metų nueitą prasmingą organizacijos kelią. Dr. Vilma Žaltauskaitė išsamiai pristatė Katalikų moterų organizacijos įkvepėjo kunigo Povilo Januševičiaus socialinės veiklos pradžią. LKMS pirmininkė Rita Baušienė apžvelgė organizacijos dabartį prisimindama popiežiaus Pranciškaus kvietimą gyventi auksančias dėl kitų. Šiuo metu Lietuvoje veikia 40 katalikų moterų draugijų.

Antroje konferencijos dalyje draugijų veiklą pristatė Kaišiadorių, Panevėžio, Zarasų, Pasvalio, Radviliškio, Šiaulių, Tauragės, Vilkaviškio, Vilniaus bei Liudvinavo katalikų moterų draugijų pirmininkės. Konferencijos pabaigoje žodį tarė dvasios tėvas kun. V. Rapalis, o vysk. Algirdas moteris palaimino linkėdamas naujo entuziazmo. -vaj-

Atsinaujinimo diena Šiauliuose

Spalio 27 d. Šiauliuose vyko vyskupijos jaunimo Atsinaujinimo diena „Būkite linksmi ir džiūgaukite!“ Renginys prasidėjo koncertinėje įstaigoje „Saulė“. Septynių šimtų vietų salė buvo artipilnė. Renginį vedė Monika Tarutytė ir Eividas Grinius. Sveikinimo žodžiu šventę pradėjo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, jau nuo pavasario meldęsis už renginio dalyvius. Ganytojas klausė jaunuolių, ką reiškia būti linksmam? Ar šypsena jau pasako, kad žmogus laimingas? Tikrąją laimę žmogui teikia ryšys su Kristumi. Ganytojas linkėjo jaunuoliams kuo glaudesnio ryšio su Dievu.

Džiugiai sveikino susirinkusį jaunimą Atsinaujinimo dienų Kaune pradininkai ir rengėjai Antanas ir Rūta Šalaševičiai. Šiaulių miesto meras Artūras Visockis dėkojo Šiaulių vyskupui, kad ganytojas jį įtraukia į Bažnyčios organizuojamus renginius. Meras tvirtino, kad jis pasi-tiki žmonėmis, einančiais į bažnyčią, o galėti pasitikėti žmogumi – milžiniška laimė. „Todėl, – sakė meras kreipdamasis į jaunuolius, – noriu įsidėmėti jūsų veidus, kad ateity galėčiau jus pakviesti atsakingam darbui.“

Renginio vedėjai pakvietė pasižiūrėti Šiaulių vyskupijoje kiekvienais metais jaunimui organizuojamo trijų dienų piligriminio žygio iš Kryžių kalno į Šiluvą akimirklų. Šiais metais jis buvo išskirtinis tuo, jog jį aplankė jaunavedžiai savo santuokos dieną. Augustinas ir Gertrūda Vileikiai susipažino kaip tik šiame piligriminiame žygyje. Atsinaujinimo dienoje jie pasidalijo savo draugystės patirtimi ir tikėjimo kelione.

Apie tikėjimo teikiamą džiaugsmą ir besidžiaugiančią Bažnyčią kalbėjo Šiluvos Švč. M. Marijos Gimimo parapijos vikaras ir Apsireiškimo koplyčios rektorius kun. Darius Vasiliauskas.

Vėliau renginys tęstas Pastoracijos centro ir Šiaulių valstybinės kolegijos patalpose. Pasistiprinę koše, jaunuoliai skirstėsi net į 19 teminių grupių, kurias buvo iš anksto pasirinkę. Jose kalbėjosi apie sakramentus ir politiką, maldos galią ir džiaugsmo šaltinius, Turino drobulę ir tikėjimo iššūkius. Šiaulių vyskupas atsakinėjo į smalsių jaunuolių klausimus, skautai mokė skautiškų žaidimų, nemaža grupė jaunuolių pasinaudojo proga pasidaryti rožinį, kiti prisiminė taip neseniai išgyventą susitikimą su popiežiumi Pranciškumi. Teminis užsiėmimas jaunuolius atlydėjusiems mokytojams, kurie, prisiėmę daugybę įsipareigojimų, neretai neberanda laiko sau, pavadintas „Sustok“. Renginį vainikavo Sutaikinimo pamaldos ir Eucharistija, kuriai vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

-irat-

nuolatinį diakonatą. Diakonų tarnystė – liudyti pamatines krikščioniškas vertybes ir Bažnyčioje, ir visuomenėje, kur tikėjimo dar nėra, arba nukrikščionėjusioje visuomenėje, kur tikėjimo jau nebėra.

Šventiniame minėjime pagrindinį pranešimą skaitė kardinolas Oswaldas Gracias. Kardinolas akcentavo diakonų vaidmenį naujosios evangelizacijos kontekste. „Pasaulyje, kuriame šeimos vertybėms vis menkiau atstovaujama, vedusieji diakonai atlieka svarbų vaidmenį stiprindami krikščioniškos šeimos suvokimą. Jie labiausiai iš visų kitų bažnytinių tarnysčių įkūnija Bažnyčios rūpestį dėl vargšų. Savo tarnystėje pasaulyje diakonai skatina ir kitus geros valios žmones darbuotis siekiant socialinio teisingumo“, – kalbėjo kardinolas.

Diakonų jubiliejaus šventime dalyvavo Tarptautinio diakonato centro prezidentas diak. Geraldas DuPontas (Teksasas, JAV), nuolatinį diakonų atstovai iš Austrijos, Anglijos bei Airijos. Diakonų tarnystės klausimai visuotinės Bažnyčios kontekste buvo aptarti podiumo diskusijoje, kurioje dalyvavo kard. O. Gracias, arkivysk. D. Martinas, vysk. G. Fürstas, vysk. A. Jurevičius, diak. G. DuPontas. Diskusiją moderavo diak. E. Thouetas. Diskusijoje atsiskleidė diakoniškosios tarnystės turtingumas, įvairiose pasaulio vietose atsiskleidžiantis vis kitokiu aspektu. Akivaizdu, kad Katalikų Bažnyčioje nuolatiniai diakonai jau yra nebe egzotika, bet būtinybė, sakramentiškai išreiškianti tarnaujančią Bažnyčią.

Šventėje ypač šiltai buvo pasveikintas diak. Josefas Ostheimeris, prieš penkiasdešimt metų priėmęs diakono šventimus. Sužinojęs, kad Lietuvoje nuolatiniai diakonai tik prieš metus pradėjo savo tarnystę, diak. J. Ostheimeris paprašė nuoširdžiai pasveikinti visus Lietuvos diakonus ir palinkėjo sekti tarnaujančią Jėzų.

-vaj-

Mirė kunigas Izidorius Butkus (1925–2018)

Spalio 30 d., eidamas 94-uosius metus, Kaune mirė kunigas Izidorius Butkus. Kun. Izidorius Butkus gimė 1925 m. sausio 5 d. Naujininkų kaime, Eržvilko parapijoje, mažžemių ūkininkų šeimoje. Pradžios mokyklą lankė Rutkiškių kaime, Eržvilko valsčiuje, kur baigė keturis pradžios mokyklos skyrius, o penktąjį ir šeštąjį – Eržvilko pradžios mokykloje. 1939 metais tęsė mokslus Jurbarko ir Eržvilko gimnazijose.

1945 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1948 m. spalio 31 d. vyskupo Kazimiero Paltaroko Kauno arkikatedroje iššventintas kunigu. 1949 m. kovo 25 d. suimtas bei ištremtas į Baikalo ežero salą Olchoną, kur dirbo žveju. Vėliau perkeltas į Irkutsko sritį, Taišeto rajoną, kur kirto mišką, paskui dirbo miško rūšiuotoju, dar vėliau – buities kombinate siuvėju. Tremtyje praleido dvylika metų, į Lietuvą grįžo 1961 m. balandį.

1961 m. gegužę paskirtas laikinuoju, 1962 m. liepą visateisiu Raseinių bažnyčios vikaru, 1966 m. birželį – Pajieslio bažnyčios klebonu, 1970 m. gegužę – Balninkų parapijos klebonu, o 1971 m. gruodžio perkeltas į Kauno Šv. Juozapo (Vilijampolės) parapiją eiti administratoriaus pareigų. 1975 m. sausį paskirtas Kauno arkivyskupijos kurijos kancleriu. 1977 m. gruodį atleistas iš Kauno Šv. Juozapo parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos klebonu. 1979 m. rugpjūčio mėnesį

atleistas iš Kauno arkivyskupijos kurijos kanclerio pareigų ir paliktas toliau eiti Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos klebono pareigas. 1980 m. birželį paskiriamas Kelmės ir Šaltinių parapijų klebonu. 1990 m. perkeltas eiti klebono pareigų į Kavarską, o 1998 m. balandį paskirtas Skirsnemunės parapijos klebonu. 2003 m. jam pavesta aptarnauti ir Šimkaičių parapiją. Silps-tant jėgoms 2005 m. gegužę paskirtas Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) pa-rapijos altaristu ir kiek galėdamas patarnavo tikintiesiems.

Spalio 31 d. rengtasi paminėti kunigo Izidoriaus Butkaus kunigystės 70-ies metų jubiliejų, tačiau išvakarėse, staiga pablogėjus sveikatai, jis buvo paguldytas į ligoninę, kur vakare apleido šį pasaulį.

Kun. Izidoriaus Butkaus žemiškieji palaikai buvo pašarvoti Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos lapkričio 2 d. Palaidotas bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

Mirė kun. Rimantas Visockis (1969–2018)

Spalio 19 d. Miežiškiuose mirė kun. Rimantas Visockis. Kun. Rimantas Visockis gimė 1969 m. rugsėjo 30 d. Ėriškių k., Panevėžio r. 1987 m. baigęs Ramygalos vidurinę mokyklą buvo paimitas į sovietų kariuomenę. 1990 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją ir ją baigęs 1996 m. vysk. Juozo Preikšo buvo iššventintas kunigu.

Po šventimų vikaro pareigas ėjo Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijoje. 1997 m. paskirtas Pumpėnų Švč. M. Marijos Škaplierinės parapijos klebonu, vėliau paskirtas administruoti ir Kriklinių Švč. M. Marijos Apsilankymo bei Daujėnų Švč. Jėzaus Vardo parapijų. Greta aptarnaujamų parapijų 2002–2003 m. ėjo Panevėžio r. policijos komisariato kapeliono pareigas. Nuo 2005 m. administravo Miežiškių Švč. M. Marijos ir Velykių Šv. apašt. Andriejaus parapijas, o nuo 2007 m. iki dabar rūpinosi ir naujai įsteigtos Velžio Švč. Jėzaus Širdies parapijos tikinčiaisiais.

Kun. Rimantas Visockis buvo pašarvotas Miežiškių Švč. M. Marijos bažnyčioje, laidotuvių šv. Mišios aukotos spalio 24 d. Palaidotas Miežiškių bažnyčios šventoriuje.

-P-

Patikslinimas

„Bažnyčios žinių“ 9–10 numeryje popiežiaus Pranciškaus vizito Baltijos šalyse aprašyme patikslintina data: popiežiaus susitikimas su Lietuvos ir Latvijos jėzuitais vyko rugsėjo 23 d.

Ateitininkų studentų rudens akademija

Spalio 19–21 d. Kaune vyko Ateitininkų studentų rudens akademija, sukvietusi per penkiasdešimt dalyvių. Akademijos tema – Lietuvos šimtmetis bei popiežiaus Pranciškaus vizitas. Ją pradėdami spalio 19 d. studentai ateitininkai rinkosi į šv. Mišias Šv. Jurgio Kankinio (pranciškonų) bažnyčioje, joms vadovavo Kauno arkivyskupo generalvikaras vysk. Algirdas Jurevičius. Kartu koncelebravo Kauno Šv. Jurgio konvento gvardijonas kun. Paulius Bytautas OFM ir ištikimas ateitininkijos bičiulis Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos parengiamojo kurso ugdytojas kun. Gabrielius Satkauskas.

Homilijoje vyskupas Algirdas kvietė įsigilinti į psalmės žodžius: „Laiminga tauta, kuri išrinkta būti Viešpaties nuosavybe“ (Ps 33,12). Dievas nėra jokios tautos nuosavybė, jis pats kviečia visus tapti jo tautos dalimi. Inicatyva čia visiškai priklauso tik Dievui. Matydamas jaunus veidus, vyskupas priminė Evangelijos mintį nebijoti tų, kurie žudo kūną, bet verčiau bijoti tų, kurie gali įstumti į pragarą (plg. Lk 12, 4–5), ir davė Dievo tarnaitės Elenos Spirgevičiūtės pavyzdį pasirinkti geriau mirti, negu tenkinti užpuolikų gašlumą. Tokie žmonės savo mirtimi paliudija Kristaus žodžių išsipildymą mūsų laikais.

Po pamaldų ir vakarienės studentai ateitininkai susirinko į *Domus pacis* namus klausyti vysk. Algirdo pranešimo apie Bažnyčios mokymą ir jo kaitą. Vyskupas pristatė dieviškąjį Apreiškimą kaip Bažnyčios mokymo šaltinį. Vadovaudamasi apaštalių pavyzdžiu (plg. Apd 15), Bažnyčia sprendžia svarbiausius tikėjimo klausimus šaukdama visuotinius susirinkimus, kuriuose ypatingu būdu veikia Šventoji Dvasia. Ji veda tikinčiuosius į tiesos pažinimą, todėl ir Bažnyčios mokymas kai kuriais klausimais istorijos eigoje gali keistis. Po pranešimo vyskupas atsakė į studentų klausimus. Vakara vainikavo bendra malda koplyčioje, kuriai vadovavo kun. Gabrielius. -vaj-

Atsisveikiname su skaitytojais

Atsisveikiname su „Bažnyčios žinių“ skaitytojais, dėkodami už dėmesį ir drauge atsiprašydami dėl trūkumų ar neatlieptų lūkesčių. Redakcijos sudėtis per bendro darbo dešimtmečius išliko mažai pasikeitusi, todėl šia proga vienbalsiai galime tarti senąjį posakį: „Feci quod potui, faciant meliora potentes“.

Leidiny „Bažnyčios žinios“ gyvavo laiko atkarpą, simboliškai pažymėtą dviejų popiežių vizitais: tai ištisą epochą Lietuvos bažnytiniame gyvenime. Prisimintina, kad prieš „Bažnyčios žinias“ nuo 1992 m. leistas Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centro biuletenis – savotiškas „Bažnyčios žinių“ pirmtakas. Leidinį pradėjome jau atsiradus pirmiesiems kompiuteriams, vėliau interneto plėtra vis aštriau kėlė alternatyvą spausdintam periodiniam leidiniui.

Pradedant leisti „Bažnyčios žinias“ galvota apie tęstinį kunigų ugdymą – prisiminti pavyzdžiai iš tarpukario Lietuvoje gyvavusios dvasininkijai skirtos periodikos. Norėta taip pat atlikti informacinę funkciją skelbiant bažnytinio gyvenimo naujienas. Tiesa, netrukus pasirodė, kad perteikdami bažnytinių įvykių kroniką negalėjome konkuruoti operatyvumu su interneto portaluose skelbiama informacija. Tačiau mums atrodė prasminga, be kita ko, atlikti ir metraštinę funkciją, ypač fiksuojant nacionalinio masto įvykius: jubiliejus, Eucharistinius kongresus, taip pat tokius reikšmingus renginius kaip šv. Teresėlės relikvijų piligrimystė ar pal. Teofiliaus Matulionio beatifikacija. 2011 m. antrąjį pusmetį nutarta keisti leidinio periodiškumą ir leisti „Bažnyčios žinias“ nebe du kartus, bet kartą per mėnesį (tais metais išleista 18 numerių).

„Bažnyčios žiniose“ skelbti Lietuvos vyskupų konferencijos pareiškimai bei potvarkiai, ganytojų homilijos ir proginės kalbos; taip pat skelbti dvasininkų paskyrimai bei nekrologai, kunigų susirinkimų apžvalgos.

Redakcijos portfelyje niekuomet nebuvo straipsnių pertekliaus, veikiau priešingai, stigo lietuvių autorių, rašančių teologijos, pastoracijos, kanonų teisės, liturgijos, maldos bei dvasinio gyvenimo temomis. Tačiau peržvelgę žurnalo archyvą konstatuojame: vis dėlto „Bažnyčios žiniose“ rašė dešimtys puikių autorių, dėkojame jiems ir joms už aktualius ir turiningus straipsnius. Leidinio turinį papildydavome iškilių Bažnyčios hierarchų ir iškilių teologų verstiniais tekstais. „Bažnyčios žinių“ interneto svetainėje sudaryta atskira „Rinktinių straipsnių“ skiltis.

Drauge su skaitytojais išgyvenome susitikimus su iškiliais kalbėtojais, rekolekčių vedėjais, dvasinio gyvenimo ugdytojais: popiežiaus pamokslininku t. Raniero Cantalamessa OFM Cap., „Arkos“ ir „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių įkūrėju Jeanu Vanier, ses. Briegė McKenna OSC ir kun. Kevinu Scallonu CM bei daugeliu kitų.

Redakcijos ir skaitytojų vardu dėkojame homilijų rašytojams. „Bažnyčios žiniose“ homilijomis dalijosi daugiau kaip trys dešimtys Lietuvos dvasininkų, skelbti taip pat verstiniai užsienio autorių homiletiniai tekstai. Nuo 2011 m. viso liturginio ciklo homilijas paskelbė br. Ramūnas Mizgiris OFM, po to trejus metus homilijomis dalijosi mons. Artūras Jagelavičius. Pastaruosius dvejus metus homilijas rašė t. Grigalius Casprini OSB, kan. Andriejus Sabaliauskas, kunigai Saulius Bužauskas ir Mindaugas Martinaitis.

„Bažnyčios žinių“ redakcinė kolegija pastaraisiais metais ne kartą svarstė apie galimybes kitais formatais vykdyti šio leidinio funkcijas. Vertingiausia „Bažnyčios žinių“ turinio dalimi pripažinti popiežių, Šventojo Sosto dikasterijų dokumentų vertimai. Šį darbą tęs LVK sekretoriatas, o „Bažnyčios žinios“ taria jums sudie.

Popiežius

Popiežius Pranciškus	
Apaštališkasis paraginimas Gaudete et exsultate apie pasaulimą į šventumą šiuolaikiniame pasaulyje	Nr. 5, p. 2; Nr. 6, p. 2
Maiorem hac dilectionem . Apaštališkasis laiškas <i>Motu proprio</i> forma apie gyvybės paaukojimą	Nr. 3, p. 15
Apaštališkoji konstitucija Vultum Dei quaerere apie kontempliatyvųjį moterų gyvenimą	Nr. 2, p. 18
Žinia 26-osios Pasaulinės ligonių dienos (2018 m.) proga	Nr. 1, p. 2
Žinia 104-osios Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos (2018 m. sausio 14 d.) proga	Nr. 1, p. 3
Žinia 2018 m. gavėnios proga	Nr. 2, p. 2
Homilija per šv. Mišias minint 22-ąją Pasaulinę pašvęstojo gyvenimo dieną	Nr. 2, p. 4
Kreipimasis per susitikimą su Čilės kunigais, pašvęstaisiais asmenimis ir seminaristais	Nr. 2, p. 5
Žinia 55-osios pasaulinės maldos už pasaulimus dienos proga	Nr. 3, p. 2
Kreipimasis per susitikimą su šiaurės Peru bažnytinės provincijos kunigais, pašvęstaisiais asmenimis ir seminaristais	Nr. 3, p. 3
Žinia 52-osios Pasaulinės komunikavimo priemonių dienos proga „Tiesa padarys jus laisvus“ (Jn 8, 32). <i>Fake news</i> ir taikos žurnalizmas	Nr. 4, p. 2
Laiškas Dievo tautai	Nr. 8, p. 2
Žinia 2-osios Pasaulinės vargstančiųjų dienos proga	Nr. 11–12, p. 2

Popiežiaus apsilankymas

Popiežius Pranciškus Baltijos šalyse	Nr. 9–10, p. 2
Šventojo Tėvo kalbos ir maldos Lietuvoje	Nr. 9–10, p. 10
Šventojo Tėvo kalbos Latvijoje	Nr. 9–10, p. 22
Šventojo Tėvo kalbos Estijoje	Nr. 9–10, p. 26
Popiežiaus spaudos konferencija lėktuve	Nr. 9–10, p. 31
Popiežius apie vizitą Baltijos šalyse „Tikiu, kad Dievas trokšta pokyčio Bažnyčioje“.	Nr. 9–10, p. 34
Privatus pokalbis su jėzuitais Baltijos šalyse	Nr. 11–12, p. 11

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus	
VILTIS MIRTIES AKIVAIZDOJE	Nr. 1, p. 6
VILTIES TIKSLAS – ROJUS	Nr. 1, p. 7
EUCARISTIJA – BAŽNYČIOS ŠIRDIS	Nr. 3, p. 7
MIŠIOS YRA MALDA	Nr. 3, p. 8
MIŠIOS – VELYKŲ SLĖPINIO ATMINIMAS	Nr. 3, p. 9
KODĖL SEKMADIENIAIS ŠVENČIAME MIŠIAS?	Nr. 3, p. 10
MIŠIŲ ĮŽANGOS APEIGOS	Nr. 3, p. 11
GAILESČIO AKTAS MIŠIOSE	Nr. 4, p. 4
GARBĖS HIMNAS IR PRADŽIOS MALDA	Nr. 4, p. 5
ŽODŽIO LITURGIJA: DIEVO DIALOGAS SU SAVO TAUTA	Nr. 4, p. 6
ŽODŽIO LITURGIJA: EVANGELIJA IR HOMILIJA	Nr. 4, p. 7
TIKĖJIMO IŠPAŽINIMAS IR VISUOTINĖ MALDA	Nr. 6, p. 17
EUCARISTIJOS LITURGIJA: ATNAŠAVIMAS	Nr. 6, p. 18
EUCARISTIJOS MALDA	Nr. 6, p. 18
„TĖVE MŪSŲ“ IR DUONOS LAUŽYMAS	Nr. 6, p. 20
EUCARISTIJOS LITURGIJA: KOMUNIJA	Nr. 6, p. 21

BAIGIAMOSIOS MIŠIŲ APEIGOS	Nr. 6, p. 22
KRIKŠTAS – PIRMASIS SAKRAMENTAS	Nr. 7, p. 2
KRIKŠTAS – KRIKŠČIONIŠKOJO TIKĖJIMO ŽENKLAS	Nr. 7, p. 3
GALIA ĮVEIKTI BLOGĮ	Nr. 7, p. 4
KRIKŠTAS – GYVYBĖS ŠALTINIS	Nr. 7, p. 5
ATGIMIMAS PER KRIKŠTĄ	Nr. 8, p. 4
APSIVILKTI KRISTUMI	Nr. 8, p. 5
SUTVIRTINIMO DOVANA	Nr. 9–10, p. 35
DVASIOS ĮSPAUDAS	Nr. 9–10, p. 35
SUTVIRTINIMAS UGDO BAŽNYČIĄ	Nr. 9–10, p. 36
PILNATVIŠKO GYVENIMO TROŠKIMAS	Nr. 9–10, p. 37
„DEŠIMT ŽODŽIŲ“	Nr. 11–12, p. 5
DIEVO MEILĖ ĮPRASMINA ĮSTATYMĄ	Nr. 11–12, p. 6
„NETURĖSI KITŲ DIEVŲ, TIKTAI MANE“	Nr. 11–12, p. 7
STABMELDYSTĖ	Nr. 11–12, p. 9
PAGARBA VIEŠPATIES VARDUI	Nr. 11–12, p. 10

Dokumentai

Popiežiškoji Biblijos komisija	
ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA (<i>Pabaiga</i>)	Nr. 1, p. 15
Tarptautinės katalikų charizminio atsinaujinimo tarnybos Mokymo komisija. IŠGYDYMO MALDŲ GAIRĖS	Nr. 5, p. 22
Pasauliečių, šeimos ir gyvybės dikasterija. ATIDUOTI VISAS JĖGAS	
Apie krikščioniškąjį požiūrį į sportą ir žmogaus asmenį	Nr. 7, p. 13; Nr. 8, p. 14

Lietuvos vyskupų konferencija

Laiškas Maldos už lietuvių pasaulyje dienos proga	Nr. 3, p. 14
Lietuvos Vyskupų Konferencijos Liturgijos komisijos informacija dėl Švč. Mergelės Marijos, Bažnyčios Motinos, liturginio minėjimo	Nr. 5, p. 15
Informacija apie pal. Teofiliaus Matulionio minėjimą	
Lietuvos vyskupijose	Nr. 6, p. 23
Bažnyčia – už moterų prigimtines teises. Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis dėl Stambulo konvencijos	Nr. 6, p. 24
LVK sekretoriato informacinis pranešimas dėl visuotinių atlydų suteikimo	Nr. 9–10, p. 39
LVK sekretoriato informacinis pranešimas	Nr. 9–10, p. 39
Lietuvos vyskupų adventinis laiškas	Nr. 11–12, p. 14
Lietuvos vyskupų pranešimas <i>Kad vaikai ir šeimos būtų saugūs</i>	Nr. 11–12, p. 15
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis (2018 01 15)	Nr. 1, p. 32
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis (2018 03 14–16)	Nr. 3, p. 33
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis (2018 05 15–17)	Nr. 5, p. 36
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis (2018 06 12)	Nr. 6, p. 32
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis (2018 08 30)	Nr. 9–10, p. 50
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis (2018 11 19–21)	Nr. 11–12, p. 50

Pasirengimas popiežiaus vizitui

Popiežius Pranciškus aplankys Lietuvą rugsėjo 22–23 d.	Nr. 3, p. 12
Sudarytas Pasiruošimo popiežiaus vizitui komitetas	Nr. 3, p. 12
Lietuvos vyskupų kreipimasis į tikinčiuosius ir visus geros valios žmones	Nr. 3, p. 13
Kaip pasirengti popiežiaus Pranciškaus vizitui į Lietuvą?	Nr. 5, p. 11
Pasirengimo apaštališkai popiežiaus Pranciškaus kelionei į Lietuvą gairės	Nr. 5, p. 11

Ganytojų žodis

Arkivyskupas P. R. Gallagheris. Pamokslas Sausio 13-osios šv. Mišiose Vilniaus arkikatedroje	Nr. 1, p. 8
Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius	
Kalba Sausio 13-ąją LR Seime	Nr. 1, p. 9
Vyskupas Jonas Ivanauskas. Pamokslas perduodant pal. Teofiliaus relikvijas Naujųjų laikų kankinių šventovei	Nr. 2, p. 8
Arkivyskupas Gintaras Grušas. Homilija šv. Mišiose Trakuose	Nr. 2, p. 9
Arkivyskupas Gintaras Grušas. Homilija šv. Mišiose Valstybės atkūrimo šimtmečio proga	Nr. 2, p. 10
Lietuvos vyskupų kreipimasis artėjant Lietuvos paaukojimui	
Nekaltajai Marijos, Lietuvos Globėjos, Širdžiai	Nr. 2, p. 12
Lietuvos paaukojimas Nekaltajai Marijos, Lietuvos Globėjos, Širdžiai	Nr. 2, p. 12
Arkivyskupas Gintaras Grušas. Homilija Dievo Gailestingumo sekmadienį	Nr. 4, p. 8
Arkivyskupas Gintaras Grušas. Homilija Sekminių šv. Mišiose Vilniaus Kalvarijose	Nr. 5, p. 15
Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro Lopez Quintana	
Homilija Kaišiadorių katedroje	Nr. 6, p. 25
Arkivyskupas Gintaras Grušas. Valstybės dienos pamokslas Vilniaus arkikatedroje	Nr. 7, p. 6
Arkivyskupas Gintaras Grušas. Pamokslas Krekenavos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bazilikoje	Nr. 8, p. 6
Nominuotasis vyskupas Algirdas Jurevičius	
Homilija Pivašiunuose	Nr. 8, p. 7
Arkivyskupas Lionginas Virbalas. Homilija Kauno arkikatedroje teikiant šventimus vyskupui Algirdui Jurevičiui	Nr. 8, p. 8
Arkivyskupas Jorge Carlos Patrón Wong. Homilija Šv. Kazimiero kolegijos 70-mečio proga	Nr. 11–12, p. 16
Arkivyskupas Gintaras Grušas. Homilija Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atleidų sekmadienį	Nr. 11–12, p. 17
Pamokslas šv. Mišiose už Lietuvos kariuomenę	Nr. 11–12, p. 19

Homilijos

JĖZUI PAŽĖSTAMAS ŽMOGAUS GYVENIMO DRAMATIŠKUMAS / 5 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 10
DIEVAS DUODA JĖGŲ JUDĖTI PIRMYN / 6 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 11
IŠSILAISVINTI NUO PASAULIETIŠKŲ PRISIRIŠIMŲ / I gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 11
KALNAS – SUSITIKIMO SU DIEVU VIETA / II gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 12
ŠVENTYKLŲ ATSTATYMO METAS / III gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 13

ŽMOGAUS NEIŠTIKIMYBĖS IR DIEVO GAILESTINGUMO SUSITIKIMAS / IV gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 13
GYVENKIME TAIP, KAD GYVENTUME... / V gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 14
VIENINTELIS MOTYVAS – MEILĖ / Viešpaties Kančios (Verbų) sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 15
O FELIX CULPA! / Velyknaktis	Nr. 2, p. 16
ESAME KRISTUJE PRISIKĖLĘ ŽMONĖS / Viešpaties Jėzaus Kristaus Prisikėlimas	Nr. 2, p. 17
VELYKŲ SLĖPINYS APREIŠKIA DIEVO GAILESTINGUMĄ / II Velykų sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 29
PRISIKĖLĘS JĖZUS LAIMINA ŽMONIŲ BENDRABŪVĮ / III Velykų sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 30
GEROJO GANYTOJO PAŠAUKIMAS / IV Velykų sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 31
SVARBIAUSIA NEATSISKIRTI / V Velykų sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 32
AR PATIKĖSIME MEILĖ? / VI Velykų sekmadienis (B)	Nr. 4, p. 18
ŠIANDIEN SU APAŠTALAIŠ DŽIŪGAUKIME / Viešpaties Žengimas į dangų (Šeštinės)	Nr. 4, p. 19
„JI YRA TAS ASMUO MEILĖ, ASMUO DOVANA“ / Šventosios Dvasios atsiuntimas – Sekminės	Nr. 4, p. 20
ŠVENČIAUSIOJI TREJYBĖ – MŪSŲ VILTIS IR DŽIAUGSMAS / Švenčiausioji Trejybė	Nr. 4, p. 21
SUSITIKTI SU KRISTUMI EUCHARISTUOJE ĮVAIRIAIS BŪDAIS / Švč. Kristaus Kūnas ir Kraujas (B)	Nr. 5, p. 17
LEISKIME JAM STRATEGUOTI / 10 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 5, p. 18
GRŪDO LIKIMAS / 11 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 5, p. 19
EVANGELINIO DŽIAUGSMO ŠAUKLYS / Šv. Jono Krikštytojo Gimimas	Nr. 5, p. 20
PER LIGĄ IR NET MIRTĮ – Į GYVENIMĄ / 13 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 5, p. 21
JIS MŪSŲ ŽEMĘ PADARĖ SAVO TĖVYNE / 14 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 27
DRAŠOS LIUDYTI / 15 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 28
JIS MOKO DAUGELIO DALYKŲ, NES MES JAM RŪPIME / 16 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 29
DIEVO BRAIŽAS / 17 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 30
DIEVIŠKOSIOS IŠMINTIES IR AUKOS DUONA / 18 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 31
NEPASIDUOTI MURMĖJIMO NUOSTATAI / 19 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 8
ATPIRKIMO SLĖPINIO BENDRADARBĖ / Švč. M. Marijos Ėmimas į dangų (Žolinė)	Nr. 7, p. 9
VIENINTELIS MAISTAS / 20 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 10
KIETI ŽODŽIAI / 21 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 11
GYVENIMAS – TIKRO SANTYKIO KŪRIMAS / 22 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 12
KVIETIMAS ATSIVERTI NENUTYLA / 23 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 10
JĖZAUS DOVANOJAMA RAMYBĖ / 24 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 11

„APIE KĄ KALBĖJOTĖS KELYJE?“ / 25 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 12
EVANGELIJA NURODO AIŠKIĄ KRYPTĮ – EITI SU VIEŠPAČIU /	
26 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 13
ŠEIMA – DIEVO PASITIKĖJIMO DOVANA / 27 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9–10, p. 40
KUR TIKRIEJI ŽMOGAUS LOBIAI? / 28 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9–10, p. 41
GUNDYTAS VISUOSE DALYKUOSE, BET JIS – BE NUODĖMĖS /	
29 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9–10, p. 42
KAD PRAREGĖČIAU... / 30 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9–10, p. 43
„ŠIO PASAULIO PAVIDALAS PRAEINA“ (1 Kor 7, 31) /	
Visų Šventųjų išskilmė	Nr. 9–10, p. 44
ĮSAKYTA MYLĖTI / 31 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9–10, p. 45
BET KOKIAI DOVANAI REIKIA PRIEDO... / 32 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9–10, p. 46
MEILĖ, KURI NUŽUDYTA PRISIKELIA, IŠDUOTA NEIŠDUODA /	
33 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9–10, p. 47
ATIDUODANTIS SAVE KITIEMS KARALIUS /	
Mūsų Viešpats Jėzus Kristus, Visatos Valdovas (B)	Nr. 9–10, p. 48
MARANA THA – ATEIK, VIEŠPATIE JĖZAU!“ / I advento sekmadienis (C)	Nr. 11–12, p. 21
DIEVAS ĮBRENDA Į ŽMONIJOS ISTORIJĄ / II advento sekmadienis (C)	Nr. 11–12, p. 22
KĄ MUMS DARYTI, KAD GYVENTUME? / III advento sekmadienis (C)	Nr. 11–12, p. 23
DIEVAS DARO TIK DIDŽIUS DALYKUS / IV advento sekmadienis (C)	Nr. 11–12, p. 23
KALĖDŲ ŽENKLAS / Kristaus Gimimo išskilmė	Nr. 11–12, p. 24
IEŠKOTI ŠEIMOJE / Šventoji Šeima: Jėzus, Marija, Juozapas (C)	Nr. 11–12, p. 26
MARIJOS VAISINGA MERGYSTĖ /	
Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja	Nr. 11–12, p. 27

Ekumeninė savaitė

Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti
Bažnyčių ekumeninės tarybos tikėjimo ir konstitucijos komisija
TIK TO, KAS TEISU, TEISINGAI TESIEKSI (*Jst* 16, 18–20)
Medžiaga 2019-ųjų Maldos už krikščionių vienybę savaitėi ir visiems metams

Nr. 11–12, p. 28

Katechezės šeimoms

ŠEIMOS EVANGELIJA – DŽIAUGSMAS PASAULIUI
Katechezės 9-ajam Pasaulio šeimų susitikimui Dubline 2018 m. rugpjūčio 21–26 d.
Nr. 3, p. 17; Nr. 4, p. 10

Straipsniai

Walter Kasper. DIAKONAS EKLEZIOLOGINIŲ POŽIŪRIŲ DABARTINIŲ IŠŠŪKIŲ	
BAŽNYČIOJE IR VISUOMENĖJE AKIVAIZDOJE	Nr. 4, p. 23
Jean-Miguel Garrigues OP. BAŽNYČIA IR IZRAELIS SUVIENYTI NEUŽBAIGTO	
IŠGANYMO	Nr. 8, p. 24
Joseph Ratzinger – Benediktas XVI. MALONĖ IR PAŠAUKIMAS – NEATŠAUKIAMAI	
Pastabos dėl traktato <i>De Iudaeis</i>	Nr. 11–12, p. 41

Epitafija

ATSISVEIKINAME SU SKAITYTOJAIŠ	Nr. 11–12, p. 65
--------------------------------	------------------

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

vyskupas Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAS

Redakcija (37) 323 853
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 570 egz.

ISSN 1392-6098